कुशे गाउँपालिका
जाजरकोट

बस्तुगत विवरण
२०७५/२०७६

तयार गर्ने

कुशे गाउँपालिका

जाजरकोट

कुशे गाउँपालिका

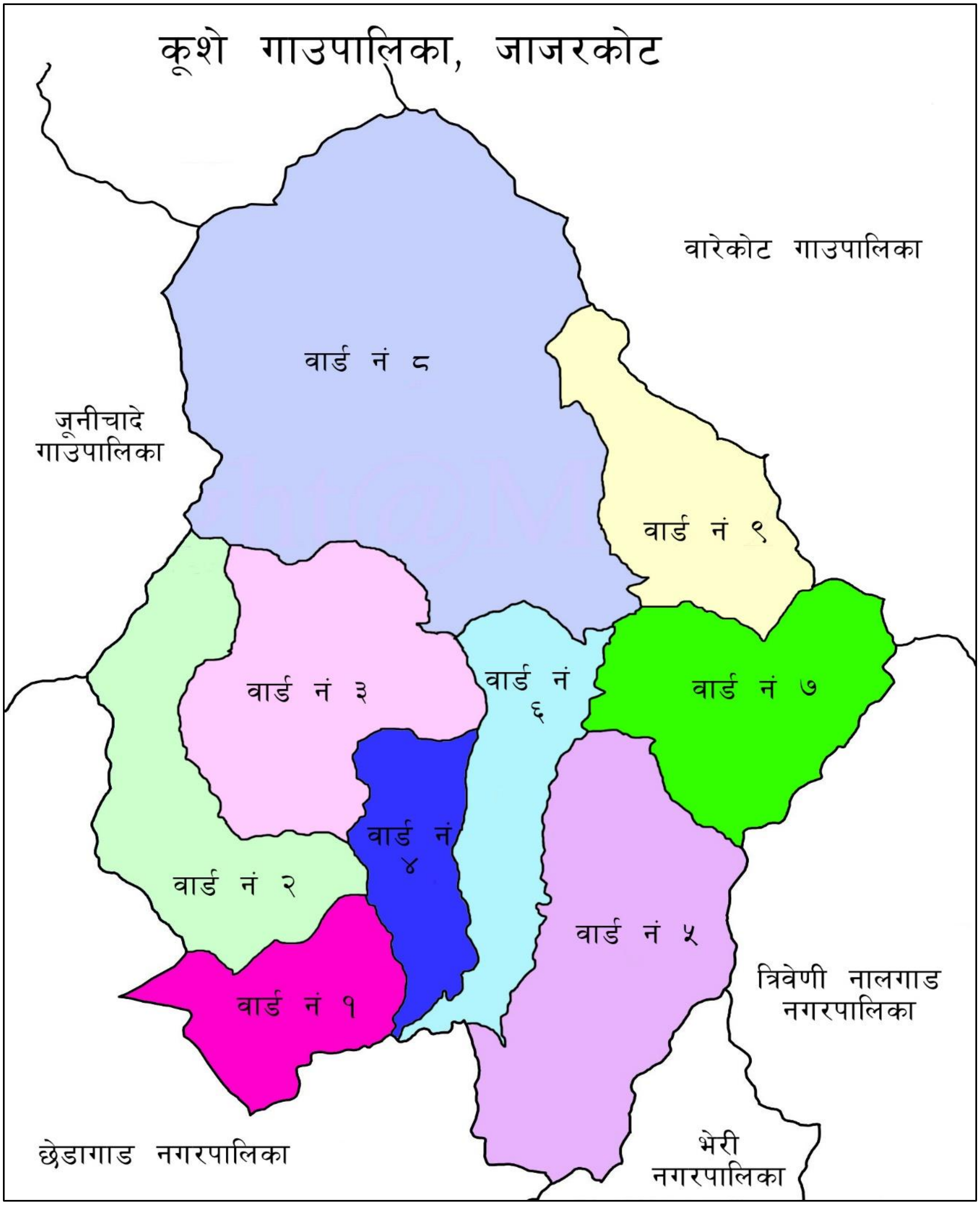

कूशे गाउपालिका, जाजरकोट
वारेकोट गाउपालिका
जूनीचादे गाउपालिका
वार्ड नं ८
वार्ड नं ९
वार्ड नं ३
वार्ड नं ६
वार्ड नं ७
वार्ड नं ४
वार्ड नं २
वार्ड नं ५
वार्ड नं १
त्रिवेणी नालगाड नगरपालिका
छेडागाड नगरपालिका
भेरी नगरपालिका

कुशे गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिका कार्यालय
जाजरकोट
कर्णाली प्रदेश, नेपाल

शुभकामना

कुशे गाउँपालिकाको वस्तुगत विवरण तयार पार्ने महत्वपूर्ण जिम्मेवारी पाउनुभएकोमा श्री वेस्टर्न नेपाल लोकल डेभलपमेन्ट एसोसिएट प्रा लि लाई बधाई दिन चाहान्छु । आफुले पाएको जिम्मेवारी इमान्दारीताका साथ निर्वाह गर्नु भएको छ भन्ने विश्वास लिएको छु ।

नाम वाट स्वतः प्रष्ट छ कि वस्तुगत विवरण तयार गर्नु भन्नाले कुनै पनि भुगोलको आर्थिक¸सामाजिक¸ साँस्कृतिक¸राजनितिक¸प्रशासनिक¸भौगोलिक तथा वातावरणीय आयामका विभिन्न सुचकहरुको आधारमा तथ्य एवम तथ्याङ्क संकलन र सो को विश्लेषण समेतलाई वुझाउछ । त्यस्तो वस्तुगत विवरण ले सम्वन्धित भूगोलको यथार्थ धरातललाई चित्रण गरेको हुन्छ । विकास निर्माण योजना तर्जुमा गर्न¸आवधिक योजना तर्जुमा गर्न¸क्षेत्रगत रणनीतिहरु तयार गर्न तथा समग्र विकास र समृद्धिका अल्पकालिन तथा दीर्घकालिन रणनीति तय गर्न वस्तुगत विवरण सहयोग सिद्ध हुन्छ र त्यस्ता योजना तथा रणनीतिहरु यथार्थ वस्तुपर्क र कार्यान्वयन गर्न योग्य हुन्छन ।

विगत लामो समय सम्म राज्य जनप्रतिनिधिविहिन अवस्थामा गुज्रेको अवस्था र राज्यको नयाँ संरचना अनुरुपको निर्वाचन भई जनप्रतिनिधिले पद वहाली गरेको अवस्थामा वस्तुगत विवरण तयार भएको छ । यस सन्दर्भमा प्रस्तुत वस्तुगत विवरणले गाउँपालिकाको प्रारम्भिक अवस्थालाई तथ्याङ्क मार्फत जनसमक्ष ल्याउने कार्य गरेको छ । जनप्रतिनिधिहरुलाई गाउँपालिकाको वस्तुगत अवस्थाको जानकारी समेत गराएको छ ।

प्रस्तुत वस्तुगत विवरणले कुशे गाउँपालिकाको वास्तविक धरातलमा आधारित हुने गरि वार्षिक तथा आवधिक योजना तर्जुमा मार्फत विकास र समृद्धिको सपना पुरा गर्न सहयोग पुर्याउन सकोस भन्ने शुभेच्छा प्रकट गर्न चाहान्छु ।

हरिचन्द्र वस्नेत
गाउँपालिका अध्यक्ष

कुशे गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिका कार्यालय
जाजरकोट
कर्णाली प्रदेश, नेपाल

शुभकामना

कुशे गाउँपालिकाको वस्तुस्थिति विवरण तयार भएको छ। यस कार्यमा परामर्शदाताको रुपमा काम गर्ने संस्था वेस्टर्न नेपाल लोकल डेभलपमेन्ट एशोसियट्स प्रा लि काठमाडौंलाइ धन्यवाद दिन चाहन्छु।
संविधान जारी भएपछी मुलुकमा संघीय शासन व्यवस्था लागु भयो। आवधिक निर्वाचन सम्पन्न भएसंगै तीन तहका सरकारमा जनताका प्रतिनिधिहरुले शासन संचालनको जिम्मेवारी प्राप्त गरेका छन्। संवैधानिक व्यवस्था बमोजिम यसभन्दा अगाडीको भन्दा यति बेला स्थानीय सरकार संचालन गर्ने ठाउँमा महिलाहरुको उल्लेख्य मात्रामा उपस्थिति छ। यस अवस्थामा सबै जाति, लिङ्ग, वर्ग र समुदायको स्थानीय सरकारसंग धेरै ठुलो आशा छ। स्थानीय सरकारको आफ्नो आम्दानीको कुनै स्रोत नभएको तथा संघीय अनुदानको भर पर्नुपरेको यस बेला जनसमुदायका असिमित आवश्यकताहरुलाइ व्यवस्थापन गर्न सक्नु स्थानीय सरकारको सामु ठुलो चुनौतिको रुपमा रहेको छ। यस बेला जनसमुदायहरुलाइ हाम्रो अवस्था के छ भन्ने कुराको जानकारी दिन सक्नु पर्दछ। यस वस्तुस्थित विवरणले गाउँपालिकाको वास्तविक अवस्थालाइ तथ्यांक सहित दर्शाउने प्रयास गरेको छ। यसकै आधारमा गाउँपालिकाले आगामी दिनहरुमा योजना तर्जुमा गर्ने र ती योजनाहरु वास्तविक आवश्यकताका आधारमा तर्जुमा हुने, समावेशी प्रकृतिका हुने र उपलव्ध स्रोतको सही सदुपयोग हुने समेत विश्वास गरीएको छ।
अन्तमाः वस्तुस्थिति विवरण तयार गरेर मात्र हुदैन। गाउँ कार्यपालिका, सबै वडा समितिहरु, विकास साझेदारहरु, कर्मचारीहरु तथा आम समुदायले यसको सही उपयोग गर्नुपर्नेछ। तथ्यांकहरु चलायमान हुने भएकाले प्रस्तुत वस्तुस्थिति विवरण समयसापेक्ष अद्यावधिक हुनेछ। साथै यसै वस्तुस्थित विवरणलाइ आधार बनाइ गाउँपालिकाको आवधिक योजनाको निर्माण चाँडै हुने विश्वास व्यक्त गर्दछु।

रामछाया कु. शाही

उपाध्यक्ष

कुशे गाउँपालिका

गाउँ कार्यपालिका कार्यालय

जाजरकोट

कर्णाली प्रदेश, नेपाल

शुभकामना

संघीयताको मर्म अनुरुप तीन तहको सरकार मध्ये शक्तिको निक्षेपण र सन्निकटाको सिद्धान्त बमोजिम जनताका सबैभन्दा नजिक रहेर सेवा प्रवाह गर्ने स्थानीय सरकारलाई मानिन्छ । सोही बमोजिमको रुपमा रहेको यस कुशे गाउंपालिकाले स्थानीय आवश्यकता तथा मौजुदा स्रोत र साधनलाई मध्यनजर गरी अधिकतम सेवा प्रवाह गर्न उद्दत छ । जनताका बढ्दा आकांक्षालाई स्थानीय तहको आन्तरिक आय स्रोतले परिपुर्ति गर्न निकै कठिन भइरहेको अवस्थामा नेपाल सरकारबाट हाल वित्तीय समानीकरण, सशर्त, समपूरक र विशेष अनूदान मध्ये वित्तीय समानीकरण र सशर्त खर्च प्राप्त भए अनुसार गांउपालिकाको विकास निर्माण र व्यवस्थापन, बाहृय तथा आन्तरिक श्रोत परिचालनबाट कार्यान्वयन हूने कार्यक्रमहरु प्रभावकारी बनाउने र संस्थागत क्षमताका आधारमा श्रोत प्रबाह गर्ने पद्धतिको थालनी भएको छ । स्थानीय तहमा निर्मित ऐन नियम तथा नीति निर्देशिकाहरु तथा संचालित कार्यक्रमहरु र गतिविधिको प्रभावकारी सूचना व्यवस्थापन प्रणालीले भावी बजेट निर्माण र कार्यान्वयनमा कोसेढूंगा सावित हुन पुग्दछ ।

परिवर्तित समयमा समय सापेक्ष यथार्थ सुचना संकलन चुनौतीपुर्ण कार्य हो ।सूचना व्यवस्थापन प्रणालीलाई व्यवस्थित बनाउन उपर्युक्त तथ्यांक संकलन विधि छनौट, अद्यावधिक तथ्यांक संकलन, प्रशोधन, प्रस्तूतीकरण अपरिहार्य तत्वका रुपमा रहन्छ । राज्य पूर्नसंरचना र सिंहदरबारको अधिकार गाउमा केन्द्रित भएको वर्तमान परिप्रेक्ष्यमा झन् परिवर्तित वस्तुस्थिति संकलन कार्य आफैंमा कठिन कार्य हो । यसले केवल तथ्यांक मात्र नसेमेटी गाउंपालिकाको संभावनाका क्षेत्रहरुको पहिचान, हाल कार्यान्वयित योजना तथा बजेट तर्जूमा साथै आवधिक योजना र दिगो विकासका लक्ष्य अनुरुप कार्यक्रम संचालनार्थ भावी गाउपालिकाको विकास निर्माणमा समेत टेवा पुग्नेछ । गांउपालिकाको भौगोलिक स्थिति, भौतिक, सामाजिक, आर्थिक, सांस्कृतिक, राजनीतिक, शिक्षा, स्वास्थ्य, खानेपानी तथा सरसफाइ, कृषि, सडक, उद्योग, वन तथा वातावरण, मानव संशाधन आदि सम्पूर्ण अवस्था प्रतिबिम्बित गर्ने उद्धेश्यले यो बस्तुगत विवरण तयार गरिएको हो ।

बस्तूगत विवरण तयार गर्ने क्रममा यस गाउंपालिका अन्तर्गतका वडा कार्यालय र गाउंपालिकाको हितैषीको रुपमा प्रत्यक्ष तथा अप्रत्यक्ष यथार्थ सूचना संकलनमा जानकारी प्रदान गर्नुहूने गाउपालिकाबासी र अन्य सरोकारवाला प्रति हार्दिक आभार व्यक्त गर्दछौं । खोज, संकलन र लेखन कार्यमा धेरै मेहनतका साथ बस्तूगत विवरण तयार गर्ने Western Nepal Local Development Associates Pvt. Ltd. परिवारलाई विशेष धन्यवाद दिदै यस महत्वपुर्ण विवरण अध्ययन पश्चात सरोकारवालाहरुबाट आवश्यक परिमार्जनका लागि अमूल्य सल्लाह र सूझावको अपेक्षा गर्दछौं ।

श्याम कृष्ण पौडेल
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

कुशे गाउँकार्यपालिकाका पदाधिकारीहरु

हरिचन्द्र वस्नेत
गा.पा. अध्यक्ष

रामछाया कु. शाही
गा.पा. उपाध्यक्ष

गोपाल व नेपाली
वार्ड नं १ अध्यक्ष

जनक वहादुर शाही
वार्ड नं २ अध्यक्ष

टेक वहादुर हमाल
वार्ड नं ३ अध्यक्ष

कृति वहादुर शाही
वार्ड नं ४ अध्यक्ष

लक्ष्मण कु सिंह
वार्ड नं ५ अध्यक्ष

अमर वहादुर शाही
वार्ड नं ६ अध्यक्ष

राम वहादुर शाही
वार्ड नं ७ अध्यक्ष

अमर ब रोका
वार्ड नं ८ अध्यक्ष

देविका कुमार सिंह
वार्ड नं ९ अध्यक्ष

कुशे
गा.का.पा. सदस्य

कुशे
गा.का.पा. सदस्य

कुशे
गा.का.पा. सदस्य

कुशे
गा.का.पा. सदस्य

कुशे
गा.का.पा. सदस्य

कुशे
गा.का.पा. सदस्य

मु.अ. कर द.नं:६०४३६९२२६ कम्पनी रजिष्टारको कार्यालय द.नं: १६०२४५-०७३-०७४

वेस्टर्न नेपाल लोकल डेभलपमेन्ट एसोसिएट प्रा.लि.

काठमाडौं

दुई शव्द

राज्यको पुनरसंरचना पश्चात मुख्यतयाः स्थानीय क्षेत्रको विकासको लागि स्थानीय सरकारको प्रभावकारी भुमिकाको अपेक्षा तमाम जनता वा समुदायले राखेका छन् । खास गरेर हालसम्म विकासको हरेक अवयवहरुमा, हरेक सिंढीहरुमा समान रुपले दृष्टि पुग्न नसकेको फलस्वरुप विकासले गति लिन नसक्दा जनतामा आएको वितृष्णा र जन आक्रोसले राज्यको शासन प्रणालीमा नै परिवर्तन गर्नुपर्ने अवस्था निम्त्यायो । परिणाम स्वरुप देश गणतन्त्रमा प्रवेश गर्यो भने विकासको दृष्टिले समान ढंगले सम्वोधन गर्न सकियोस भनेर संघीय प्रणालीमा मुलुक संचालन हुने संवैधानिक व्यवस्था लागु भयो । शासन प्रणाली जुनसुकै भए पनि सवैको एउटै लक्ष्य समृद्ध मुलुक र सम्पन्न जनता बनाउनु नै हो ।

मुलुकलाई समृद्ध वनाउन हरेक स्थानीय सरकारहरु समृद्ध हुनु जरुरी हुन्छ जसको लागि अत्यन्तै वस्तुपरक योजनाहरु निर्माण गरि तिनिहरुको प्रभावकारी कार्यान्वयन नै मुख्य उपाय हो । भनिन्छ "No Vision Confusion, No Plan Wrong Start " मतलव एउटा मुलुकलाई समृद्ध वनाउन दुरदृष्टि चाहिन्छ, उत्कृष्ट योजनाहरुको निर्माण गर्न जरुरी हुन्छ । कुनै क्षेत्रको विकास गर्न सरल तरिकाले वाटो तय गर्नु जरुरी हुन्छ, जस्को निम्ती सरल ढंगले वाटो वा उपायको खोजी गर्नु पर्दछ । अहिले हामी कहाँ छौ ? अव कहाँ जाने वा कहाँ पुग्ने ? र यो कसरी सम्भव छ ? यी तीन प्रश्नहरुको सरल जवाफ नै मुलुक वा समाज परिवर्तन गर्ने अचुक र सरल उपाय हुन्छन् । पहिलो प्रश्नको जवाफ वस्तुगत विवरण मार्फत प्राप्त गरिन्छ भने दोश्रो र तेश्रो प्रश्नको जवाफ आवधिक विकास योजना वा गुरु योजना मार्फत प्राप्त गरिन्छ ।

पार्श्वचित्र वा वस्तुगत विवरणहरुको संगालो एउटा यस्तो ऐना हो जुन ऐनावाट त्यो गाउँपालिकाको सम्पुर्ण विवरणहरु र्छलङ्ग रुपमा सहज अवलोकन गर्न सकिन्छ । यसै सर्न्दर्भमा कुशे गाउँपालिकाले आफ्नो पार्श्व चित्र (वस्तुगत विवरण) तयार गर्नका लागि हामीलाई छनौट गरि अवसर प्रदान गर्नुभएकोमा गाउँपालिकाका अध्यक्ष, उपाध्यक्ष लगायत सबै गाउँ कार्यपालिका परीवार , प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत तथा कर्मचारीहरु सबै प्रति हार्दिक कृतज्ञता ज्ञापन गर्दछु ।

पार्श्व चित्र निर्माण कार्य त्यति सहज छैन । यसलाई अत्यन्तै सत्य तथ्य परक वनाउन तथा अन्य स्थानीय तहहरुको पार्श्वचित्र भन्दा निकै फरक र उपयोगि वनाउन प्रयास गरिएको छ । यो पार्श्व चित्र तयारीका क्रममा तथ्यांक विश्लेषण विज्ञका रुपमा कार्य गर्नु हुने श्री केशवराज ढुंगेलको मेहेनतको यहाँ प्रशंसा जति गरे पनि त्यो कम नै हुनेछ, उहाँलाई विशेष धन्यवाद दिन चाहन्छु । कुशे गाउँपालिकाको ऐतिहासिक पक्षको विषयमा जानकारी दिइ सहयोग पुर्याउनुहुने ढिमे गाविसका पुर्व अध्यक्ष कर्ण बहादुर थापा लगायत लालभक्त शाही , रेशम बहादुर शाही, पृथी बहादुर सिंह लगायतलाइ हार्दिक धन्यवाद दिन चाहन्छु । यो प्रोफाइल तयार गर्न प्रा.लि.को कार्यक्रम अधिकृत को रुपमा कार्य गर्नु हुने श्री तुलसिंह अधिकारी, द्धितिय तथ्यांक संकलनमा सहयोग पुर्याउने निर्मला थापा तथा नौ वटा वडाहरको घरधुरी तथ्यांक संकलकको रुपमा काम गर्ने सबै तथ्यांक संकलक साथीहरुलाई पनि विशेष धन्यवाद दिन चाहन्छु ।

अन्तमा : वस्तुगत विवरण तयार गरेर मात्र पुग्दैन । यो वस्तुगत विवरणको आधारमा सहि विश्लेषण गरेर सहि योजनाहरु निर्माण गरि त्यसको सहि र प्रभावकारी कार्यान्वयनवाट मात्र गाउँपालिकाले सोचे अनुसारको प्रतिफल प्राप्त गर्न सक्दछ । यो वस्तुगत विवरणमा प्राप्त सुचना र तथ्यांकहरुको सहयोगमा गाउँपालिकाको आवधिक तथा गुरुयोजना निर्माण गरेर अघि वढ्नु अवको आवश्यकता हो । त्यसैले अव गाउँपालिकाको ध्यान त्यता तर्फ जानेछ भन्दै गाउँपालिकाको र्सवाङ्गीण र चौतर्फी विकासको लागि शुभकामना समेत व्यक्त गर्न चाहान्छु ।

वेस्टर्न नेपाल लोकल डेभलपमेन्ट एसोसिएट प्रा.लि.

काठमाडौं

.

गंगा बहादुर शाही
प्रवन्ध निर्देशक

प्रकाशकीय

नेपालको संविधान ले कल्पना गरे अनुसार स्थानीय निकाय पुनरसंरचना गर्दै अधिकार सम्पन्न स्थानीय तह तयारीको कार्य अगाडी बढिरहेको छ । जस अनुसार जाजरकोट जिल्लामा साविकमा कायम रहेका १ नगरपालिका र २६ गाउँ विकास समितिलाई पुनरसंरचना मार्फत हाल ३ नगरपालिका र ४ गाउँपालिका कायम गरिएको छ । नयाँ भौगोलिक संरचना अनुसार साविकमा गाविस अन्र्तगतका भौगालिक अवस्थिति लगायत जनसंख्या, आर्थिक, सामाजिक, प्राकृतिक श्रोत र साधनहरु समेतको अवस्थामा परिवर्तन भएको छ ।
अधिकार निक्षेपणका हिसावले यसरी नयाँ कायम भएका स्थानीय तह नै स्थानीय सरकार बनेका छन् । स्थानीय तहको चुनाव समेत सम्पन्न भई नया जन प्रतिनिधिहरुले कार्यभार संम्हाली सकेका छन । करीव १५ वर्ष पछि स्थानीय तहमा आएका जनप्रतिनिधिहरुलाई नया जोस जाँगर सहित चुनाव ताका गरिएका प्रतिवद्धता पुरा गराउनको लागि हालको वर्तमान यथार्थता भित्र रहेर नयाँ योजनाहरु निर्माण गरि संघीयता कार्यान्वयमा जोड दिनु पर्ने अवस्था रहेको छ । यद्यपी नयाँ संरचनाका स्थानीय निकायहरुमा भरपर्दो, आधिकारिक र पर्याप्त सूचनाहरुको आवश्यकता तथा तथ्याङ् कहरुको अभिलेख उपलब्ध हुन सकिरहेको थिएन । राष्ट्रिय जनगणना २०६८ सालको विवरण हाल धेरै परिवर्तन भएको छ । त्यसैले सवै विवरणहरु प्राथमिक रुपमा नै संकलन गरेर ताजा अवस्थाको यथार्थ चित्र प्रस्तु गर्न यो कुशे गाउपालिकाको वस्तुगत विवरण तयार गरिएको छ ।
नेपाल सरकार तत्कालीन सङ्घीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयले २०७४/०१/२६ मा सवै स्थानीय तहहरुले आ आफ्नो क्षेत्रका वस्तुगत विवरण तोकिएको ढाँचामा तयार गरी वेभ साईडमा राख्न निर्देशन प्राप्त भएको छ । सो आधारमा उपलब्ध सवै सूचना तथा जानकारीहरुको आधारमा परामर्शदाता संस्था **वेस्टर्न नेपाल लोकल डेभलपमेन्ट प्रा लि** को सहयोगमा यो प्रोफाइल तयार गरिएको छ ।
निर्धारित समय भित्र यो कुशे गाउँपालिकाको पार्श्व चित्र तयारी गर्न सहयोग गर्नुहुने गाउँपालिकाका सम्पुर्ण कर्मचारीहरु विभिन्न राजनैतिक दलका प्रतिनिधिहरु¸सुचना उपलव्ध गराउनुहुने विभिन्न विषयगत कार्यालयहरु¸प्राथमिक तथ्याङ्क संलकन गर्ने गणकहरु¸सुचना विश्लेषण गरि निश्कर्ष निकाल्ने विश्लेषकहरु लगायत परियोजना संचालन गर्ने परामर्शदाता वेस्टर्न नेपाल डेभलपमेन्ट प्रालि प्रति हार्दिक आधार व्यक्त गर्दछौ साथै कुशे गाउँपालिका निवासी सम्पुरण दाजुभाई दिदि वहिनिहरुले यसको समुचित प्रयोगमा सहयोग गर्नु हुनेछ भन्ने विश्वास सहित सवैमा हार्दिक धन्यवाद व्यक्त गर्दछौ ।

कुशे गाउँपालिका

वस्तुगत विवरण किन ?

विकास निर्माणका कार्यहरुका निर्दिष्ट लक्ष्य, उद्धेश्य र अपेक्षित प्रतिफल प्राप्त गर्नका लागि योजनावद्ध तरिकाले अगाडि बढ्नु पर्ने कुरामा राष्ट्रिय, क्षेत्रीय तथा स्थानीय लगायत जुनसुकै स्तरमा कसैको पनि दुईमत छैन । स्थानीय योजना तयारीको लागि आधारभूत खम्बाको रुपमा सम्बन्धित क्षेत्रको विस्तृत वस्तुगत सुचनाहरुको आवश्यकता जरुरी हुन्छ । तिनै वस्तुगत विवरणका सूचकाङ्कले संकेत गरेअनुसार स्थानीय निकाय तथा स्थानीय सरकार अगाडी बढ्न सके त्यसबाट प्राप्त प्रतिफल दिगो र प्रभावकारी हुन्छ । यसले गाउँपालिकामा सुशासन प्रवर्द्धनमा समेत सहयोग पुग्नेछ । यसका लागि शुरु देखि अन्त्य सम्म स्थानीय जनसहभागिता जुट्न सक्ने पारदर्शी र दिगो विकास प्रकृयाहरुको आवश्यक्ता टड्कारो रुपमा देखिएको छ । नेपालको सन्दर्भमा लोकतन्त्रको स्थापनासँग नेपालको संविधान २०७२ ले स्थानीय जनतालाई शासन सञ्चालनमा प्रत्यक्ष र नजिकको हक स्थापना गर्दै राज्यको पुनरसंरचनाको व्यबस्था गरेको छ । जसअनुसार प्रान्तीय संरचनामा साविकको स्थानीय निकायको रुपमा रहेका गाउँविकास समितिहरुको सिमांकनमा हेरफेर गरी नया संरचनामा स्थानीय सरकारको रुपमा अधिकार सम्पन्न गाउँपालिका र नगरपालिकोको अवधारणा अगाडी ल्याएको छ । यस अवस्थामा नँया घोषणा भएका गाउँपालिकाहरुको प्रशासनिक व्यबस्थापन सहज पार्दै बस्तुनिष्ठ योजना तयारीका लागि घरधुरी स्तरको तथ्याङ्क र सूचनाहरु अद्यावधिक भई नसकेकोले सोही खाडल पुर्ति गर्ने उद्धेश्यले आवश्यक प्राथमिक र द्धितिय स्तरका सूचनाहरु संकलन गरी त्यसैको आधारमा यो गाउँपालिका स्तरको वस्तुगत विवरण तयार गरिएको छ ।
यो प्रोफाइलमा नेपाल सरकार संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयको मिति २०७४ वैशाख २६ गतेको परिपत्र अनुसारको ढाँचामा रहेर उपलब्ध भएका र सान्र्दभिक सवै तालिकाहरुलाई अधिकंतम तालमेल मिलाउने प्रयास गरिएको छ । वस्तुगत विवरण तयारीको लागि सवै वडामा रहेका समग्र सुचना तथा सामाजिक, आर्थिक लगायत अन्य क्षेत्रको बस्तुगत अवस्थाबारे जानकारी आवश्यक पर्ने भएकोले गाउँपालिका स्तरमा वस्तुगत अवस्थालाई संकलन गरी विश्लेषण गरिएको छ । वस्तुगत अवस्थाले संकेत गरेका सुचकाङ्कका आधारमा आगामी स्थानीय स्तरका योजनाहरु प्रस्ताव गर्न सहज हुनेछ
यो कुशे गाउँपालिकाको वस्तुतगत विवरण तयारीका उदेश्यहरु निम्नानुसार रहेकाछनः

- विकास प्रकृयाको लागि महत्वपुर्ण तीन प्रश्नहरु "अहिले म कहाँ छु ?" "अव म कहाँ जाने ?" र "त्यो कसरी संभव छ ?" मध्ये पहिलो प्रश्नको वास्तविक जवाफ खोज्ने ।
- कुशे गाउँपालिका¸जाजरकोटको सवै घरधुरीमा पुगी आर्थिक¸ सामाजिक¸ भौतिक¸प्राकृतिक र मानवीय सम्पत्तीको लेखाजोखा गर्ने ।
- कुशे गाउँपालिकाको वर्तमान यथार्थतालाई जस्ताको तस्तै प्रस्तुत गर्ने ।
- योजना तर्जुमा वजेट वाँडफाडका लागी आधार तयार गर्ने ।
- संभावना भएजति सवै सुचनाको जातीय लिङ्गीय र क्षेत्रीय हिसावले विश्लेषण गर्ने ।
- हरेक तथ्याङ्कको समाजशास्त्रीय¸ग्रामिण विकास र लैङ्गिक सामाजिक हिसावले विश्लेषण गर्ने ।
- आवधिक विकास योजनाको लागि मार्ग प्रस्स्त गर्ने ।
- गाउँपालिकाको योजना तर्जुमा प्रकृयमा आवश्यक पर्ने सवै सुचनाहरु गाउपालिका स्तरमा नै अद्यावधिक गर्ने ।
- कुशे गाउँपालिकामा आउने पर्यटकहरुलाई समग्र गाँउपालिकाको आवश्यक सुचना एकै स्थानमा उपलव्ध गराउने ।
- संघीय सरकार, प्रदेश सरकार तथा अन्य विकास साझेदार र दातृ निकायहरु संग प्रभावकारी समन्वय गर्न आवश्यक आधार स्तम्भ तयार गर्ने ।

विषय सुची

१. गाउँपालिकाको परिचय..१

१.१ ऐतिहासिक पृष्ठभूमी..१

१.२. नामाकरण..१

२.भौगोलिक स्वरुप तथा सिमाना..१

२.१ भू वनावट..१

२.२ नदीनाला तथा तालपोखरी.. २

३. स्थानीय चाडपर्व तथा जात्रा मेलाहरुको विवरण.. २

४. पर्यटकीय स्थलहरुको विवरण..४

५.सामुदायिक वनको विवरण..५

६. जनसंख्या वितरणको अवस्था..७

६.१. वार्ड अनुसार घरधुरी तथा जनसंख्याको विवरण..७

६.२. उमेरका आधारमा जनसंख्याको विवरण..७

६.३. मातृभाषाका आधारमा घरधुरीको विवरण..८

६.४. धर्मका आधारमा जनसंख्याको विवरण..९

६.५. जातका आधारमा घरधुरीको विवरण..९

६.६. जातका आधारमा जनसंख्याको विवरण.. १०

६.७. थरका आधारमा घरधुरी तथा जनसंख्याको विवरण.. 11

६.८. जातीय तथा लिङ्गीय आधारमा घरमुलीको विवरण..२०

६.८.१. प्रचलनका आधारमा घरमुलीको विवरण..२०

६.८.२. कारोवारका आधारमा घरमुलीको विवरण..२०

६.९. अपाङ्गता सम्वन्धि विवरण.. २२

६.१०. घरको छानो तथा गारो सम्वन्धि विवरण २२

६.११. घर सम्म पुग्ने वाटो सम्वन्धि विवरण २३

६.१२. स्वामित्वका आधारमा घरधुरीको विवरण..२४

६.१३. एकल जनसंख्याको विवरण २५

६.१४. पेशाका आधारमा जनसंख्याको विवरण २६

६.१५. विशेष सीपयुक्त जनसंख्याको विवरण २८

६.१६. वैदेशिक रोजगार सम्वन्धि विवरण २९

६.१७. चर्पी उपयोग सम्वन्धि विवरण..३०

६.१८. परिवार नियोजन सम्वन्धि विवरण ३०

६.१९.दीर्घरोगी सम्वन्धि विवरण..३१

६.२०. खानेपानीको श्रोत सम्वन्धि विवरण.. ३२

६.२०.१. खानेपानीको मुख्य श्रोत सम्वन्धि विवरण ३२

६.२०.२. खानेपानीको सहायक श्रोत सम्वन्धि विवरण..३३

६.२१. खाना पकाउने चुल्हो सम्वन्धि विवरण..३४

६.२२. खाना पकाउने इन्धन सम्वन्धि विवरण ३४

६.२३. उज्यालोको लागि वत्ती प्रयोग सम्वन्धि विवरण..३६

६.२४. सेवासुविधा उपलव्धता सम्वन्धि विवरण..३६

६.२५. सेवासुविधा उपयोग सम्वन्धि विवरण..३९

६.२६. जीविकोपार्जन सम्वन्धि विवरण ४२

६.२६.१. वैदेशिक रोजगार विना जीविकोपार्जन सम्वन्धि विवरण..४२

६.२६.२. वैदेशिक रोजगार सहित जीविकोपार्जन सम्वन्धि विवरण ४४

७. घरजग्गामा महिलाको स्वामित्व सम्वन्धि विवरण.. ४८

८. परिवारको स्वामित्वमा रहेको जग्गा सम्वन्धि विवरण ४९

९.सिंचाई सुविधा उपलव्धता सम्वन्धि विवरण.. 50

१०. घरपालुवा पशुपंक्षी सम्वन्धि विवरण ५१

११.आर्थिक सम्पन्नता सम्वन्धि विवरण..५२

१२. शिक्षा सम्वन्धि विवरण..५३

१२.१.स्कुल नगएका र विचैमा कक्षा छोडेका वालवालिकाको विवरण...५४

१२.२.निराक्षर जनसंख्या सम्वन्धि विवरण..५४

१२.३.साक्षरता दर सम्वन्धि विवरण..५५

१३. वार्षिक आम्दानि सम्वन्धी विवरण...५६

१४. वार्षिक उत्पादन सम्वन्धी विवरण ५८

१५. वार्षिक उत्पादनको खपत सम्वन्धी विवरण ६०

१६. वार्षिक खर्च सम्वन्धी विवरण.. 61

१७. विरामी हुदा पहिलो उपचार सम्वन्धी विवरण ६३

१८. प्राकृतिक प्रकोप सम्वन्धी विवरण ६४

१९. नजिकको स्वास्थ्य संस्था पुग्न लाग्ने समय सम्वन्धी विवरण...६५

२०. नजिकको प्रहरी चौकी पुग्न लाग्ने समय सम्वन्धी विवरण ६६

२१. नजिकको बैक पुग्न लाग्ने समय सम्वन्धी विवरण ६७

२२. नजिकको बजार पुग्न लाग्ने समय सम्वन्धी विवरण..६८

२३. कुपोषण लागेका वालवालिका सम्वन्धि विवरण ६९

२४. अकाल मृत्यु सम्वन्धि विवरण...६९

२५. फोहोरमैला व्यवस्थापन सम्वन्धि विवरण... ७०

२६. सामुदायिक संगठनमा आवद्धता सम्वन्धि विवरण.. ७१

२६. वातावरण तथा सरसफाई सम्वन्धि विवरण ७२

२७. बैक तथा वित्तीय सम्वन्धि विवरण ७२

२८. धार्मिक स्थल सम्वन्धि विवरण ७२

२९. विद्यालय ७४

२९.१. विद्यालयको संख्यात्मक विवरण.. ७४

२९.२.विद्यालयमा शौचालय सम्वन्धि विवरण ७४

२९.३.तहगत शिक्षक सम्वन्धि विवरण ७५

२९.४. शिक्षक तथा विद्यार्थी अनुपात सम्वन्धी विवरण.. ७५

३०. सडक सञ्जाल सम्वन्धि विवरण.. ७८

३१. व्यापारिक केन्द्र सम्वन्धि विवरण.. ७९

३२. खेल मैदान सम्वन्धि विवरण.. ७९

३३. वालवालिका सम्वन्धी विवरण.. ७९

३३.१.पार्क तथा वालउद्यान सम्वन्धि विवरण ७९

३३.२. बाल क्लव सम्वन्धि विवरण.. ७९

३३.३. बाल क्लव तथा वाल समुहले प्रतिनिधित्व गरेका संघ संस्थाको विवरण ८०

३३.४. कामदारको रुपमा घरवाट वाहिर गएका वालवालिकाको विवरण ८१

३३.५. १८ वर्ष भन्दा कम उमेरमा विवाह गरेका वालवालिकाको विवरण...................................... 81

३३.६. परिवार विहिन वालवालिकाको विवरण ८१

३४. महिला हिंसा सम्वन्धि विवरण.. ८२

३५. गाउँपालिका कार्यालय देखि वार्ड कार्यालयको दुरी सम्वन्धी विवरण ८३

३६. सरकारी कार्यालय सम्वन्धी विवरण ८३

३६.१. कृषि सेवाकेन्द्र तथा समुह को कार्यालय सम्वन्धी विवरण.. ८३

३६.२. पशु सेवाकेन्द्र तथा समुह को कार्यालय सम्वन्धी विवरण ८४

३६.३.   हुलाक सेवाकेन्द्रको कार्यलय भवन सम्वन्धी विवरण ८४

३६.४.   गाउँपालिकाको कार्यालय भवन सम्वन्धि विवरण.. ८४

३६.५. गाउँपालिकाको कार्यालयको अचल सम्पत्ति सम्वन्धिविवरण ८५

३६.६. पुल पुलेसा सम्वन्धि विवरण ८५

३७. व्यापार व्यवसाय सम्वन्धी विवरण.. ८६

३८. हवाई सेवा सम्वन्धी विवरण ८८

३९. पशुवधशाला सम्वन्धी विवरण.. ८८

४०.शव दाह संस्कार सम्वन्धी विवरण.. ८९

४१.व्यवसायिक पकेटक्षेत्र सम्वन्धी विवरण.. ८९

४२. होटल सम्वन्धी विवरण ८९

४३. सुरक्षा निकाय सम्वन्धी विवरण ९०

४४. वन्य जन्तु तथा चराचुरङ्गी   सम्वन्धी विवरण.. ९०

४५. रुख तथा जडिवुटी सम्वन्धी विवरण.. ९१

४६. भु संवेदनशिल क्षेत्र सम्वन्धी विवरण ९२

४७.जल सम्पदा सम्वन्धी विवरण ९३

४८. वाली प्रणाली सम्वन्धी विवरण.. ९४

४९. स्वास्थ्य संस्था सम्वन्धी विवरण.. ९४

५०. रेडियो स्टेसन सम्वन्धि विवरण.. ९५

५१. गाउँपालिकामा कार्यरत गैह्र सरकारी संस्था सम्वन्धि विवरण.. ९५

५२. सार्वजानिक शौचालय सम्वन्धि विवरण ९५

५३. गाउँपालिकामा कार्यरत राजनैतिक दल सम्वन्धि विवरण ९५

५४. गाउँपालिकामा कार्यरत कर्मचारीहरुको विवरण ९५

५५. गाउँपालिकामा निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरुको विवरण.. 98

५६. समग्र अवस्था र निष्कर्ष.. १००

१. गाउँपालिकाको परिचय

१.१ ऐतिहासिक पृष्ठभूमी

कुशे गाउँपालिका जाजरकोट जिल्लाको करीव करीव मद्य भागमा रहेको गाउँपालिका हो । नेपालको संघीय शासन प्रणाली अर्न्तगत राज्य पुनरसंरचनामा स्थानीय तहको नयाँ सिमांकन गर्दा यो गाउँपालिका साविकका गाविसहरु टोलगाउँ,अर्छानी, ढिमे पैंक तथा पजारु गाविसका १ र २ नं वार्डहरु रुपान्तरण भई स्थापना भएको हो। यो गाउँपालिका जातिगत तथा सांस्कृतिक रुपमा बिशिष्टता र बिविधता वोकेको गाउँपालिका हो । यो गाउँपालिकामा मुख्य रुपमा ठकुरी र त्यसपछि क्रमश क्षेत्री, कामी, वाहुन, दमाई,मगर,सार्की,सन्यासी,घर्ती,वादी र गुरुङ जातीको वसोवास रहेको छ। स्थानीय जीवनशैली, परम्परागत संस्कृति, प्राकृतिक स्रोत-साधन, पर्यटनको प्रचुर संभावना, जल तथा जडिबुटीको पर्याप्तता कुशे गाउँपालिकाको प्रमुख विशेषता हो। भौगोलिक हिसावले यो गाउँपालिका जाजरकोट जिल्लाका ७ वटा स्थानीय तह मध्ये तेश्रो सानो गाउँपालिका हो । यो गाउँपालिकाले जिल्लाको कुल क्षेत्रफल २२२३.३५ वर्ग किलोमिटर मध्ये २७३.९७ अर्थात १२% भुभाग ओगटेको छ । यातायातको हिसावले भर्खर मात्र यो गाउपालिकामा मौसमी यातायात संचालन हुने गरी वाटो निर्माण कार्य भइरहेको छ।

१.२. नामाकरण

कुशे गाउँपालिकाको नामकरण देशमा संविधान जारी भइ शासन प्रणाली संघीय लोकतान्त्रीक गणतन्त्र भईसकेपछि गरिएको हो । समुन्दी सतहवाट १ हजार ७५ मिटर उचाईवाट सुरु भएको कुशे गाउँपालिका अन्तरगत पर्ने कुशेपाटन ४ हजार ३ सय ८८ मिटर उचाईमा रहेको छ। उक्त पाटन यो गाउँपालिकामा पर्ने सरुगार र चैया खोला दुई ठुला जलाधारको उत्तरी भागमा पर्दछ। महत्वपुर्ण वहुमुल्य प्रजातीका जडीवुटी, वहुमुल्य रत्नपत्थरहरु पाईने कुशे पाटनको फेदीमा बिश्वको दुर्लभ वन्यजन्तु रेडपाण्डा (हाब्रे) को बास स्थान रहेको छ। जाजरकोट जिल्लाकै सामरिक महत्व राख्ने कुशे पाटनको नामवाट गाउँपालिकाको नाम पनि कुशे गाउँपालिका राखिएको हो।

२.भौगोलिक स्वरुप तथा सिमाना

कुशे गाउँपालिका जाजरकोट जिल्लाको १२% भु भाग ओगटेको गाउँपालिको हो । यसले यो जिल्लाको कुल २२२३.३५ वर्ग किलोमिटर मध्ये २७३.९७ वर्ग किलोमिटर क्षेत्र ओगटेको छ । यो गाउँपालिका मुख्य रुपमा दक्षिण पुर्वि मोहोडा फर्काएर उत्तर पश्चिम तर्फ फैलिएको छ। यो गाउँपालिकाको पुर्वमा बारेकोट गाउँपालिका र नलगाड नगरपालिका पर्दछ। पश्चिममा जुनिचाँदे गाउँपालिका र छेडागाड नगरपालिका पर्दछ। त्यस्तै उत्तर तर्फ जुम्ला जिल्लाको गुठी चौर गाउँपालिका पर्दछ र जाजरकोटकै वारेकोट गाउँपालिका पर्दछ भने दक्षीण तर्फ जाजरकोट जिल्लाकै नलगाड भेरी र छेडागाड नगरपालिका पर्दछ। यो गाउँपालिका जुम्ला जिल्ला र जाजरकोट जिल्लाका गरी ५ वटा स्थानीय तहसंग जोडिएको छ।

२.१ भू वनावट

कुशे गाउँपलिका मद्य तथा उच्च पहाडी गाउपालिका भएको हुनाले यहाँको भु वनावट पनि फरक फरक खालको रहेको छ। कतै ठुला पहाड, कतै सम्म वसेको वेसी, कतै खोच तथा सुख्खा, कतै पत्थरिलो जमीन, कतै दोमट,कतै वलौटे र कतै कमेरे माटो पाइन्छ। समग्रतामा हेर्दा यो गाउँपालिकाको माटो खास उर्वर नभएपनि ढिमे लगायतका

क्षेत्रमा उर्वर माटो पाइन्छ । गाउँपालिकमा वग्ने खोलाहरु भएपनि सिंचाइको खास संभावना नभएको हुदा यो क्षेत्र कृषिका उपयुक्त रहेको देखिदैन । यही भएर यो गाउँपालिकाका वासिन्दाहरु कम पानी चाहिने खालका वालीहरु जस्तै मकै, कोदो, गहुँ, जौं, आदीको खेति गर्दछन । यो गाउँपालिकामा रहेका खुल्ला फाँटहरु वाख्रा तथा भेडापालनका लागि भने उपयुक्त रहेको देखिन्छ । यो गाउँपालिकामा हिमाली , उच्च तथा मध्यपहाडी क्षेत्र विच सन्तुलित भएर यसको भौगोलिक स्वरुप रहेको छ । यहाँ उत्पन्न भएका खोला तथा खोल्सीहरु क्रमशः उत्तरबाट दक्षिणतर्फ विभिन्न जलाधारमार्फ वग्ने गर्दछन । भौगोलिक विविधताले गर्दा यहाँ पाईने वनस्पति तथा जैविक विविधतामा समेत एकरुपता देखिदैन ।

२.२ नदीनाला तथा तालपोखरी

कुशे गाउँपालिकामा वाह्रै महिना बगिरहने तथा मौसमी खोला, कुण्ड तथा तालहरु रहेका छन । गाउँपालिकामा रहेका मुख्य खोलाहरुमा सरुगाड र चैंयागाड हुन् । अन्य खोलाहरुमा घरंगाखोला, धाउनी खोला, गाडघट्ट खोला, भित्रखोला, बढीखोला, कुकुरेखोला, खुर्पाखोला, खानीखोला, चाल्नखोला, नौफेरी रहेका छन् । पानीको प्रसस्त श्रोत भएपनि उपयोग हुन नसकेर त्यसै खेर गइरहेको छ । त्यसैगरी गाउँपालिकामा रहेका तालतलैयाहरुमा नदइ ताल, बराह दह, ताउले दह¸भंग्राह, देवकुण्ड रहेका छन । यो गाउपालिका वाट वग्ने खोलाहरुको गन्तव्य भनेको दक्षिणमा गएर भेरी नदीमा मिसिनु हो ।

३. स्थानीय भाषा, चलन, चार्डपर्व तथा मेलाहरुको विवरण

अधिकांश नेपाली ठेट तथा नगण्य मात्रामा मगर खाम भाषाको प्रयोग हुने यस गाउँपालिकामा विभिन्न जातजाति भएतापनि चार्डपर्व तथा मेलाहरुमा अनेकतामा एकता देख्न सकिन्छ । यस क्षेत्रको खाँडो नाच नेपालमै प्रख्यात नाच हो । बिशेषगरी विभिन्न मेला तथा पर्वहरुमा खाँडो, गर्रा, पैसेरु, देउडा, दरी, चुट्किला, धाँचा, सिंगारु लगायतका नाचहरु नाच्ने गरिन्छ भने देउडा, मागल, ठाडी भाका, दरी, लोक गीत, तथा फाग भाकाहरु गाउने गरिन्छ । कुशे गाउँपालिकामा विभिन्न प्रचलनहरु रहेका छन् । जसमा चैत्र महिनामा बीउँ रुजाउने, बैसाखमा ख्यारो गर्ने, नु खाने, हिलो खल्काउने, नाग पुज्ने लगायतका छन् भने जन्मोत्सवमा छैटी गर्ने, न्वारान, पुत्याउरो खाने चलन छ । यसका अलावा आफ्नै विवाह संस्कार र मृत्यु संस्कार रहेको छ । कुशे गाउँपालिका भित्र मनाइने मेला तथा पर्वहरुको विवरण तल प्रस्तुत गरिएको छ ।

क्रस	मुख्य चाडपर्व / मेला को नाम	मनाउने महिना / दिन	मनाउने प्रमुख जाती वा धर्मावलम्वी	कैफियत
१	झादेव मेला	तीन वर्षमा एक पटक	हिन्दु धर्मालम्बी सबै	कुशे ५ खुर्पा
२	झादेव मेला	पाँच वर्षमा एक पटक	हिन्दु धर्मालम्बी सबै	कुशे ५ ढिमे
३	जेष्ठ पुर्णीमा	जेष्ठ	हिन्दु धर्मालम्बी सबै	
४	साउने सक्रान्ती	साउन १ गते	हिन्दु धर्मालम्बी सबै	
५	लामाचौर मेला	साउन	हिन्दु धर्मालम्बी सबै	
६	जनै पुर्णीमा	श्रावण पुर्णिमा	हिन्दु धर्मालम्बी सबै	

७	हरेलो	भाद्र	हिन्दु धर्मालम्बी सबै	सरुखोला
८	नागपंचमी	भाद्र	हिन्दु धर्मालम्बी सबै	
९	वाह्र भदौ	भाद्र १२ गते	हिन्दु धर्मालम्बी सबै	कुशे ५ र कुशे ३
१०	कृष्ण जन्माष्टमी	भाद्र कृष्ण अष्टमी	हिन्दु धर्मालम्बी सबै	
११	तीज	भाद्र शुक्ल तृतिया	हिन्दु धर्मालम्बी सबै	
१२	भदौ पुनी	भाद्र पुर्णिमा	हिन्दु धर्मालम्बी सबै	धामीहरुको नाच
१३	दशै	असोज कात्तिक	हिन्दु धर्मालम्बी सबै	
१४	मौला मेला	असोज कात्तिक	हिन्दु धर्मालम्बी सबै	कुशे २ ७ ८
१५	तिहार	कात्तिक	हिन्दु धर्मालम्बी सबै	
१६	चौतारा मेला	कात्तिक	हिन्दु धर्मालम्बी सबै	
१७	भौता मेला	कात्तिक	हिन्दु धर्मालम्बी सबै	
१८	धौला मेला	कात्तिक	हिन्दु धर्मालम्बी सबै	
१९	गला मेला	कात्तिक	हिन्दु धर्मालम्बी सबै	
२०	मालिका मेला	कात्तिक	हिन्दु धर्मालम्बी सबै	
२१	धारापानी मेला	मंशीर	हिन्दु धर्मालम्बी सबै	
२२	भुवा मेला	मंशीर	हिन्दु धर्मालम्बी सबै	कुशे ८ जिन्तला
२३	बाटुल्ले मेला	मंशीर	हिन्दु धर्मालम्बी सबै	
२४	तारेचौर मेला	मंशीर	हिन्दु धर्मालम्बी सबै	
२५	मंशीर पुर्णिमा	मंशीर	हिन्दु धर्मालम्बी सबै	कुलदेवता पुज्ने
२६	सेवाला मेला	मंशीर	हिन्दु धर्मालम्बी सबै	कुशे २
२७	पुष पन्ध्र	पौष १५	हिन्दु धर्मालम्बी सबै	
२८	माघेसक्रान्ती	माघ १ गते	हिन्दु धर्मालम्बी सबै	
२९	गारघट्ट मेला	माघ १ गते	हिन्दु धर्मालम्बी सबै	सरुखोला
३०	शिवरात्री	फागुन	हिन्दु धर्मालम्बी सबै	
३१	होली पुर्णीमा	फागुन	हिन्दु धर्मालम्बी सबै	
३२	चैते दशै	चैत्र	हिन्दु धर्मालम्बी सबै	

३३	क्रिसमस	डिसेम्वर २५	किस्चियन धर्मालम्बी	

४. पर्यटकीय स्थलहरुको विवरण

कुशे गाउँपालिका पर्यटकीय सम्भावनाका हिसावले महत्वपुर्ण गाउँपालिका हो। पर्यटकीय स्थलहरुको पहिचान तथा प्रचार प्रसार हुन सकेको खण्डमा वाह्य तथा आन्तरीक पर्यटकहरुको आगमन हुने प्रचुर संभावना रहेको छ। गाँउपालिकाभित्र रहेका पर्यटकीय स्थलहरुको विवरण तल प्रस्तुत गरिएको छ।

क्रस	पर्यटकीय स्थलको नाम	वार्ड नं	पर्यटकीय स्थलको महत्व	औषत आउने पर्यटक	
				स्वदेशी	विदेशी
१	कुशे हिमाल	८	जिल्लाकै अग्लो स्थान तथा विश्वमै दुर्लभ रेडपाण्डाको बासस्थान		
२	जलजला नेटी	८	जाजरकोट र जुम्ला जिल्लाकी सिमाना। यार्सा गुम्वा पाइने		
३	नदाइडाव	८	धार्मिक तलाउ। धामीहरुले नुहाउने स्थान		
४	लाँता चुली	८	रमणीय तथा अग्लो स्थान		
५	पाथीभरे	३	विभिन्न जडिवुटीहरु पाइने लेक		
६	रातापाटन	८	विभिन्न जडिवुटी तथा फुलहरु पाइने पाटन		
७	बराह दह	८	पानीको दह		
८	भिम पोइथ	८	पाँच पाण्डवका पालामा भीमका किताव राखेको भन्ने विश्वास		
९	हानीसल्ला	९	अग्लो स्थान। महत्वपुर्ण वनस्पति पाइने लेक		
१०	भोटेचुली	२	भोटे राज्यका अवशेषहरु पाइने		
११	फुलचाउँली	५	अग्लो स्थान। आलुको लागि प्रख्यात		
१२	चुकेडाँडा	३	अग्लो र रमणीय स्थान		
१३	धारापानी डाँडा	४	अग्लो र रमणीय डाँडा		
१४	मालिका डाँडा	२	अग्लो र रमणीय डाँडा		
१५	गोरु ओडार	८	लेकमा रहेको ठुलो ओडार		
१६	लामकाने गुफा	४	पर्यटकीय स्थल		
१७	भोटे खोपे ढुंगा	८	पर्यटकीय स्थल		
१८	नौमुली	७	पर्यटकीय स्थल		
१९	कुसमचौरी पाटन	८	यार्सागुम्वा लगायत अन्य जडिवुटी पाइने		
२०	जलजला पाटन	८	पर्यटकीय स्थल		
२१	सरुकाँध	८	पर्यटकीय स्थल		

२२	मष्टा पातीहाल्न	८	पर्यटकीय स्थल		
२३	वराह गुफा	२	पर्यटकीय स्थल		
२४	लडा ओडार	२	पर्यटकीय स्थल		
२५	खोपी ओडार	२	पर्यटकीय स्थल		
२६	प्वांग प्वांगे ओडार	२	पर्यटकीय स्थल		
२७	पानीपाखरा ताल	५	मनमोहक प्राकृतिक तलाउ		
२८	भौंता छहरी	३	मनमोहक प्राकृतिक झरना। किंवदन्ती समेत रहेको।		
२९	धाउनी छहरा	१	मनमोहक प्राकृतिक झरना		
३०	तामे छहरी	३	मनमोहक प्राकृतिक झरना		
३१	रोलखोला छहरा	३	मनमोहक प्राकृतिक झरना		
३२	धोरा पुछ छहरा	३	मनमोहक प्राकृतिक झरना		
३३	छहरा गाउँ छहरा	६	मनमोहक प्राकृतिक झरना		
३४	छहरी छहरा	८	मनमोहक प्राकृतिक झरना		

५.सामुदायिक वनको विवरण

कुशे गाउँपालिकामा उल्लेखनीय रुपमा वन क्षेत्र रहेको छ। उच्च पहाडी क्षेत्र भएको हुनाले पनि यो गाउँपालिकामा विशेषगरी सदावहार रुखहरु कटुस खस्रु सल्लो पाइन्छ। हाल सम्म यहाँ ३२ वटा सामुदायिक वनहरु गठन गरी समुदायलाई हस्तान्तरण गरिएको छ। हस्तान्तरित सामुदायिक वनको विवरण तल प्रस्तुत गरिएको छ।

क्रस	सामुदायिक वनको नाम	वार्ड नं	क्षेत्रफल	घरधुरी र जनसंख्या			कैफियत
				घरधुरी	महिला	पुरुष	
१	मष्टा पाखा	२	५०	६६	३८०	२८६	
२	ठोमाला	२	२५	८६	१४०	१४५	
३	फलफुले	४	११२	७१	२४९	२५८	
४	गौराभौता	३	९६	६८	१९०	२००	
५	डोहटानौला		६०	५८	१२५	१५०	
६	कालीममटी		२९	७८	१९०	२१०	
७	कालीका		६०	४७	१५२	१८५	
८	कुसे		११०	१२४	५५८	५८९	
९	विजुली डाँडा	८	९४	३१	७०	८०	
१०	सिपि सैन वाक्ला पातल	९	१५०	८६	३००	२४०	

क्रस	सामुदायिक वनको नाम	वार्ड नं	क्षेत्रफल	घरधुरी र जनसंख्या			कैफियत
				घरधुरी	महिला	पुरुष	
११	जन कल्यान	९	१००	१०५	३१९	३४८	
१२	लाता	८	५१	५१	१५५	१४०	
१३	काली गोब्रेनी	९	६०	७९	३३०	३३२	
१४	खर्पा	५	८७	१२०	३५०	२५०	
१५	गाईखुर	५	९८५	१७५	४४६	५०८	
१६	कैलास	७	९९	७२	२५०	३५०	
१७	घरंगा	४	८७	१०४	३००	२४०	
१८	बाँझ बिसाउना	५	७८	८४	२७०	१६०	
१९	छुम पातल	४	७७.१	५०	१६५	१५०	
२०	भगभगे मुल	५	७८	६६	१९६	२१२	
२१	भगारी पाखा	७	२१.४	७५	२१.५	१४५	
२२	गोपरेनी	७	१५	१०४	८५०	६५०	
२३	मसरा	५	३३२	१०६	२८९	२८६	
२४	बर्मा	६	४८७	३५	१०४	१०३	
२५	सल्लेरी	५र ७	३५४	१३३	३५७	३४०	
२६	राता पहरा	७	१००	४४	१५०	१०२	
१७	सल्लेरी	५	७२.७५	१३७	४०५	४०२	
२८	गजेनी पाखा	६	३३	४४	१८०	५०	
२९	मयुर पंखी	५	२८५	१८५	४६३	४९८	
३०	ठाडा डाँडापाखा	६	८९	५६	१३१	१७६	
३१	निगाल खोली तितेपातल	१					
३२	भोकासुनि	१					
३३	धाउनीछहरा	१					
३४	निउकट्यारी	१					
	जम्मा		४७०८	४९१३	१३०२३	१३८३४	

श्रोतः जिल्ला वन कार्यालय जाजरकोट

६. जनसंख्या वितरणको अवस्था

६.१. वार्ड अनुसार घरधुरी तथा जनसंख्याको विवरण

कुशे गाउँपालिकामा कुल ९ वटा वडाहरु रहेका छन भने जम्मा ३९३७ घरधुरी रहेका छन । यो गाउँपालिकाको जनसंख्या २४१७१ रहेको छ । जनघनत्व प्रति वर्ग किलोमिटर ३८ रहेको छ जुन नेपालको राष्ट्रिय औषत (२००) भन्दा १६२ ले न्युन हो । क्षेत्रफल तथा जनसंख्या दुवैका आधारमा सवैभन्दा ठुलो वार्ड नं ४ मा जनघनत्व प्रति वर्ग किमि २२ रहेको छ । सवैभन्दा कम जनघनत्व भएको वडा ३ नं हो जसको जनघनत्व १७ प्रति वर्ग किमि रहेको छ भने सवैभन्दा वढी जनघनत्व भएको वडा ५ नं हो जसको जनघनत्व २३४ प्रति वर्ग किमि रहेको छ । यो गाउँपालिकामा महिला पुरुष अनुपात पनि ०.९६ (१०० पुरुष वरावर ९६ जना महिला) रहेको छ । समग्रतामा यो गाउँपालिकामा महिला भन्दा पुरुष को संख्या ४२५ ले वढी रहेको छ । परिवारको औषत आकार ६.१ प्रति घरधुरी रहेको छ । परिवारको आकारमा सवैभन्दा धेरै ६.८ वार्ड नं ३ मा रहेको छ भने सवैभन्दा कम वार्ड नं ८ मा ५.३ मा रहेको छ । माथि उल्लेखित जनसंख्या सम्वन्धि वार्ड स्तरीय विवरण तल प्रस्तुत गरिएको छ ।

वार्ड नं	घरधुरी संख्या	जनसंख्या			क्षेत्रफल (वर्ग किमि)	जन घनत्व	परिवारको औषत आकार	महिला पुरुष अनुपात
		महिला	पुरुप	जम्मा				
१	३१५	९११	९४७	१८५८	१५.४२	१२०	५.९	०.९६
२	५७०	१७५३	१७८९	३५४२	२६.५०	१३४	६.२	०.९८
३	३७१	१०५३	११०३	२१५६	३०.१९	७१	५.८	०.९५
४	३२७	९५७	१०१९	१९७६	१३.०१	१५२	६.०	०.९४
५	६३५	१८०१	१८९५	३६९६	३७.३४	९९	५.८	०.९५
६	४०९	१२६०	१२९०	२५५०	१९.६५	१३०	६.२	०.९८
७	३९२	१२७५	१२८९	२५६४	२५.४३	१०१	६.५	०.९९
८	५२६	१६२०	१६३८	३२५८	८५.६३	३८	६.२	०.९९
९	३९२	१२९५	१२७६	२५७१	२०.८०	१२४	६.६	१.०१
जम्मा	३९३७	११९२५	१२२४६	२४१७१	२७३.९७	८८	६.१	०.९७

श्रोतः घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेठ

६.२. उमेरका आधारमा जनसंख्याको विवरण

उमेका आधारमा कुशे गाउँपालिकाको जनसंख्यालाई मुख्य हिसावले भिन्न भिन्न उमेर समुह को जनसंख्या गणना गरिएको छ । त्यस्तै आर्थिक हिसावले सकृय उत्पादनमुलक जनसंख्या र आश्रित जनसंख्या पनि गणना गरिएको छ । यसका संगसंगै सामाजिक सुरक्षाका हिसावले जेष्ठ नागरिकहरुको संख्या समेत गणना गरिएको छ । यो गाउँपालिकामा हाल कायम रहेको २४१७१ मध्ये ५३ % अर्थात १२७८९ जनसंख्या आर्थिक रुपमा सकृय रहेको छ (१५ देखि ५९ वर्ष सम्मको) भने ४७% अर्थात ११३८२ जनसंख्या आश्रित रहेकोछ जुन राष्ट्रिय औषत भन्दा १० % ले वढी हो । हाल यो गाउपालिकामा कुल जनसंख्याको १ % अर्थात ३६४ जना जेष्ठ नागरिक रहेका छन । माथि उल्लेखित विवरण लाई तालिकामा तल प्रस्तुत गरिएको छ ।

वार्ड नं	५ वर्ष मुनिका	५-१४ वर्ष सम्म	१५ -५९ वर्ष सम्म	६०-६९ वर्ष सम्म	७० वर्ष माथिका	आश्रित जनसंख्या		आर्थिकरुपले सकृय	
						जनसंख्या	प्रतिशत	जनसंख्या	प्रतिशत
१	२८३	५५६	९३४	४७	३८	९२४	५०	९३४	५०
२	५६८	९८०	१८४५	११५	३४	१६९७	४८	१८४५	५२
३	३३६	६१७	११३७	५१	१५	१०१९	४७	११३७	५३
४	३००	५०७	१०६०	७९	३०	९१६	४६	१०६०	५४
५	५३३	१००१	१९४०	१९६	२६	१७५६	४८	१९४०	५२
६	४०५	६९६	१३३९	७९	३१	१२११	४७	१३३९	५३
७	३७६	६६७	१३८४	९२	४५	११८०	४६	१३८४	५४
८	५३८	८२३	१७२१	१११	६५	१५३७	४७	१७२१	५३
९	१२५	७६४	१४२९	१७३	८०	११४२	४४	१४२९	५६
जम्मा	३४६४	६६११	१२७८९	९४३	३६४	११३८२	४७	१२७८९	५३

श्रोतः घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेठ

६.३. मातृभाषाका आधारमा घरधुरीको विवरण

कुशे गाउँपालिकामा मुख्य रुपमा क्षेत्री, ठकुरी, कामी, दमाई, वाहुन सार्की,मगर,गुरुङ तथा अन्य जातीहरुको वसोवास रहेको छ । उल्लेखित जातीहरुमा मगर तथा गुरुङ जातीको आफ्नो मातृभाषा रहेको छ तर पनि दैनिक वोलिचालिको हिसावले नेपाली भाषा नै प्रमुख रुपमा रहेको छ। मगर जातीका तीन थरि भाषाहरू छन् जसमा ढुट, खाम र काइके हुन। यी तीनै थरिका भाषालाई मगर भाषा भनिन्छ । मातृभाषाका आधारका कुशे गाउँपालिकाको घरधुरीलाई तल प्रस्तुत गरिएको छ।

वार्ड नं	नेपाली	मगर	गुरुङ	नेवारी	तामाङ	खस	जम्मा
१	३१४	१	०	०	०	०	३१५
२	५५१	१९	०	०	०	०	५७०
३	२९१	८०	०	०	०	०	३७१
४	३२७	०	०	०	०	०	३२७
५	६३५	०	०	०	०	०	६३५
६	३९६	१३	०	०	०	०	४०९
७	३३८	४९	५	०	०	०	३९२
८	४७१	५५	०	०	०	०	५२६
९	३९२	०	०	०	०	०	३९२
जम्मा	३७१५	२१७	५	०	०	०	३९३७

श्रोतः घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेठ

६.४. धर्मका आधारमा जनसंख्याको विवरण

कुशे गाउँपालिकामा वसोवास गर्ने प्राय सवै जातजातीका मानिसहरु हिन्दु धर्म मान्ने गर्दछन । पछिल्लो समयमा सवै जातजातीका केही युवाहरुमा क्रिश्चियन धर्ममा प्रति पनि आस्था रहेको पाइएको छ । यो तथ्याङ्क संकलनको हिसावमा गणकले तथ्याङ्क संकलन गर्न जाँदा विवरण दिने व्यक्तिको सुचनाका आधारमा यो विवरण तयार गरिएको छ । एउटै घरमा एक भन्दा वढी धर्मावलम्वी भएमा यसमा गणना गरिएको छैन । हाल कुशे गाउँपालिकामा रहेका ३९३७ घरधुरी मध्ये कति धरधुरी कुन धर्म मान्नुहुन्छ भन्ने आधारमा तलको विवरण प्रस्तुत गरिएको छ ।

धर्म	कुशे गाउँपालिकाका वार्ड नं हरु									जम्मा	कैफियत
	एक	दुई	तीन	चार	पाँच	छ	सात	आठ	नौ		
हिन्दु	३१३	५७०	३७१	३१९	६३५	४०९	३९२	५१५	३९१	३९१८	
बौद्ध	०	०	०	०	०	०	०	११	०	११	
क्रिश्चियन	२	०	०	८	०	०	०	०	१	८	
जम्मा	३१५	५७०	३७१	३२७	६३५	४०९	३९२	५२६	३९२	३९३७	

श्रोतः घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेठ

६.५. जातका आधारमा घरधुरीको विवरण

कुशे गाउँपालिकामा जातका आधारमा सवैभन्दा वढी घरधुरी ठकुरी जातीको रहेको छ । कुल घरधुरीको ३२% घरधुरी ठकुरीको मात्र रहेको छ । त्यसपछि दोश्रोमा क्षेत्री जातीको घरधुरी संख्या रहेकोछ । कुल ३९३७ घरधुरी मध्ये क्षेत्री जातीका २७% घरधुरी रहेकाछन । तेश्रोमा कामी जातीका २०% घरधुरी रहेको छ भने चौथौमा बाहुन जातीको ९% घरधुरी रहेको छ । यसपछि दमाई, मगर, सार्कीको क्रमश ६¸६ र ३ भने सन्यासी घर्ती र वादीको पनि एक एक प्रतिशत घरधुरी रहेका छन । सवैभन्दा कम गुरुङ जातीका ५ घरधुरी रहेका छन । यो गाउँपालिकामा रहेका जातीय आधारमा घरधुरीको विवरण तल प्रस्तुत गरिएको छ ।

क्रस	जातजाती	कुशे गाउँपालिकाका वार्डहरु									जम्मा	प्रतिशत
		एक	दुई	तीन	चार	पाँच	छ	सात	आठ	नौ		
१	ठकुरी	५६	३५१	१९	१३०	२०७	१७८	१३९	१२९	४६	१२५५	३२%
२	क्षेत्री	१५९		७१	२९	२३२	१५३	५	२७०	१५५	१०७४	२७%
३	कामी	३०	११९	२७	६४	१०३	५३	१०१	७	५६	५६०	१४%
४	बाहुन	२४	५०	१०७	९७	३	१	२	१७	३९	३४०	९%
५	दमाई	१५	२९	६२	७	४६	११	१८	४०	२५	२५३	६%
६	मगर	१	१९	८१		१	१३	४८	५९		२२१	६%
७	सार्की	२०	२	४		२३		४५		३३	१२७	३%

क्रस	जातजाती	कुशे गाउँपालिकाका वार्डहरु									जम्मा	प्रतिशत
		एक	दुई	तीन	चार	पाँच	छ	सात	आठ	नौ		
८	सन्यासी							१		३८	३९	१%
९	घर्ती							२८	४		३२	१%
१०	वादी	११				२०					३१	१%
११	गुरुङ							५			५	०%
	जम्मा	३१५	५७०	३७१	३२७	६३५	४०९	३९२	५२६	३९२	३९३७	१००%

श्रोतः घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेठ

६.६. जातका आधारमा जनसंख्याको विवरण

कुशे गाउँपालिकामा जातका आधारमा माथि उल्लेखित घरधुरीमा रहेको जनसंख्या विश्लेषण गर्दा दमाई, घर्ती र गुरुङ जातीमा महिला संख्या पुरुषको तुलनामा कम रहेको छ र वाँकी सवै जातीमा महिलाको संख्या वढी रहेको छ । समग्रमा पुरुषको संख्या ३२५ संख्याले वढी रहेको छ । पारिवारको आकारमा पनि प्राय सवै जातीको औषत नै देखिएको छ । यो गाउँपालिकाको औषत परिवारको आधार ६.१ प्रतिघरधुरी रहेको छ । जसको विस्तृत विवरण तल प्रस्तुत गरिएको छ ।

क्र स	जातजाती	कुशे गाउँपालिकाका वार्डहरु									जम्मा
		एक	दुई	तीन	चार	पाँच	छ	सात	आठ	नौ	
१	ठकुरी	३२७	२१६२	१७७	८२८	१२०८	११८१	९६९	७७२	२७७	७९०१
२	क्षेत्री	९२६	०	३७६	१७७	१३१९	८७२	४१	१६६२	९९७	६३७०
३	कामी	१८७	७३८	१६६	३९७	६११	३१३	६४२	५२	४४५	३५५१
४	बाहुन	१४५	३६२	६१२	५२८	१७	७	१२	९९	२३९	२०२१
५	दमाई	८२	१७२	३४५	४६	२८६	९४	१२०	२५८	१५४	१५५७
६	मगर	०	९४	४५९	०	६	८३	३०१	३८८	०	१३३१
७	सार्की	१३३	१४	२१	०	१३२	०	२७५	०	२०४	७७९
८	सन्यासी	०	०	०	०	०	०	५	०	२५५	२६०
९	घर्ती	०	०	०	०	०	०	१७४	२७	०	२०१
१०	वादी	५८	०	०	०	११७	०	०	०	०	१७५
११	गुरुङ	०	०	०	०	०	०	२५	०	०	२५
	जम्मा	१८५८	३५४२	२१५६	१९७६	३६९६	२५५०	२५६४	३२५८	२५७१	२४१७१

श्रोतः घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेठ

माथि उल्लेखित विवरणलाई लिङ्गीय तथा महिला पुरुष अनुपात र जातीय आधारमा पारिवारिक आकार सम्वन्धि विवरण तल प्रस्तुत गरिएको छ।

क्र स	जातजाती	जनसंख्या			अनुपात	परिवारको औषत आकार
		महिला	पुरुष	जम्मा		
१	ठकुरी	३८८८	४०१३	७९०१	०.९७	६.३
२	क्षेत्री	३१४८	३२२२	६३७०	०.९८	५.९
३	कामी	१७३०	१८१४	३५४४	०.९५	६.३
४	बाहुन	१००९	१०१२	२०२१	१.	५.९
५	दमाई	८०९	७४८	१५५७	१.०८	६.२
६	मगर	६२१	७१०	१३३१	०.८७	६.
७	सार्की	३८९	३९७	७८६	०.९८	६.१
८	सन्यासी	१२६	१३४	२६०	०.९४	६.७
९	घर्ती	१०६	९५	२०१	१.१२	६.३
१०	वादी	८५	९०	१७५	०.९४	५.६
११	गुरुङ	१४	११	२५	१.२७	५.
	जम्मा	१०६८२	११९०७	२४१७१	०.९७	६.१

श्रोतः घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेठ

६.७. थरका आधारमा घरधुरी तथा जनसंख्याको विवरण

कुशे गाउँपालिकामा ११ जातीको वसोवास रहेको कुरा माथि उल्लेख गरिसकिएको छ। उल्लेखित ११ जाती भित्र ६७ थरका मानिसहरु वसोवास गर्छन । यो गाउँपालिकामा सवै भन्दा वढी क्षेत्री जाती सवै भन्दा धेरै थर भएको जातीमा पर्दछ। यहा कुल १९ थरीका क्षेत्री हरु वसोवास गर्दछन भने १७ थरका कामी वसोवास गर्दछन। त्यसै गरी ८ थरी बाहुन ८ थरी मगर ६ थरी ठकुरी ३ थरी दमाई २ थरी सार्की र गुरुङ घर्ती सन्यासी तथा वादी हरु एक /एक थरी वसोवास गर्दछन। थरका आधारमा विभिन्न जातीहरुको घरधुरी र जनसंख्या तल प्रस्तुत गरिएको छ।

क्षेत्री जातीको थरका आधारमा घरधुरीको विवरण

क्र स	थर	कुशे गाउँपालिकाका वार्डहरु									जम्मा
		एक	दुई	तीन	चार	पाँच	छ	सात	आठ	नौ	
१	कार्की	२	०	१	१	०	०	०	०	०	४
२	चलाउने	९७	०	०	१५	०	२	०	०	०	११४
३	महतरा	२४	०	०	०	०	०	०	०	०	२४

क्र स	थर	कुशे गाउँपालिकाका वार्डहरु									जम्मा
		एक	दुई	तीन	चार	पाँच	छ	सात	आठ	नौ	
४	थापा	८	०	०	०	८५	०	०	१९	०	११२
५	रावत	१८	०	५	५	०	०	०	०	०	२८
६	वस्नेत	१०	०	१९	०	०	०	०	४७	०	७६
७	खड्का	०	०	१	०	१८	६९	०	३२	३३	१५३
८	वुढा	०	०	१७	०	१	४	०	१०	०	३२
९	बोहोरा	०	०	९	०	१	६	०	०	०	१६
१०	रोकाय	०	०	७	८	२०	६६	०	१५८	१२१	३८०
११	भण्डारी	०	०	१२	०	३	०	०	१	०	१६
१२	खत्री	०	०	०	०	१२	२	२	०	१	१७
१३	विष्ट	०	०	०	०	३८	१	०	०	०	३९
१४	अन्नी	०	०	०	०	१	०	०	०	०	१
१५	डाँगी	०	०	०	०	२	०	०	०	०	२
१६	रावल	०	०	०	०	४६	०	०	२	०	४८
१७	ओली	०	०	०	०	५	३	३	०	०	११
१८	वटाला	०	०	०	०	०	०	०	१	०	१
१९	अधिकारी	१	०	०	०	०	०	०	०	०	१
	जम्मा	१६०	०	७०	२९	२३२	१५३	५	२७०	१५५	१०७४

श्रोतः घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेठ

क्षेत्री जातीको थरका आधारमा जनसंख्याको विवरण

क्र स	थर	कुशे गाउपालिकाका वार्डहरु									जम्मा जनसंख्या
		एक	दुई	तीन	चार	पाँच	छ	सात	आठ	नौ	
१	कार्की	८	०	३	५	०	०	०	०	०	१६
२	चलाउने	५७३	०	०	१११	०	१६	०	०	०	७००
३	महतरा	१४२	०	०	०	०	०	०	०	०	१४२
४	थपा	४०	०	०	०	४९८	०	०	११९	०	६५७
५	रावत	९६	०	२७	०	०	०	०	०	०	१२३

क्र स	थर	कुशे गाउपालिकाका वार्डहरु									जम्मा जनसंख्या
		एक	दुई	तीन	चार	पाँच	छ	सात	आठ	नौ	
६	वस्नेत	६७	०	९९	०	०	०	०	२८८	०	४५४
७	खड्का	०	०	६	०	१०७	३७७	०	१८७	२०४	८८१
८	वुढा	०	०	८४	०	५	२६	०	६०	०	१७५
९	बोहोरा	०	०	५४	०	८	४२	०	०	०	१०४
१०	रोकाय	०	०	४६	४३	११४	३८५	०	९७०	७९०	२३४८
११	भण्डारी	०	०	५७	०	११	०	०	५	०	७३
१२	राउत	०	०	०	१८	०	०	०	०	०	१८
१३	खत्री	०	०	०	०	६८	८	१८	०	३	९७
१४	वली	०	०	०	०	३०	०	२३	०	०	५३
१५	विष्ट	०	०	०	०	२११	४	०	०	०	२१५
१६	अन्नी	०	०	०	०	३	०	०	०	०	३
१७	डागी	०	०	०	०	११	०	०	०	०	११
१८	रावल	०	०	०	०	२५३	०	०	२३	०	२७६
१९	ओली	०	०	०	०	०	१४	०	०	०	१४
२०	वटाला	०	०	०	०	०	०	०	१०	०	१०
२१	अधिकारी	८	०	०	०	०	०	०	०	०	८
	जम्मा	९३४	०	३७६	१७७	१३१९	८७२	४१	१६६२	९९७	६३७८

श्रोतः घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेठ

कामी जातीको थरका आधारमा घरधुरीको विवरण

क्रस	थर	कुशे गाउपालिकाका वार्डहरु									जम्मा घरधुरी
		एक	दुई	तीन	चार	पाँच	छ	सात	आठ	नौ	
१	कामी	८	३१	१६	१८	५	०	२७	३	९	११७
२	टमटा	२	०	०	९	१	७	२२	१	१	४३
३	विक	८	७	०	०	५२	०	१६	०	०	८३
४	नेपाली	५	५७	२	३६	०	१५	९	०	०	१२४
५	बिटालु	०	०	१	०	९	०	०	०	२	१२
६	तिरुवा	०	०	२	०	४	२६	१९	३	३	५७
७	बाठा	५	०	०	०	०	०	०	०	०	५

क्रस	थर	कुशे गाउपालिकाका वार्डहरु									जम्मा घरधुरी
		एक	दुई	तीन	चार	पाँच	छ	सात	आठ	नौ	
८	लोहार	२	०	०	०	०	०	०	०	०	२
९	खरेत	०	२१	०	०	०	०	०	०	०	२१
१०	चदारा	०	२	४	१	२३	२	०	०	०	३२
११	सुनार	०	१	२	०	०	३	१	०	३८	४५
१२	ताउले	०	०	०	०	१	०	०	०	१	२
१३	वर	०	०	०	०	४	०	०	०	०	४
१४	गायन	०	०	०	०	१	०	०	०	०	१
१५	गन्धर्ब	०	०	०	०	३	०	०	०	०	३
१६	महर	०	०	०	०	०	०	७	०	०	७
१७	कसेरा	०	०	०	०	०	०	०	०	२	२
		३०	११९	२७	६४	१०३	५३	१०१	७	५६	५६०

श्रोतः घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेठ

कामी जातीको थरका आधारमा जनसंख्याको विवरण

क्रस	थर	कुशे गाउपालिकाका वार्डहरु									जम्मा जनसंख्या
		एक	दुई	तीन	चार	पाँच	छ	सात	आठ	नौ	
१	कामी	५७	२०६	९५	१२१	३३	०	१८४	२२	६१	७७९
२	टमटा	१२	०	०	४७	५	३३	१२४	८	४	२३३
३	विक	५२	३२	०	०	३१३	०	९९	०	०	४९६
४	नेपाली	२४	३१३	१३	२२२	०	९१	६५	०	०	७२८
५	बिटालु			७	०	४५	०	०	०	१०	६२
६	तिरुवा			११	०	२५	१६४	१२५	२२	३७	३८४
७	बाठा	२४	०	०	०	०	०	०	०	०	२४
८	लोहार	१८	०	०	०	०	०	०	०	०	१८
९	खरेत	०	१६५	०	०	०	०	०	०	०	१६५

क्रस	थर	कुशे गाउपालिकाका वार्डहरु									जम्मा जनसंख्या
		एक	दुई	तीन	चार	पाँच	छ	सात	आठ	नौ	
१०	चदारा	०	१४	२६	७	१३८	१२	०	०	०	१९७
११	सुनार	०	८	१४	०	०	१३	६	०	३१२	३५३
१२	ताउले					५	०	०	०	४	९
१३	वर					२४	०	०	०	०	२४
१४	गायन					६	०	०	०	०	६
१५	गन्धर्ब					१७	०	०	०	०	१७
१६	महर							३९	०	०	३९
१७	कसेरा									१७	१७
	जम्मा	१८७	७३८	१६६	३९७	६११	३१३	६४२	५२	४४५	३५५१

श्रोतः घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेठ

वाहुन जातीको थरका आधारमा घरधुरीको विवरण

क्रस	थर	कुशे गाउपालिकाका वार्डहरु									जम्मा घरधुरी
		एक	दुई	तीन	चार	पाँच	छ	सात	आठ	नौ	
१	जैसी	२२	३२	९२	९६	०	०	२	१४	७	२६५
२	शर्मा	१	५	१२	०	१	१	०	३	०	२३
३	उपाध्याय	०	७	०	०	०	०	०	०	१०	१७
४	न्यौपाने	०	३	२	१	१	०	०	०	१	८
५	भट्टराई	०	२	०	०	०	०	०	०	१	३
६	गौतम	०	१	१	०	१	०	०	०	१७	२०
७	आचार्य	०	०	०	०	०	०	०	०	२	२
८	देवकोटा	०	०	०	०	०	०	०	०	१	१
	जम्मा	२३	५०	१०७	९७	३	१	२	१७	३९	३३९

श्रोतः घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेठ

बाहुन जातीको थरका आधारमा जनसंख्याको विवरण

क्रस	थर	कुशे गाउपालिकाका वार्डहरु									जम्मा जनसंख्या
		एक	दुई	तीन	चार	पाँच	छ	सात	आठ	नौ	
१	जैसी	१३२	२१०	५३३	५२२	०	०	१२	८२	३६	१५२७
२	शर्मा	५	७०	६७	०	४	७	०	१७	०	१७०
३	उपाध्याय	०	५०	०	०	०	०	०	०	६०	११०
४	न्यौपाने	०	१०	८	६	७	०	०	०	५	३६
५	भट्टराई	०	१४	०	०	०	०	०	०	६	२०
६	गौतम	०	८	४	०	६	०	०	०	११०	१२८
७	आचार्य	०	०	०	०	०	०	०	०	१६	१६
८	देवकोटा	०	०	०	०	०	०	०	०	६	६
	जम्मा	१३७	३६२	६१२	५२८	१७	७	१२	९९	२३९	२०१३

श्रोतः घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेठ

ठकुरी जातीको थरका आधारमा घरधुरीको विवरण

क्रस	थर	कुशे गाउपालिकाका वार्डहरु									जम्मा घरधुरी
		एक	दुई	तीन	चार	पाँच	छ	सात	आठ	नौ	
१	सिंह	४४	२५३	१	२८	९३	१०५	९८	१०६	१९	७४७
२	शाही	१२	८१	५	९०	३७	६१	४०	२३	२२	३७१
३	शाह	०	०	०	०	४	३	०	०	०	७
४	मल्ल	०	०	०	१	४९	५	०	०	०	५५
५	हमाल	०	१७	१३	११	०	४	१	०	५	५१
६	चन्द	०	०	०	०	२४	०	०	०	०	२४
	जम्मा	५६	३५१	१९	१३०	२०७	१७८	१३९	१२९	४६	१२५५

श्रोतः घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेठ

ठकुरी जातीको थरका आधारमा जनसंख्या विवरण

क्रस	थर	कुशे गाउपालिकाका वार्डहरु									जम्मा जनसंख्या
		एक	दुई	तीन	चार	पाँच	छ	सात	आठ	नौ	
१	सिंह	२५५	१५४०	३१	१८१	५५५	६९७	६५८	६४९	११२	४६७८

क्रस	थर	कुशे गाउपालिकाका वार्डहरु									जम्मा जनसंख्या
		एक	दुई	तीन	चार	पाँच	छ	सात	आठ	नौ	
२	शाही	७२	५२३	५०	५७४	२१०	४०९	३०४	१२३	१३६	२४०१
३	शाह	०	०	०	०	२४	१५	०	०	०	३९
४	मल्ल	०	०	०	७	२९२	३३	०	०	०	३३२
५	हमाल	०	९९	९६	६६	०	२७	७	०	२९	३२४
६	चन्द	०	०	०	०	१२७	०	०	०	०	१२७
	जम्मा	३२७	२१६२	१७७	८२८	१२०८	११८१	९६९	७७२	२७७	७९०१

श्रोतः घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेठ

मगर जातीको थरका आधारमा घरधुरीको विवरण

क्रस	थर	कुशे गाउपालिकाका वार्डहरु									जम्मा घरधुरी
		एक	दुई	तीन	चार	पाँच	छ	सात	आठ	नौ	
१	वलामी	०	०	०	०	०	०	०	२	०	२
२	घागे	०	०	०	०	०	०	३	०	०	३
३	राना	०	०	०	०	०	०	८	०	०	८
४	बुढा	०	१३	२०	०	०	१३	५	०	०	५१
५	रोका	०	६	१४	०	०	०	११	१६	०	४७
६	घर्ती	०	०	२०	०	०	०	०	१३	०	३३
७	पुन	०	०	२६	०	१	०	१९	९	०	५५
८	थापा	०	०	१	०	०	०	२	१९	०	२२
	जम्मा	०	१९	८१	०	१	१३	४८	५९	०	२२१

श्रोतः घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेठ

मगर जातीको थरका आधारमा जनसंख्याको विवरण

क्रस	थर	कुशे गाउपालिकाका वार्डहरु									जम्मा जनसंख्या
		एक	दुई	तीन	चार	पाँच	छ	सात	आठ	नौ	
१	वलामी	०	०	०	०	०	०	०	१८	०	१८
२	घागे	०	०	०	०	०	०	१५	०	०	१५
३	राना	०	०	०	०	०	०	४४	०	०	४४
४	बुढा	०	६९	१२२	०	०	८३	३०	०	०	३०४

क्रस	थर	कुशे गाउपालिकाका वार्डहरु									जम्मा जनसंख्या
		एक	दुई	तीन	चार	पाँच	छ	सात	आठ	नौ	
५	रोका	०	२५	६३	०	०	०	७५	१०३	०	२६६
६	घर्ती	०	०	११८	०	०	०	०	७४	०	१९२
७	पुन	०	०	१४७	०	६	०	१२५	६८	०	३४६
८	थापा	०	०	९	०	०	०	१२	१२५	०	१४६
	जम्मा	०	९४	४५९	०	६	८३	३०१	३८८	०	१३३१

श्रोतः घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेठ

दमाई जातीको थरका आधारमा घरधुरीको विवरण

क्रस	थर	कुशे गाउपालिकाका वार्डहरु									जम्मा घरधुरी
		एक	दुई	तीन	चार	पाँच	छ	सात	आठ	नौ	
१	दमाई	१३	२७	९	७	१४	९	३	११	१	९४
२	परियार	२	२	२	०	१०	२	२	६	०	२६
३	नेपाली	०	०	५१	०	२२	०	१३	२३	२४	१३३
	जम्मा	१५	२९	६२	७	४६	११	१८	४०	२५	२५३

श्रोतः घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेठ

दमाई जातीको थरका आधारमा जनसंख्याको विवरण

क्रस	थर	कुशे गाउपालिकाका वार्डहरु									जम्मा जनसंख्या
		एक	दुई	तीन	चार	पाँच	छ	सात	आठ	नौ	
१	दमाई	७१	१६३	५८	४६	१०६	७४	२७	७५	९	६२९
२	परियार	११	९	१२	०	५०	२०	१३	४५	०	१६०
३	नेपाली	०	०	२७५	०	१३०	०	८०	१३८	१४५	७६८
	जम्मा	८२	१७२	३४५	४६	२८६	९४	१२०	२५८	१५४	१५५७

श्रोतः घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेठ

सार्की जातीको थरका आधारमा घरधुरीको विवरण

क्रस	थर	कुशे गाउपालिकाका वार्डहरु									जम्मा घरधुरी
		एक	दुई	तीन	चार	पाँच	छ	सात	आठ	नौ	
१	सार्की	१६	२	४	०	२३	०	४५	०	३३	१२३
२	मिजार	४	०	०	०	०	०	०	०	०	४
	जम्मा	२०	२	४	०	२३	०	४५	०	३३	१२७

सार्की जातीको थरका आधारमा जनसंख्याको विवरण

क्रस	थर	कुशे गाउपालिकाका वार्डहरु									जम्मा जनसंख्या
		एक	दुई	तीन	चार	पाँच	छ	सात	आठ	नौ	
१	सार्की	१०९	१४	२१	०	१३२	०	२७५	०	२०४	७५५
२	मिजार	२४	०	०	०	०	०	०	०	०	२४
	जम्मा	१३३	१४	२१	०	१३२	०	२७५	०	२०४	७७९

श्रोतः घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेठ

माथि उल्लेखित जातका अतिरिक्त एक एक थर भएका जातिहरुको थरका आधारमा घरधुरी तथा जनसंख्याको विवरण एकै टेवलमा तल प्रस्तुत गरिएको छ।

एक एक मात्र थर भएका जातहरुको थरका आधारमा घरधुरीको विवरण

क्रस	जात	थर	कुशे गाउपालिकाका वार्डहरु									जम्मा घरधुरी
			एक	दुई	तीन	चार	पाँच	छ	सात	आठ	नौ	
१	वादी	वादी	११	०	०	०	२०	०	०	०	०	३१
२	गुरुङ	गुरुङ	०	०	०	०	०	०	५	०	०	५
३	घर्ती	घर्ति	०	०	०	०	०	०	२८	४	०	३२
४	सन्यासी	गिरी	०	०	०	०	०	०	१	०	३८	३९
	जम्मा		११	०	०	०	२०	०	३४	४	३८	१०७

श्रोतः घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेठ

एक एक मात्र थर भएका जातहरुको थरका आधारमा जनसंख्याको विवरण

क्रस	जात	थर	कुशे गाउपालिकाका वार्डहरु									जम्मा जनसंख्या
			एक	दुई	तीन	चार	पाँच	छ	सात	आठ	नौ	
१	वादी	वादी	५८	०	०	०	११७	०	०	०	०	१७५
२	गुरुङ	गुरुङ	०	०	०	०	०	०	२५	०	०	२५
३	घर्ती	घर्ति	०	०	०	०	०	०	१७४	२७	०	२०१
४	सन्यासी	गिरी	०	०	०	०	०	०	५	०	२५५	२६०
	जम्मा		११२	१६८	२४	०	७६	०	०	०	०	३८०

श्रोतः घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेठ

६.८. जातीय तथा लिङ्गीय आधारमा घरमुलीको विवरण

प्रचलनका आधारमा र गृह संचालन प्रकृयाका आधारमा घरमुलीको परिभाषा फरक हुने गरेको छ। प्रचलनका आधारमा घरको जेष्ठ नागरिकलाई घरमुली मान्ने प्रचलन छ भने गृह संचालनका हिसावले घरको कारोवार गर्ने मुख्य व्यक्तिलाई घरमुली भनिन्छ। कुशे गाउँपालिकाको अध्ययनको क्रममा यहकाँ दुवै व्यक्तिहरुको विवरण लिएर विश्लेषण गरिएको छ। जसको विवरण तल प्रस्तुत गरिएको छ।

६.८.१. प्रचलनका आधारमा घरमुलीको विवरण

सामान्यतया घरमुली भन्नाले घरको मुख्य मान्छे हो। मुख्य मान्छे भन्नाले घरको सवैभन्दा जेष्ठ नागरिकलाई मान्नु स्वभाविकै हो। घरका हरेक कार्यको अन्तिम निर्णय लिने व्यक्ति मुख्य भएपनि जेष्ठ नागरिक प्रति देखाउने सद्भाव र आदरका हिसावले घरमुली भनिन्छ। सम्वन्धका हिसावले शव्द विग्रह गरेर हेर्दा यो सहि परिभाषा हो किनकि उ नभएको भए त्यो परिवार नै हुने थिएन अनि परिवार नभए घर नै हुने थिएन। यो कुशे गाउँपालिकाको घरधुरी स्तरवाट गरिएको अध्ययन र तथ्याङ्क संकलनले देखाएको प्रचलनका आधारमा घरमुलीको विवरण तल प्रस्तुत गरिएको छ।

वार्ड नं	वाहुन क्षेत्री		जनजाती		दलित		नखुलेको		जम्मा	
	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	प्रतिशत
१	२०	२१७	०	०	४	७४	०	०	२४	१०%
२	२४	३८०	१	१७	२	१४६	०	०	२७	११%
३	१०	१८८	४	७७	१	९१	०	०	१५	६%
४	१७	२३९	०	०	१२	५९	०	०	२९	१२%
५	१२	४३१	०	१	१	१९०	०	०	१३	५%
६	३४	२९८	१	१५	६	५५	०	०	४१	१७%
७	८	१३८	४	८०	८	१५४	०	०	२०	८%
८	३८	३७७	६	५८	३	४४	०	०	४७	२०%
९	१७	२६०	०	०	४	१११	०	०	२१	९%
जम्मा	१८०	२५२८	१६	२४८	४१	९२४	०	०	२३७	१००%
प्रतिशत	७%	९३%	६%	९४%	४%	९६%	०%	०%	६%	

श्रोतः घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेठ

माथि उल्लेखित विवरण अनुसार करिव ६ % महिलाहरु मात्र घरमुली देखिएको छ। सुक्ष्म अध्ययन वाट अझ के देखिएको छ भने अधिकतम घरमा जेष्ठ नागरिक महिला भएमा घरमुलीमा छोराको नाम लेखिएको पाइएको छ भने जेष्ठ नागरिक पुरुष भएको अवस्थामा भने पुरुष नै लखिएको छ।

६.८.२. कारोवारका आधारमा घरमुलीको विवरण

विकास प्रकृयाका हिसावले घरमुली भन्नाले घरको जेष्ठ नागरिक नै हुनुपर्छ भन्ने छैन। घरमुलीको परिभाषा सन्तान उत्पादन र सवैलाई आशिर्वाद दिनसक्ने व्यक्ति हुनुपर्छ भन्ने भन्दा धेरै अगाडी वढीसकेको छ । विकास र सामाजिक

परिचालनको हिसावले घरमुली भन्नाले मुख्य रुपमा आर्थिक कारोवारको निर्णय गर्ने प्रमुख व्यक्ति हो। कुशे गाउँपालिकामा गरिएको अध्ययनले देखाएको मुख्य कारोवार गर्ने व्यक्तिको विवरण तल प्रस्तुत गरिएको छ।

वार्ड नं	वाहुन क्षेत्री		जनजाती		दलित		नखुलेको		जम्मा	
	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	प्रतिशत
१	२०	२१७			४	७४	०	०	२४	१२%
२	२३	३८१	१	१७	१	१४७	०	०	२५	१२%
३	८	१९०	३	७८	२	९०	०	०	१३	६%
४	११	२४५			९	६२	०	०	२०	१०%
५	१६	४२७		१	१	१९०	०	०	१७	८%
६	२१	३११	१	१५	५	५६	०	०	२७	१३%
७	९	१३७	२	८२	८	१५४	०	०	१९	९%
८	२८	३८७	७	५७	३	४४	०	०	३८	१९%
९	१४	२६३			४	१११	०	०	१८	९%
जम्मा	१५०	२५५८	१४	२५०	३७	९२८	०	०	२०१	१००%
प्रतिशत	६%	९४%	५%	९५%	४%	९६%	०%	०%	५%	

श्रोतः घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेठ

माथि उल्लेखित २ वटा घरमुलीको विवरणले हाम्रो समाजमा देखिएका यथार्थताहरु प्रस्तुत गरेकोछ। जसलाई वुँदागत रुपमा तल प्रस्तुत गरिएको छ।

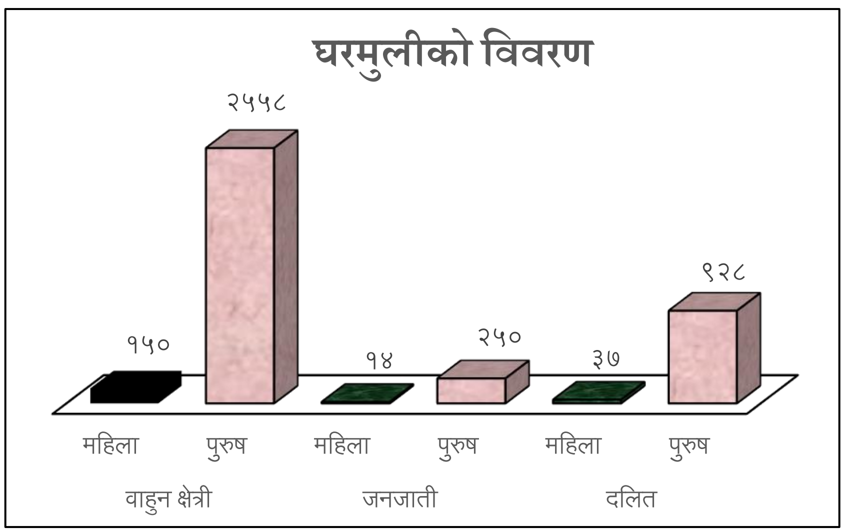

- अझैपनि काम गरेर पनि अरुलाई नै घरमुली मान्नु पर्ने अवस्था छ
- यो गाउँपालिकामा वास्तविक रुपमा ५% महिलाहरु घरमुली भएपनि ६ % मात्र देखिएको छ।
- महिलाहरुलाई घरको जिम्मेवारी सुम्पनेमा प्राय सवै जातिमा समान अवस्था देखिएको छ।
- घरमुलीको जिम्मा महिलाहरुले पाउने मा वैदेशिक रोजगार पनि प्रमुख रहेको छ। यो गाउँपालिका वाट वैदेशिक रोजगारमा गएका ६८९ जना मध्ये ६०२ जना पुरुषहरु नै रहेका छन।
- तुलानात्मक रुपमा महिला घरमुलीको संख्या वाहुन क्षेत्रीमा कम देखिएको छ।

६.९. अपाङ्गता सम्वन्धि विवरण

अपाङ्ग शव्दको अर्थ कुनैपनि अंग विकृत भएको भन्ने हुन्छ । कतियपय अवस्थामा यो अंग भंग भएको वा विग्रिएको वा भाँचिएको हुन्छ भने कतिपय अवस्थामा हेर्दा भंग नभएको तर काम चाहि नगर्ने वा कम गर्ने हुन्छ । त्यसैले अपाङ्ग शव्द लाई काम संग जोडेर हेर्नु उपयुक्त हुन्छ । नियमित रुपमा समान्य अवस्थामा भन्दा अंग विग्रिएका कारणले काम गर्न नसक्ने अवस्थालाई अपाङ्ग भन्नु पर्छ । जस्तो हात खुट्टा भाँचिएको, नभएको, जलेको आँखा नभएको वा नदेख्ने जस्ता कुराहरु प्रत्यक्ष रुपमा नै विकृत भएका हुन्छन । तर कान नसुन्ने (वहिरा) प्रत्यक्ष रुपमा हेर्दा अपाङ्ग देखिदैन तर उनीहरु पनि यो परिभाषा भित्र पर्दछन । नेपाल सरकारले गरेको परिभाषाका आधारमा कुशे गाउँपालिकाको पनि मुख्य ४ वटा समुहमा राखेर तथ्याङ्क संकलन गरिएको छ । जसको विवरण तल प्रस्तुत गरिएको छ ।

वार्ड नं	वाहुन क्षेत्री				जनजाती				दलित				जम्मा				कुल जम्मा
	पुर्ण	अधिक	मद्यम	आंशिक	पुर्ण	अधिक	मद्यम	आंशिक	पुर्ण	अधिक	मद्यम	आंशिक	पुर्ण	अधिक	मद्यम	आंशिक	
१	७	१३	३०	८	०	०	०	०	१	४	१२	४	८	१७	४२	१२	७९
२	१	७	९९	८५	०	०	२	२	७	४	३४	१५	८	११	१३५	१०२	२५६
३	१२	१०	२७	८	०	५	१०	१	३	३	९	३	१५	१८	४६	१२	९१
४	३	११	१५	३७	०	०	०	०	०	३	४	४	३	१४	१९	४१	७७
५	४	१४	७	७	०	०	०	०	१	६	७	४	५	२०	१४	११	५०
६	१०	८	२५	१२	०	१	२	२	०	०	३	२	१०	९	३०	१६	६५
७	२	३	९	७	०	२	०	१४	२	४	९	२३	४	९	१८	४४	७५
८	८	८	३१	३५	८	२	४	८	८	३	७	२	२४	१३	४२	४५	१२४
९	१४	२	१३	७	०	०	०	०	०	१	४	१४	१४	३	१७	२१	५५
जम्मा	६१	७६	२५६	२०६	८	१०	१८	२७	२२	२८	८९	७१	९१	११४	३६३	३०४	८७२

श्रोतः घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेठ

उल्लेखित विवरणवाट के दखिएको छ भने कुशे गाउँपालिकामा मा कुल ८७२ जना अपाङ्गहरु रहेका छन । जसमध्ये पनि ९१ जना जना पुर्ण अपाङ्ग रहेका छन । जातीय हिसावले सवै भन्दा वढी वाहुन क्षेत्रीमा ५९९ जना अपाङ्ग देखिएको छ भने जनजातीमा ६३ जना र दलितमा २१० जना रहेका छन । यो संख्या जातीय सघनताको अनुपातमा कुल जनसंख्याको ६९% बाहुन क्षेत्री रहेकोमा अपाङ्गमा पनि ६९% रहेको छ । त्यस्तै कुल जनसंख्यामा ७% जनजाती रहेकोमा अपाङ्गमा पनि ७% नै रहेको छ भने कुल जनसंख्यामा २५% रहको दलित समुदायमा पनि अपाङ्गमा २५% नै रहेको छ । पुर्ण अपाङ्गताका विषयमा भने कुल पुर्ण अपाङ्ग मध्ये वाहुन क्षेत्रीमा ६७% जनजातीमा ९% र दलितमा २४% रहेकोछ । यी सवै तथ्याङ्कका आधारमा जातीय हिसावले अपाङ्गतामा खासै फरकपना देखिदैन ।

६.१०. घरको छानो तथा गारो सम्वन्धि विवरण

आधारभुत आवश्यकताको प्रमुख तीन पक्ष मध्ये आवास दोश्रो हो तर कुनैपनि व्यक्ति वा समुदायको जीवन स्तर मापन गर्ने आधारमा घर पहिलो नं मा आउछ । कस्को घर कति राम्रो र सुविधा सम्पन्न छ भन्ने आधारमा उसको जीवन स्तर निर्धारण हुन्छ तर यो तथ्याङ्क संकलन चाहि कुशे गाउँपालिकाका कुन घरधुरीको कतिको सुरक्षित आवास छ भन्ने आधारमा विश्लेषण गरिएको छ । सामान्यता फुसको छानो भन्दा ढुंगा इटाको छानो भएको घर वलियो हुन्छ भने भाटा तथा

अन्य चिज हरु प्रयोग गरेको भनेको भन्दा ढुंगा माटो वा इटा तथा सिमेन्ट प्रयोग गरेको गारो वलियो र सुरक्षित हुन्छ। सामाजिक सुरक्षामा यो पनि प्रमुख विषय रहेन भएको हुनाले वार्ड स्तरमा त्यसको विवरण संकलन गरिएको छ प्राविधिक हिसावले चाहि गारो कस्तो हुनुपर्छ र कस्तो छ भन्ने विषयमा भने विवरण संकलन गरिएको छैन जुन तल प्रस्तुत गरिएको छ।

वार्ड नं	छानाको प्रकार					गारोको प्रकार						जम्मा
	खर	टीन	ढलान	ढुंगा	अन्य	ढुंगा माटोको	ढुंगा सिमेन्ट	काठको	वाँसको	टीनको	अन्य	
१	१३	१	०	३०१	०	३१४	०	१	०	०	०	३१५
२	६	१	०	५६३	०	५६२	०	०	८	०	०	५७०
३	२	०	१	३६८	०	३७०	१	०	०	०	०	३७१
४	०	०	०	३२७	०	३२७	०	०	०	०	०	३२७
५	२१७	१३७	०	२७६	५	६३५	०	०	०	०	०	६३५
६	१२	९४	३	३००	०	४०९	०	०	०	०	०	४०९
७	१८५	५२	४	१५१	०	३८९	३	०	०	०	०	३९२
८	२४	१	०	५०१	०	५२५	१	०	०	०	०	५२६
९	०	१	०	३९१	०	३९२	०	०	०	०	०	३९२
जम्मा	४५९	२८७	८	३१७८	५	३९२३	५	१	८	०	०	३९३७
प्रतिशत	१२	७	०	८१	०	१००	०	०	०	०	०	१००

श्रोतः घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेठ

यो तालिकाले देखाए अनुसार कुशे गाउँपालिकाका कुल ३९३७ घरधुरी मध्ये ८१% घरधुरी ढुंगाको छानो भएका छन भने १२% खरको र ७% टीन को छानो भएका छन। ५ घरधुरीहरु अझैपनि वाँस प्लास्टिक आदिले छाएका छन भने ८ वटा घरधुरिको छानो ढलान गरिएको छ। त्यस्तै गारोको हकमा ९९% घरको गारो ढुंगा माटोको वनेको छ भने काठ वाँस तथा ढुंगा सिमन्ट प्रयोग गरेर वनाएका घरहरु १ % रहेका छन।

६.११. घर सम्म पुग्ने वाटो सम्वन्धि विवरण

कुशे गाउँपालिका सडक संजालमा कच्चि वाटोको रुपमा मात्र जोडिएको छ। तर पनि यो सवै मौसममा गाडी चल्न सक्ने अवस्था छैन । वाटो प्राविधिक रुपमा पनि उपयुक्त भइसकेको छैन। त्यहाँ यातायातको लागि साना जीप, मोटरसाइकल तथा ट्याक्टर वढी प्रयोग भएको छ। यो गाउँपालिकाका कुल ३९३७ घरधुरी मध्ये १% अर्थात ५४ घरधुरी सम्म ग्राभेल वाटोको पहुच पुगेको छ भने ५% अर्थात २०९ घरधुरी मा कच्ची वाटो पुगेको छ। ५५% अर्थात २१५७ घोडेटो वाटो मार्फत घरमा पुग्छन भने ३९ % अर्थात १५१७ घरधुरी पुग्न अझै गोरेटो वाटोको सहारा लिनु पर्ने अवस्था छ। घरधुरीको पहुचका आधारमा वार्ड स्तरीय विवरण तल प्रस्तुत गरिएकोछ। केही घरधुरीको विवरणमा कुशे मा घर भएको र अन्य

ठाउमा पनि भएको अवस्थामा वाटोको पहुच भएको भनि सुचना संकलन भएकोमा कुशेमा भएको घरको विवरणको आधारमा यो विवरण तयार गरिएको छ।

वार्ड नं	घर पुग्ने वाटो					जम्मा	कैफियत
	गोरेटो	घोरेटो	कच्ची	ग्राभेल	पक्की		
१	६६	२०३	४६	०	०	३१५	
२	४२२	८७	१३	४८	०	५७०	
३	१४४	१९९	२५	३	०	३७१	
४	०	३२५	२	०	०	३२७	
५	४७७	१४२	१४	२	०	६३५	
६	१०	३०६	९३	०	०	४०९	
७	३७१	५	१६	०	०	३९२	
८	२७	४९९	०	०	०	५२६	
९	०	३९१	१	०	०	३९२	
जम्मा	१५१७	२१५७	२१०	५३	०	३९३७	
प्रतिशत	३९%	५५%	५%	१%	०	१००%	

श्रोतः घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेठ

६.१२. स्वामित्वका आधारमा घरधुरीको विवरण

गाउँपालिका भित्र हाल वसोवास गर्दै आएका ३९३७ घरधुरी मध्ये ३८९१ घरधुरीको आफ्नै निजी घर हुनु राम्रो पक्ष हो। भाडामा वस्ने वा साहुकोमा अधियामा वा ज्यालामा वसोवास गर्ने २९ घरधुरी रहेका छन। संस्थागत घरमा वसोवास गर्ने घरधुरी ६ रहेको छ। त्यस्तै सरकारी भवनमा वसोवास गर्ने ७ घरधुरी र अन्य ३ घरधुरी रहेका छन। यसले के देखाएको छ भने कुशे गाउँपालिकामा हाल ४६ घरधुरीको आफ्नो निजि आवास छैन त्यसको व्यवस्थापनको जरुरी रहेको छ। स्वामित्वका आधारमा वार्ड स्तरीय घरधुरिको विवरण तल प्रस्तुत गरिएको छ।

वार्ड नं	घरको स्वामित्व					जम्मा
	नीजि	भाडा	संस्थाको	सरकारी	अन्य	
१	३१२	०	०	१	२	३१५
२	५६१	६	१	१	१	५७०
३	३४४	२०	५	२	०	३७१
४	३२७	०	०	०	०	३२७
५	६३५	०	०	०	०	६३५

वार्ड नं	घरको स्वामित्व					जम्मा
	नीजि	भाडा	संस्थाको	सरकारी	अन्य	
६	४०७	१	०	१	०	४०९
७	३८७	२	०	२	१	३९२
८	५२६	०	०	०	०	५२६
९	३९२	०	०	०	०	३९२
जम्मा	३८९१	२९	६	७	४	३९३७
प्रतिशत	९९	१	०	०	०	१००

श्रोतः घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेठ

६.१३. एकल जनसंख्याको विवरण

सरकारी परिभाषाले जे जसरी व्याख्या गरेको भएपनि यो गाउँपालिकाको हकमा एकल जनसंख्या भन्नाले विवाह पश्चात श्रीमान मरेर विधवा भएकी श्रीमती तथा श्रीमती मरेर विधुर भएको श्रीमानको रुपमा परिभाषित गरिएको छ। नेपाल परापुर्व काल देखि नै पितृ सत्तात्मक देश भएको हुनाले धेरैजसो अवस्थामा श्रीमती मरेपछि श्रीमानले पुन विवाह गर्ने गरेको तर श्रीमान मरेपछि श्रीमती चाहि त्यतिकै वसेको अवस्था देखिन्छ। प्राविधिक हिसावले पनि श्रीमानले पुन विवाह गर्दा उसको कुनै सन्तान सम्पत्ति थर गोत्रमा समस्या नुहने र श्रीमती ले पुन विवाह गर्दा अर्को घरमा जानु पर्ने सम्पत्ती तथा सन्तान नै छोड्नु पर्ने भएकोहुनाले पनि यो संख्या कम रहने गर्दछ। हिन्दु संस्कार र वाहुन क्षेत्री समुदायमा त यसको अझ धेरै प्रभाव रहेको छ। कुशे गाउँपालिकामा हाल ७३९ जना एकल जनसंख्या रहेको छ जसमध्ये ५३९ जना महिला र २०० जना पुरुष रहेकाछन। जातीय हिसावले हेर्दा यो गाउँपालिकामा वाहुन क्षेत्रीमा सवैभन्दा वढी ३७४ जना विधवा र १३१ जना विधुर रहेकाछन भने जनजातीमा ४४ विधुवा र १९ विधुर त्यस्तै दलित जातीमा १२१ विधवा र ५० विधुर रहेका छन। वार्ड स्तरीय र जातीय रुपमा कुशे गाउँपापलिकाको विवरण तल प्रस्तुत गरिएको छ।

वार्ड नं	वाहुन क्षेत्री		जनजाती		दलित		जम्मा		
	विधवा	विधुर	विधवा	विधुर	विधवा	विधुर	विधवा	विधुर	जम्मा
१	३१	१८	०	०	१६	६	४७	२४	७१
२	७२	१०	०	०	१५	७	८७	१७	१०४
३	३०	८	१२	६	८	२	५०	१६	६६
४	३६	१६	०	०	१६	५	५२	२१	७३
५	५०	१३	०	०	२१	७	७१	२०	९१
६	५२	१९	३	१	५	१	६०	२१	८१
७	२४	१४	१८	५	२५	११	६७	३०	९७
८	५३	२३	११	७	५	५	६९	३५	१०४
८	२६	१०	०	०	१०	६	३६	१६	५२

जम्मा	३७४	१३१	४४	१९	१२१	५०	५३९	२००	७३९

श्रोतः घरधुरीसर्भेक्षण २०७५ जेष्ठ

६.१४. पेशाका आधारमा जनसंख्याको विवरण

कुशे गाउँपालिकाको पेशाका आधारमा यहाँको जनसंख्यालाई पारिवारिक रुपमा उल्लेख गर्ने परम्परालाई संसोधन गर्दै हाल कायम रहेको १५ वर्ष भन्दा माथिको संख्यालाई मात्र पेशाका आधारमा वर्गीकरण र विश्लेषण गरिएको छ। यो गाउँपालिकाको कुल जनसंख्या २४१७१ मध्ये १४ वर्ष भन्दा मुनीको संख्या १००७५ लाई घटाउदा वाँकी रहन आएको १२४८४ जना मध्ये कतिजना कुन व्यवसायमा संलग्न रहेका छन भन्ने कुरा विश्लेषण गरिएको छ। कुशे गाउँपालिकाको जनसंख्यालाई सहभागिताको आधारमा मात्र हेर्दा यहाँको प्रमुख पेशा कृषि देखिएको छ। यहाँको कुल आर्थिक रुपमा सकृय जनसंख्याको ४४% अर्थात ६२२१ जनसंख्या कृषि पेशामा आवद्ध रहेको छ भने व्यापारमा २ % अर्थात ३४५ जना जनसंख्या रहेको छ। त्यसैगरी १% अर्थात ११४ जनसंख्या उद्योग व्यवसायमा संलग्न रहेको छ भने ४% अर्थात ५६१ जना स्वदेश भित्र विभिन्न सरकारी तथा २३% अर्थात ३२५७ जनसंख्या दक्ष तथा अदक्ष ज्यालादारीमा संलग्न रहेको छ। यसरी कुल उत्पादनशिल जनसंख्याको ७९% कुनै न कुनै पेशामा संलग्न रहेको छ भने वाँकी २१ % पेशा मा संलग्न देखिदैन। २१% मध्ये २०% अर्थात २८१३ जना हाल विद्यालय तथा क्याम्पस स्तरमा अध्ययनरत रहेका छन भने १% अर्थात ९६ जना कुनैपनि पेशामा संलग्नता देखिदैन (यो संख्यामा जेष्ठ नागरिकहरु समेत समावेश भएका छन्)। पेशामा संलग्नताका आधारमा कुशे गाउँपालिकाको वार्ड स्तरीय विवरण तल प्रस्तुत गरिएको छ।

वार्ड नं	कृषि	व्यापार	उद्योग व्यवसाय	नोकरी	ज्यालादारी	वैदेशिक रोजगार	विद्यार्थी	पेशाहीन	जम्मा
१	५०२	२८	८	२३	२१९	१५	२२०	४	१०१९
२	९०४	४४	१	८२	४१८	४९	४९२	४	१९९४
३	६२७	३३	२१	५७	३३१	२०	११३	१	१२०३
४	४३५	३४	०	५०	२७०	१६५	२०३	१२	११६९
५	८९५	७३	४	५३	६२८	२२	४८७	०	२१६२
६	५४८	४८	६५	४६	१२३	३३७	२७७	५	१४४९
७	८६३	४०	५	४९	२९४	८	२३९	२३	१५२१
८	८७२	२६	२	९०	५७६	४८	२७०	१३	१८९७
९	५७५	१९	८	१११	३९८	२५	५१२	३४	१६८२
जम्मा	६२२१	३४५	११४	५६१	३२५७	६८९	२८१३	९६	१४०९६
प्रतिशत	४४%	२%	१%	४%	२३%	५%	२०%	१%	१००%

श्रोतः घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेष्ठ

माथि उल्लेखित तालिका को सुक्ष्म अध्ययनको लागि नोकरी,ज्यालादारी र वैदेशिक रोजगारीलाई टुक्राएर हेर्दा अझ स्पस्ट हुने भएकोले सो अनुसार गर्न प्रयास गरिएकोछ। नोकरीलाइ सरकारी गैह्र सरकारी तथा नीजि क्षेत्रमा विभाजन गरिएको छ भने ज्यालादारीलाई दक्ष र अदक्ष भनी उल्लेख गरिएको छ। त्यसैगरि वैदेशिक रोजगारीमा संलग्न जनसंख्यालाई महिला तथा पुरुष भनि छुट्याइएको छ। जसको विवरण तल प्रस्तुत गरिएको छ।

वार्ड नं	सरकारी नोकरी		पेन्सन	गैह्रसरकारी नोकरी		नीजि श्रोत	ज्यालादारी		वैदेशिक रोजगार		जम्मा
	स्थायी	अस्थायी		NGO	INGO		दक्ष	अदक्ष	महिला	पुरुष	
१	६	७	०	०	१	९	६९	१५०	०	१५	२५७
२	४३	२७	३	०	१	८	२४	३९४	१२	३७	५४९
३	३४	१६	२	०	०	५	७७	२५४	६	१४	४०८
४	२३	१५	२	४	३	३	९९	१७१	६	१५९	४८५
५	१३	२२	५	२	१	१०	११७	५११	३	१९	७०३
६	१८	१५	०	३	०	१०	१०	११३	४९	२८८	५०६
७	२०	१६	२	३	५	३	३१	२६३	१	७	३५१
८	४६	२४	३	१	१	१५	६८	५०८	६	४२	७१४
९	२६	१६	७	३	१	५८	२५२	१४६	४	२१	५३४
जम्मा	२२९	१५८	२४	१६	१३	१२१	७४७	२५१०	८७	६०२	४५०७
प्रतिशत	५%	४%	१%	०%	०%	३%	१७%	५६%	२%	१३%	१००%

श्रोतः घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेष्ठ

पेशागत आधारमा कुशे गाउँपालिकाको उत्पादनशिल जनसंख्यालाई स्तम्भ चित्रमार्फत तल प्रस्तुत गरिएको छ।

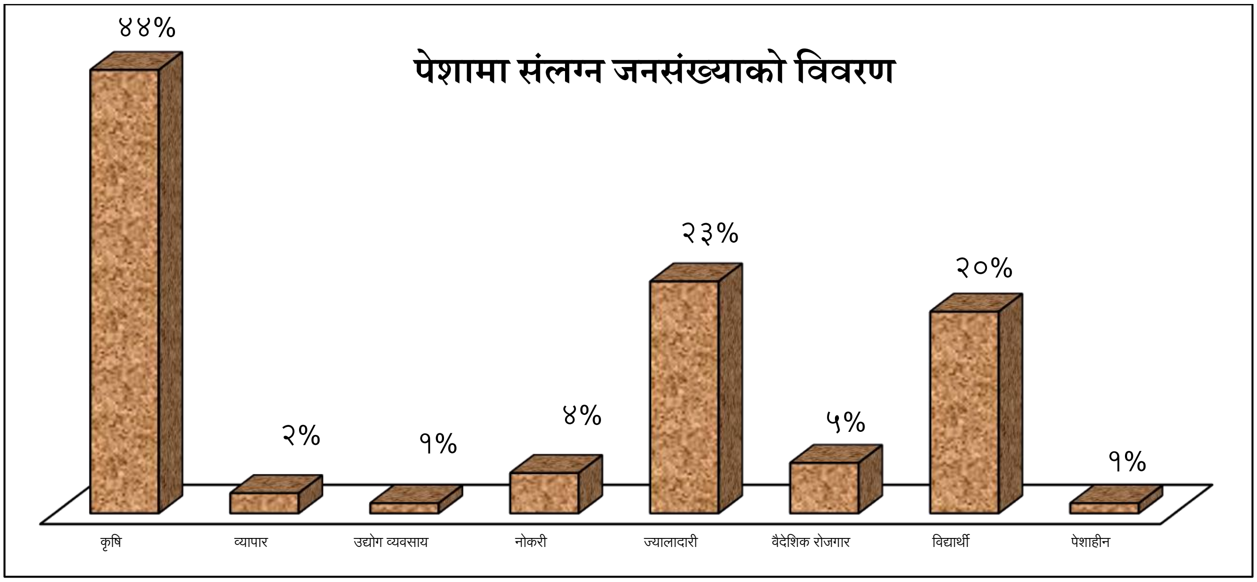

श्रोतः घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेष्ठ

उल्लेखित चित्रले के देखाएको छ भने उत्पादनशिल जनसंख्याको ठुलो हिस्सा अझै पनि पेशा वाहिर रहेको छ। २१% जनसंख्या पेशामा संलग्न नहुनुले जीवन निर्वाहमा अवस्य नै प्रभाव पार्दछ। कृषि पेशामा यति ठुलो संख्या संलग्न हुदा पनि जीवीकोपार्जनको मुख्य आधार वन्न सकेको छैन। खेती प्रणलीमा भित्रिएको रसायनिकता, परिश्रम र उत्पादनको त्रिपक्षीय विश्लेषण गर्दा आम्दानी भन्दा वढी खर्च लाग्ने देखिएको छ। यो अवस्था भनेको कृषिलाई मुख्य पेशा वनाउनेहरुका लागि राम्रो हैन।

६.१५. विशेष सीपयुक्त जनसंख्याको विवरण

कुशे गाउँपालिकाको समृद्धिका लागि विशेष सीपयुक्त जनशक्तिको महत्व रहन्छ। विशेष गरेर यो क्षेत्रमा डाक्टर , इन्जिनियर, वकील, तथा धामी झाक्री पुरोहित सिकर्मी डकर्मी लगायत के कति छन भन्ने वारेमा तथ्याङ्क संकलन गरिएको छ हाल उपलव्ध सीपयुक्त जनसंख्याको विवरण तपशिलमा उल्लेख गरिएको छ।

वार्ड नं	डाक्टर	इन्जीनियर	वकील	पुरोहित	सिकर्मि	डकर्मी	बैद्य	धामी	जम्मा
१	०	०	०	२	४५	०	२३	३९	१०९
२	०	०	०	१३	५१	६	३	९१	१६४
३	०	१	०	११	३८	३७	१	६५	१५३
४	०	१	०	१	४	०	३२	११५	१५३
५	०	१	०	२	१३०	१७९	१६	१२८	४५६
६	०	०	०	१	९०	०	१	२४	११६
७	०	०	०	०	२	२	४	१०९	११७

८	०	१	१	१	३	२	२	३३	४३
९	१	३	०	०	२०७	२०७	२	१	४२१
जम्मा	१	७	१	३१	५७०	४३३	८४	६०५	१७३२

श्रोतः घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेष्ठ

६.१६. वैदेशिक रोजगार सम्वन्धि विवरण

नेपाल कृषि प्रधान देश भएपनि यहाँका लाखौ युवाहरु यो पेशामा आकर्षित देखिदैन भने यहाँ कृषि पेशा सम्मानित पनि देखिदैन । उपभोगका हिसावले प्राय सवै नेपालीहरु स्थानीय स्तरमा उत्पादन भएका, रासयानिक मल प्रयोग नगरेका, स्थानीय वीउ प्रयोग गरिएका र विषादी प्रयोग नगरिएका उत्पादनहरु मन पराउने तर तीनै वस्तु उत्पादकले चाहि अपमान व्यहोर्नु पर्ने अवस्था वाट यो गाउँपालिका पनि अलग छैन । हाल यो गाउँपालिकाको उत्पादनशिल कुल जनसंख्याको ५% जनशक्ति जुन सवैभन्दा उर्वर उमेरमा हिडिरहेकोछ, वैदेशिक रोजगारमा छ । कुल ६८७ जना वैदेशिक रोजगारमा संलग्न भएका मध्ये ८७ जना महिला र ६०२ जना पुरुष रहेकाछन । जसको वार्ड स्तरीय संगै जातीय र लिंगीय विवरण तल प्रस्तुत गरिएको छ ।

वार्ड नं	वाहुन क्षेत्री		जनजाती		दलित		जम्मा			महिला %
	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	जम्मा	
१	०	१२	०	०	०	३	०	१५	१५	०
२	८	२८	०	०	४	९	१२	३७	४९	२४
३	१	७	४	५	१	२	६	१४	२०	३०
४	४	११६	०	०	२	४३	६	१५९	१६५	४
५	२	१२	०	०	१	७	३	१९	२२	१४
६	३०	२२८	२	१३	१७	४७	४९	२८८	३३७	१५
७	१	५	०	०	०	२	१	७	८	१३
८	६	३६	०	५	०	१	६	४२	४८	१३
९	४	१४	०	०	०	७	४	२१	२५	१६
जम्मा	५६	४५८	६	२३	२५	१२१	८७	६०२	६८९	१३

श्रोतः घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेष्ठ

माथि उल्लेखित तालिका अनुसार जम्मा ६८९ मध्ये वाहुन क्षेत्री वाट ५१४ जनजाती वाट २९ र दलित वाट १४६ जना वैदेशिक रोजगारमा गएका छन भने यही संख्या मध्ये ८७ जना महिला हरु रहेका छन ।

६.१७. चर्पी उपयोग सम्वन्धि विवरण

कुशे गाउँपालिका खुल्ला दिसा मुक्त गाउँपालिका भएपनि अझै सवै घरमा चर्पी निर्माण हुन सकेको छैन। कतिपय घरधुरीमा चर्पी निर्माण नै नभएको अवस्था छ भने कतिपय घरधुरीमा एकाघरवाट छुट्टि भिन्न भएका कारण चर्पी निर्माण हुन सकेको छैन। हाल कुशे गाउँपालिकामा ३९३७ घरधुरी मध्ये ३३४१ घरधुरीमा पक्की पेनवाला चर्पी रहेको छ भने ९८ घरधुरीमा खाल्डे चर्पी रहेको छ भने अझैपनि ११८ घरधुरीमा कुनैपनि चर्पी वनाइएको छैन। चर्पी नभएका घरधुरी मध्ये वाहुन क्षेत्रीकोमा ६४ जनजातिकोमा ४ वटा र दलितको मा ५० वटा रहकोछ। चर्पी निर्माण संगै यसको उपयोगमा पनि जोड दिनु पर्ने देखिन्छ। हाल कुशे गाउँपालिकामा चर्पी निर्माण र उपयोग सम्वधी जातीय तथा वार्ड स्तरीय विवरण तल प्रस्तुत गरिएको छ।

वार्ड नं	वाहुन क्षेत्री			जनजाती			दलित			जम्मा			
	पक्की	खाल्डे	नभएको	पक्की	खाल्डे	नभएको	पक्की	खाल्डे	नभएको	पक्की	खाल्डे	कुल जम्मा	नभएका जम्मा
१	२२४	३	१०	०	०	०	६९	०	८	३११	३	३१४	१
२	३८२	२२	०	१४	४	०	११३	३४	१	५०९	६०	५६९	१
३	१८१	१६	१	७९	२	०	६८	१८	६	३२८	३६	३६४	७
४	२५०	५	१	०	०	०	६६	५	०	३१६	१०	३२६	१
५	४३४	९	०	१	०	०	१८७	१	३	६२२	१०	६३२	३
६	३२७	५	०	१६	०	०	६१	०	०	४०४	५	४०९	०
७	१४५	१	०	८३	०	१	१४९	७	६	३७७	८	३८५	७
८	३५७	५८	०	४६	१८	०	२८	१९	०	४३१	९५	५२६	०
९	२७७	०	०	०	०	०	११५	०	०	३९२	०	३९२	०
जम्मा	२५७७	११९	१२	२३९	२४	१	८५६	८४	२५	३६९०	२२७	३९१७	२०

श्रोतः घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेष्ठ

६.१८. परिवार नियोजन सम्वन्धि विवरण

कुशे गाउँपालिकामा परिवार नियोजनको झट्ट हेर्दा संख्या कम देखिएको छ कतिपयले यो विषय लुकाएर सुचना नदीएको जस्तो लाग्यो तर सुक्ष्म रुपमा अध्ययन गर्दा यो संख्या यहाँका लागि पर्याप्त लाग्दछ। यो गाउँपालिकामा जम्मा जनसंख्या २४१७१ मध्ये १५ देखि ५९ वर्ष सम्मको जनसंख्या १२७८९ हो। यो जनसंख्या भित्र करीव २०% अविवाहित छन र करीव २० % पैतालिस वर्ष माथि अर्थात परिवार नियोजन आवश्यक नपर्ने भइसकेका छन। वाँकी रहेको ६०% भन्नाले ७६७४ हुन आउछ। यही संख्या भित्र ६८७ जना वैदेशिक रोजगारमा गएको छन। वैदेशिक रोजगारमा गएमा मध्ये ६०० जना विवाहित छन र अपवाद वाहेक श्रीमान श्रीमती गएका छैनन। यसले यहाँ वसेका ६०० श्रीमान वा श्रीमतीलाई परिवार नियोजन आवश्यक परेन। यसले कुल संख्यामा १२०० ले घटायो। उल्लेखित संख्या ६६५७ मा १२०० घटाउदा वाँकी रह्यो ६४७४। यो संख्या मध्ये ९४० जनाले परिवार नियोजनका साधन प्रयोग गर्दछन। जसको अर्थ अरु ९४० जनालाई यसले प्रभावित गर्दछ अन्तिम वाँकी रहेको ६३१७ मध्ये १८८० घटाउदा ४५९४ वाँकि रह्यो। यो संख्या

कुल १२७८९ को ३६% मात्र हुन आउछ। यसरी हेर्दा यहाँको आवश्यक पर्ने मध्ये ६४% जनसंख्या परिवार नियोजनमा कुनै न कुनै रुपमा संलग्न रहेको पाइन्छ। कुशे गाउँपालिकाको परिवार नियोजन सम्वन्धि विवरण वार्ड तथा जातीय आधारमा तल प्रस्तुत गरिएको छ।

वार्ड नं	वाहुन क्षेत्री		जनजाती		दलित		जम्मा		
	स्थायी	अस्थायी	स्थायी	अस्थायी	स्थायी	अस्थायी	स्थायी	अस्थायी	जम्मा
१	१२	७७	०	०	६	२५	१८	१०२	१२०
२	३०	१०८	०	५	७	२५	३७	१३८	१७५
३	१५	२७	३	७	२	५	२०	३९	५९
४	१६	२०	०	०	५	६	२१	२६	४७
५	५	११४	०	०	२	४१	७	१५५	१६२
६	२७	१५	०	०	४	१	३१	१६	४७
७	१४	२२	०	२	७	१६	२१	४०	६१
८	४६	३१	११	१२	१२	६	६९	४९	११८
९	८९	१०	०	०	४४	८	१३३	१८	१५१
जम्मा	२५४	४२४	१४	२६	८९	१३३	३५७	५८३	९४०

श्रोतः घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेष्ठ

६.१९.दीर्घरोगी सम्वन्धि विवरण

दीर्घ रोग भन्नाले लामो समय सम्म असर गर्ने खालको औषधी खाई रहनु पर्ने रोगहरुलाई जनाउछ। कतिपय रोगहरुमा नियमित औषधी खाइरहनु पर्दैन तर खानेकुराहरुमा निगरानी राख्नु पर्छ भने कतिपय रोगहरुमा नियमित रुपमा औषधी खानु पर्ने हुन्छ। नेपाली समाजमा देखिएका साझा प्रकृतिका रोगहरुको वारेमा नाम नै किटान गरी सुचना संकलन गरिएकोछ। जसको आधारमा यो कुशे गाउँपालिकामा कुल १९५ जना दीर्घ रोगी रहेकाछन। यो संख्या मध्ये ११ जनामा मधुमेह अर्थात चिनिरोग रहेको छ यी रोगीहरुले नियमित रुपमा औषधी सेवन गर्नु पर्दैन तर खानामा सावधानी भने पुरै अपनाउनु पर्छ। त्यस्तै २७ जनामा क्षयरोग लागेको छ। यो रोग लागेका हरु ले नियमित रुपमा ६ महिना देखि १ वर्ष सम्म औषधी सेवन गरेमा निको हुनसक्छ। अर्को दीर्घ रोगमा क्यान्सर रहेको छ। यो रोग लागेका २० जना व्याक्तीहरु छन ,यसको महङ्गो र लामो उपचार गरे निको हुन सक्छ। त्यस्तै मृगौला सम्वन्धी समस्या भएका कुल ३७ जना रोगीहरु छन। प्रारम्भिक चरणमा यसको उपचार गर्न सकिन्छ भने पछिल्लो अवस्थामा प्रत्यारोपण नगरी निको हुदैन यो पनि महङ्गो र लामो उपचारको आवश्यकता पर्दछ। यो गाउपालिकामा दम रोगीको संख्या पनि उल्लेखनीय रहेको छ। यहाँ कुल ७८ जना दम रोगीहरु रहेका छन। यो रोग जीवनको उत्तरार्धमा लागेको भए उपचार हुने कम संभावना रहेको छ भने युवाहरुमा भए लामो उपचार गर्न सके निको हुन्छ। यो गाउँपालिकामा वाथ रोगीहरु पनि उल्ल्खनीय रुपमा पर्दछन हाल यो गाउँपालिकामा कुल २२ जना बाथरोगीहरु रहेका छन। यसको लागि पनि नियमित औषधी सेवन गर्न सके उपचार हुन्छ। कुशे गाउँपालिकाका दीर्घ रोगीहरुको वार्डस्तरीय विवरण तल प्रस्तुत गरिएको छ।

वार्ड नं	चिनि	पक्षघात	टिवि	क्यान्सर	मृगौला	दम	वाथ	अन्य	जम्मा
१	०	०	६	०	१२	२८	६	०	५२
२	०	०	४	३	७	२	७	०	२३
३	१	०	५	२	२	५	२	०	१७
४	०	०	१	४	२	१	१	०	९
५	२	०	०	०	४	१४	०	०	२०
६	२	०	०	४	०	८	१	०	१५
७	२	०	४	२	५	४	२	०	१९
८	०	०	३	०	४	१६	३	०	२६
९	४	०	४	५	१	०	०	०	१४
जम्मा	११	०	२७	२०	३७	७८	२२	०	१९५

श्रोतः घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेष्ठ

६.२०. खानेपानीको श्रोत सम्वन्धि विवरण

कुशे गाउँपालिकाका ३९३७ घरधुरीमा खानेपानीको मुख्य र सहायक गरी २ वटा श्रोतको वारेमा सुचना संकलन गरिएको छ। त्यो विवरण अनुसार यो गाउँपालिकाका ८५% घरधुरी पाइप धाराको पानी उपयोग गर्दछन। भौगोलिक रुपमा दुर्गम भएपनि खानेपानीको श्रोतका हिसावले यो गाउँपालिका सुगम रहेको छ। यहाँ मुख्य श्रोत र सहायक श्रोतका वारेमा छुट्टा टुट्टै विश्लेषण गरिएको छ।

६.२०.१. खानेपानीको मुख्य श्रोत सम्वन्धि विवरण

यो गाउँपालिकाका ८५% अर्थात ३३५४ घरधुरीमा खानेपानी पाइप मार्फत आउछ। यसको अर्थ पानी वोक्नका लागि धेरै समय खर्चनु पर्दैन। पहाडी प्रदेशको सवैभन्दा ठुलो समस्या वन्दै गएको खानेपानीको अभाव यहाँ कम देखिएको छ। वाँकी रहेका मध्ये ११% अर्थात ४५२ घरधुरी जरुवा मुलको पानी उपयोग गरिरहेका छन। कुवाको पानी खाने घरधुरीको संख्या २% अर्थात ९४ रहेको छ भने खोलाको पानी खाने घरधुरीको संख्या ३४ रहेको छ। कुशे गाउँपालिकाको खानेपानीको श्रोतको आधारमा वार्ड स्तरीय विवरण तल प्रस्तुत गरिएको छ।

वार्ड नं	धारा	ट्युवेल	कुवा	जरुवा मुल	खोला	अन्य	जम्मा	एक भन्दा वढी श्रोत प्रयोग गर्ने
१	२९८	०	०	१३	४	०	३१५	३१०
२	२६१	०	४	२९७	८	०	५७०	१९९
३	२९५	०	७६	०	०	०	३७१	७८

वार्ड नं	धारा	ट्युवेल	कुवा	जरुवा मुल	खोला	अन्य	जम्मा	एक भन्दा वढी श्रोत प्रयोग गर्ने
४	२४८	०	०	७९	०	०	३२७	३२६
५	६३४	०	०	०	१	०	६३५	४९८
६	४०२	०	०	७	०	०	४०९	४०२
७	३५१	०	११	३०	०	०	३९२	२१५
८	४७३	०	३	२६	२४	०	५२६	४०४
९	३९२	०	०	०	०	०	३९२	३९२
जम्मा	३३५४	०	९४	४५२	३७	०	३९३७	२८२४
प्रतिशत	८५%	०%	२%	११%	१%	०%	१००%	

श्रोतः घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेष्ठ

६.२०.२. खानेपानीको सहायक श्रोत सम्वन्धि विवरण

यो गाउँपालिकाकामा रहेका ३९३७ घरधुरी मध्ये ७१ % अर्थात २८१४ घरधुरीमा खानेपानीको वैकल्पिक श्रोत पनि रहेको छ। यसवाट पनि यहाँको पानी को समस्या कम रहेको देखिन्छ। खानेपानी को वैकल्पिक श्रोत पनि स्थायी प्रकृतिको रहेको छ। कुल २५९८ घरधुरी मध्ये ९७ घरधुरीको वैकल्पिक श्रोत पाइपधारा को पानी रहेको छ भने २०१ घरधुरीको वैकल्पिक श्रोत कुवाको पानी रहेको छ। त्यस्तै १८९३ घरधुरिको वैकल्पिक श्रोत जरुवा मुल रहेको छ। ६२३ घरधुरीको वैकल्पिक श्रोत खोलाको पानी रहेको छ। सरसफाई लाइ विषेश ध्यान दिने हो भने यहाँ खानेपानीको खास समस्या देखिदैन यसको व्यवस्थापन मात्र गरे पुग्छ। कुशे गाउँपालिकाको वार्ड स्तरीय खानेपानीको वैकल्पिक श्रोत सम्वन्धि विवरण तल प्रस्तुत गरिएको छ।

वार्ड नं	धारा	ट्युवेल	इनार कुवा	जरुवा मुल	खोला	अन्य	जम्मा
१	१	०	०	२५८	५०	०	३०९
२	१४	०	२	१७३	९	०	१९८
३	१	०	७०	०	५	०	७६
४	७८	०	०	२४८	०	०	३२६
५	०	०	०	३०	४६५	०	४९५
६	०	०	१२३	२७४	३	०	४००
७	३	०	२	२०९	०	०	२१४
८	०	०	४	३०९	९१	०	४०४

९	०	०	०	३९२	०	०	३९२
जम्मा	९७	०	२०१	१८९३	६२३	०	२८१४

श्रोतः घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेष्ठ

६.२१. खाना पकाउने चुल्हो सम्वन्धि विवरण

कुशे गाउँपालिकाका विशेष गरि महिलाहरुको धेरै समय वित्ने भान्सामा कस्तो प्रकारको चुल्हो प्रयोग भइरहेको छ भन्ने प्रमुख विषय हो। हाल यो गाउँपालिकामा ७८ जना दम रोगी हुनु को पछाडी भान्साको धुवाँ पनि एउटा कारण हो त्यसैंल यसमा विशेष कार्यक्रम तयार गरेर अगाडी वढ्न सहज होस भनेर चुल्होको अवस्थाका वारेमा तथ्याङ्क संकलन गरिएको छ। जसका आधारमा यो गाउँपालिकाका ३९३७ घरधुरी मध्ये अझैपनि ७८% अर्थात ३०६६७ घरधुरीमा परम्परागत चुल्होको प्रयोग भइरहेको छ भने २२% अर्थात ८६४ घरधुरीमा सुधारिएको चुल्हो प्रयोग भइरहेको छ। अन्य विद्युतीय चुल्होहरुको यहा संभावना देखिएको छैन। ७ वटा एल पि ग्यास चुल्हो प्रयोगमा छन। समग्रमतामा यो गाउँपालिकामा भएका चुल्होहरुको वार्ड स्तरीय विवरण तल प्रस्तुत गरिएको छ।

वार्ड नं	परम्परागत चुल्हो	सुधारिएको चुल्हो	LP ग्यास चुल्हो	मट्टितेल स्टोभ	गोवर ग्यास चुल्हो	विद्युतिय चुल्हो	जम्मा
१	२७३	४२	०	०	०	०	३१५
२	४६१	१०२	७	०	०	०	५७०
३	३०९	६२	०	०	०	०	३७१
४	२३९	८८	०	०	०	०	३२७
५	४७०	१६५	०	०	०	०	६३५
६	४०८	१	०	०	०	०	४०९
७	२३७	१५५	०	०	०	०	३९२
८	४६०	६६	०	०	०	०	५२६
९	२०९	१८३	०	०	०	०	३९२
जम्मा	३०६६	८६४	७	०	०	०	३९३७

श्रोतः घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेष्ठ

६.२२. खाना पकाउने इन्धन सम्वन्धि विवरण

कुशे गाउँपालिकाको हकमा सुगम क्षेत्रमा पाउने सेवा सुविधाहरु पाउने संभावना कम र महंगो पर्छ। यहाँका कुल ३९३७ घरधुरी मध्ये ७८% घरधुरीमा अझैपनि परम्परागत चुल्हो भएको र सुधारिएको चुल्हो पनि २२%

घरधुरीमा भएको हुनाले खाना पकाउने इन्धनको रुपमा दाउरा प्रयोग हुनेमा दुइमत छैन । जम्मा ७ घरधुरीले इन्धनको रुपमा एल पि ग्यास प्रयोग गरिरहेका छन ।। हाल प्रयोग भइरहेको आधारमा खाना पकाउने इन्धन को वार्ड स्तरीय विवरण तल प्रस्तुत गरिएको छ।

वार्ड नं	दाउरा	LP ग्यास	मट्टितेल	गोवर	विद्यूत	अन्य	जम्मा
१	३१५	०	०	०	०	०	३१५
२	५६३	७	०	०	०	०	५७०
३	३७१	०	०	०	०	०	३७१
४	३२७	०	०	०	०	०	३२७
५	६३५	०	०	०	०	०	६३५
६	४०९	०	०	०	०	०	४०९
७	३९२	०	०	०	०	०	३९२
८	५२६	०	०	०	०	०	५२६
९	३९२	०	०	०	०	०	३९२
जम्मा	३९३०	७	०	०	०	०	३९३७

श्रोतः घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेष्ठ

माथि उल्लेखित आधारमा १००% घरधुरीमा दाउरा नै प्रमुख इन्धन हो। यसका अतिरिक्त वैकल्पिक रुपमा पनि इन्धनको प्रयोग गर्ने घरधुरीहरु रहेका छन हाल कुशे गाउँपालिकाका ६३ घरधुरीहरुमा खाना पकाउने इन्धनको वैकल्पिक व्यवस्थापन पनि देखिन्छ भने वैकल्पिक इन्धनको रुपमा एल पि ग्यास मटितेल गोवर ग्यास तथा विद्युत रहेको छ । वैकल्पिक इन्धन उपयोग गर्ने घरधुरीको वार्ड स्तरीय विवरण तल प्रस्तुत गरिएको छ।

वार्ड नं	दाउरा	LP ग्यास	मट्टितेल	गोवर	विद्यूत	अन्य	जम्मा
१							०
२		२	२				६
३	७	९	८				२५
४		४					४
५							
६				२			२
७		१०		६			१६
८					७		७

९							
जम्मा	७	२६	१०	१२	८	०	६३

श्रोतः घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेष्ठ

६.२३. उज्यालोको लागि वत्ती प्रयोग सम्वन्धि विवरण

कुशे गाउँपालिकामा सौर्य उर्जा उज्यालोको प्रमुख श्रोत हो। यो गाउँपालिकाका कुल ३९३७ घरधुरी मध्ये ३५१२ घरधुरीमा सोलार वत्ती उज्यालोको लागि प्रयोग भइरहेको छ भने ४१० घरधुरीमा माइक्रो हाइड्रो प्रयोग भइरहेको छ। अहिले पनि२५ घरधुरिमा टुकीको सहारा लिनु पर्ने अवस्था छ। हाल अनुदान लगायत अन्य सानो वजेट वाट पनि खरिद गर्न सकिने भएको हुनाले सोलार वत्ती दुर्गम क्षेत्रको उज्यालोको प्रमुख माद्यम भएको छ। कुशे गाउँपालिकाको उज्यालोको लागि वत्ती प्रयोग सम्वन्धि वार्ड स्तरीय विवरण तल प्रस्तुत गरिएको छ।

वार्ड नं	सोलार	माइक्रो हाइड्रो	केन्द्रिय विद्युत	मट्टितेल	गोवरग्यास	अन्य	जम्मा
१	२९०	०	०	२५	०	०	३१५
२	१९६	३७४	०	०	०	०	५७०
३	३७१	०	०	०	०	०	३७१
४	३२७	०	०	०	०	०	३२७
५	६३५	०	०	०	०	०	६३५
६	४०९	०	०	०	०	०	४०९
७	३५६	३६	०	०	०	०	३९२
८	५२६	०	०	०	०	०	५२६
९	३९२	०	०	०	०	०	३९२
जम्मा	३५०२	४१०	०	०२५	०	०	३९३७

श्रोतः घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेष्ठ

६.२४. सेवासुविधा उपलव्धता सम्वन्धि विवरण

सेवा सुविधा अन्तरगत सामान्यतया सुचना संचार यातायात भौतिक समाग्री आदीको विषयमा कुशे गाउँपालिकाका कति घरधुरीमा कतिको पहुच रहेको छ भन्ने विषयलाई सेवा सुविधा उपलव्धताको विषय वनाइएको छ। सुचना संचारमा रेडियो टेलिभिजन मोवाइल इन्टरनेट आदी विषयहरु समावेस गरिएका छन भने यातायात अन्तरगत मोटरसाइकल गाडी जस्ता विषयहरु समावेस गरिएका छन भने अन्य भौतिक समाग्रीमा फ्रिज कम्प्युटर जस्ता विषयहरु समावेस गरिएका छन। समग्रतामा हेर्दा पहिले संचार प्रमुख माद्यम भएको रेडियो अहिले टेलिभिजन

इन्टरनेट मोवाइल आदीका कारणले प्रतिस्थापित हुदै गइरहेको अवस्था देखिन्छ। हाल यो गाउँपालिकाका ३९३७ घरधुरी मध्ये २९% अर्थात ११३६ घरधुरीमा मात्र रेडियो प्रयोग भइरहेकोछ। त्यसैगरी ३% अर्थात १२७ घरधुरीले टेलिभिजन प्रयोग गरिरहेका छन। संचारको प्रमुख साधन मोवाइल अहिले ९०% अर्थात ३५२७ घरधुरीमा प्रयोग भइरहेको छ। त्यस्तै गरेर २३ घरधुरीमा इन्टरनेट छ भने २७ घरधुरीमा मोटरसाइलकल र ४० घरधुरीमा कम्प्यूटर रहेकोछ। सेवा सुविधा उपव्धताको आधारमा वार्ड र जातीगत विवरण तल प्रस्तुत गरिएको छ।

वार्ड नं	सेवा सुविधा भएका घरधुरीको विवरण									
	जम्मा घरधुरी	रेडियो	टिभि	मोवाईल	इन्टरनेट	केवुल	गाडी	फ्रिज	मोटर साइकल	कम्प्युटर
१	३१५	६१	२	२७९	०	०	०	०	२	५
२	५७०	११४	४५	५०२	६	३	०	०	२	५
३	३७१	९४	९	३३४	८	१	०	०	४	७
४	३२७	१०६	१०	२९०	१	०	०	०	३	४
५	६३५	६०	८	५६०	०	०	०	०	३	४
६	४०९	१२२	१०	३६७	२	०	०	०	३	३
७	३९२	९९	२४	३३२	१	२	०	०	८	७
८	५२६	२७२	१४	४७३	३	०	०	०	२	३
९	३९२	२०८	५१	३९०	०	०	२	०	२	७
जम्मा	३९३७	११३६	१७७	३५२७	२१	६	२	०	२९	४५
प्रतिशत		२९%	३%	९०%	१%	०%	०%	०%	१%	१%

श्रोतः घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेष्ठ

माथि उल्लेखित विवरणलाई जातीय आधारमा पनि विश्लेषण गरिएको छ। मुख्यगरी कुन जातीय समुदायमा उल्लेखित सेवा सुविधा कुन हद सम्म पुगेको छ भन्ने विवरणले आगामी कार्ययोजना तयारीमा प्रत्यक्ष सहयोग पुग्ने हुनाले सोही अनुसारको विवरण तल प्रस्तुत गरिएको छ।

क.वाहुनक्षेत्री समुदाय र सेवासुविधाको विवरण

वार्ड नं	वाहुन क्षेत्री								
	रेडियो	टिभि	मोवाइल	इन्टरनेट	केवुल	गाडी	फ्रिज	मो साइकल	कम्प्युटर
१	५१	१	२१४	०	०	०	०	१	३
२	९३	४०	३६४	३	२	०	०	१	३
३	६३	८	१८३	८	१	०	०	४	७

वार्ड नं	वाहुन क्षेत्री								
	रेडियो	टिभि	मोवाइल	इन्टरनेट	केवुल	गाडी	फ्रिज	मो साइकल	कम्प्युटर
४	९६	९	२३१	१	०	०	०	३	४
५	५०	५	४०३	०	०	०	०	२	४
६	१०८	७	३०७	२		०	०	२	३
७	४३	१३	१२९		१	०	०	१	५
८	२२३	१३	३७४	३		०	०	२	३
९	१४३	१	२७६			०	०		२
जम्मा	८७०	१००	२४८१	१८	७	०	०	१६	३४
प्रतिशत	३२%	४%	९२%	१%	०%	०%	०%	१%	१%

श्रोतः घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेष्ठ

ख.जनजाती समुदाय र सेवासुविधाको विवरण

वार्ड नं	जनजाती								
	रेडियो	टिभि	मोवाइल	इन्टरनेट	केवुल	गाडी	फ्रिज	मो साइकल	कम्प्युटर
१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
२	१	०	१५	०	१	०	०	०	०
३	१९	०	७७	०	०	०	०	०	०
४	०	०	०	०	०	०	०	०	०
५	०	०	०	०	०	०	०	०	०
६	७	१	१५	०	०	०	०	०	०
७	२७	६	७८	०	१	०	०	३	२
८	३३	०	५९	०	०	०	०	०	०
९	०	०	०	०	०	०	०	०	०
जम्मा	८७	७	२४४	०	२	०	०	३	२
प्रतिशत	३३%	३%	९२%	०%	१%	०%	०%	१%	१%

श्रोतः घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेष्ठ

ग.दलित समुदाय र सेवासुविधाको विवरण

यो गाउँपालिकाको हकमा दलित समुदायमा माथि उल्लेखित सेवा सुविधाहरु तुलानात्मक रुपमा कम पाइएको छ। जसको विवरण तल प्रस्तुत गरिएको छ।

वार्ड नं	दलित								
	रेडियो	टिभि	मोवाइल	इन्टरनेट	केवुल	गाडी	फ्रिज	मो साइकल	कम्प्युटर
१	१०	१	६५	०	०	०	०	१	२
२	२०	५	१२३	३	०	०	०	१	२
३	१२	१	७४	०	०	०	०	०	०
४	१०	१	५९	०	०	०	०	०	०
५	१०	३	१५७	०	०	०	०	१	०
६	७	२	४५	०	०	०	०	१	०
७	२९	५	१२५	१	०	०	०	४	०
८	१६	१	४०	०	०	०	०	०	०
९	६५	०	११४	०	०	०	०	०	०
जम्मा	१७९	१९	८०२	४	०	०	०	८	४
प्रतिशत	१९%	२%	८३%	१%	०%	०%	०%	१%	०%

श्रोतः घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेष्ठ

माथी उल्लेखित विवरण अनुसार रेडियो टेलिभिजनमा तुलानात्मक रुपमा वाहुन क्षेत्री ले वढी उपयोग गरेको पाइयो भने मोवाइलमा करीव करीव सवैमा समानता पाएको छ। वाहुनक्षेत्री मा ९२% जनजातीमा ९२% र दलितमा ८३% घरधुरीमा मोवाइल सेवा भएको पाइयो। अन्य भौतिक सामाग्रीको हकमा तुलनात्मक रुपमा विश्लेषण गर्ने संख्यामा नरहेको हुनाले तुलना गरिएको छैन।

६.२५. सेवासुविधा उपयोग सम्वन्धि विवरण

माथि उल्लेखित सेवा सुविधा उपलव्ध भएका घरधुरीमा कुन सेवा सुविधा कतिको संख्यामा छ भन्ने आधारमा यसको उपयोग गणना गरिएको छ। यो विश्लेषण देखाए अनुसार कम्प्यूटर गाडी फ्रिज केवुल इन्टरनेट एक घरधुरीमा एउटा मात्र रहेको छ भने रेडियो टेलिभिजन मोवाइल जस्ता वस्तुहरु एक भन्दा धेरै रहेका छन। जसको विवरण वार्डस्तरीय रुपमा तल प्रस्तुत गरिएको छ।

वार्ड नं	उपलव्ध सेवा सुविधाको संख्या सम्वन्धि विवरण								
	रेडियो	टिभि	मोवाईल	इन्टरनेट	केवुल	गाडी	फ्रिज	मोटर साइकल	कम्प्युटर
१	६१	२	५४६	०	०	०	०	४	५

वार्ड नं	उपलव्ध सेवा सुविधाको संख्या सम्वन्धि विवरण								
	रेडियो	टिभि	मोवाईल	इन्टरनेट	केवुल	गाडी	फ्रिज	मोटर साइकल	कम्प्युटर
२	११८	६२	११३२	१०	४	०	०	१	१
३	९४	११	७२३	१४	२	०	०	४	१४
४	१०६	१०	६८३	१	०	०	०	४	४
५	६२	१०	७६१	०	०	०	०	४	४
६	१२२	१०	८३२	५	०	०	०	३	३
७	१००	२८	६०३	२	३	०	०	२	६
८	२७२	१७	९८२	४	०	२	०	३	३
९	२०८	१	८४१	०	०	०	०	२	३
जम्मा	११४३	१५१	७१०३	३८	९	२	०	२७	४३
उपयोगकर्ता	११३६	१२७	३५२७	२३	९	०	०	२७	४०

श्रोतः घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेष्ठ

माथि उल्लेखित विवरणलाई जातीय आधारमा समेत विश्लेषण गरिएकोछ उपयोग गर्ने घरधुरी वस्तु वरावर भएकोले कुनै असर नगरे पनि प्रमुख रुपमा मोवाइल फोनको लागि जातीय आधारमा तल प्रस्तुत गरिएको छ।

क.वाहुन क्षेत्री भित्र भौतिक सामाग्रीको संख्या

वार्ड नं	वाहुन क्षेत्री								
	रेडियो	टिभि	मोवाइल	इन्टरनेट	केवुल	गाडी	फ्रिज	मो साइकल	कम्प्युटर
१	५१	१	४२७	०	०	०	०	१	३
२	९५	५१	८९४	५	४	०	०	०	१
३	६३	१०	४३०	१४	२	०	०	४	१४
४	९६	९	५६९	१	०	०	०	४	४
५	५२	६	५६१	०	०	०	०	२	४
६	१०८	७	७१४	५	०	०	०	२	३
७	४३	१३	२६३	०	३	०	०	२	६
८	२२३	१६	७९३	४	०	०	०	३	३
९	१४३	१	६०५	०	०	०	०	२	३

जम्मा	८७४	११४	५२५६	३०	९	०	०	२०	४१
उपयोग कर्ता	८७०	१००	२४८१	१८	७	०	८	१६	३४

श्रोतः घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेष्ठ

ख. जनजातीले उपयोग गरेका सामाग्रीहरुको संख्या

वार्ड नं	जनजाती								
	रेडियो	टिभि	मोवाइल	इन्टरनेट	केवुल	गाडी	फ्रिज	मो साइकल	कम्प्युटर
१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
२	१	०	२७	०	०	०	०	०	०
३	१९	०	१६७	०	०	०	०	०	०
४	०	०	०	०	०	०	०	०	०
५	०	०	०	०	०	०	०	०	०
६	७	१	३५	०	०	०	०	०	०
७	२७	६	१४९	०	०	०	०	०	०
८	३३	०	११८	०	०	२	०	०	०
९	०	०	०	०	०	०	०	०	०
जम्मा	८७	७	४९६	०	०	२	०	०	०
उपयोग कर्ता	८७	७	२४४	०	२	०	०	३	२

श्रोतः घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेष्ठ

ग. दलितले उपयोग गरेका सामाग्रिहरुको संख्या

वार्ड नं	दलित								
	रेडियो	टिभि	मोवाइल	इन्टरनेट	केवुल	गाडी	फ्रिज	मो साइकल	कम्प्युटर
१	१०	१	११९	०	०	०	०	१	२
२	२२	११	२११	५	०	०	०	१	०
३	१२	१	१२६	०	०	०	०	०	०
४	१०	१	११४	०	०	०	०	०	०
५	१०	४	२००	०	०	०	०	२	०
६	७	२	८३	०	०	०	०	१	०

वार्ड नं	दलित								
	रेडियो	टिभि	मोवाइल	इन्टरनेट	केवुल	गाडी	फ्रिज	मो साइकल	कम्प्युटर
७	३०	९	१९१	२	०	०	०	०	०
८	१६	१	७१	०	०	०	०	०	०
९	६५	०	२३६	०	०	०	०	०	०
जम्मा	१८२	३१	१३५१	८	०	०	०	५	२
उपयोग कर्ता	१७९	२०	८०२	५	०	०	०	८	४

श्रोतः घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेष्ठ

६.२६. जीविकोपार्जन सम्वन्धि विवरण

कुनैपनि क्षेत्र गाउँ या जिल्लाकै विकासका लागि जीविकोपार्जन मा आत्मनिर्भरता को प्रमुख भुमिका हुने गर्दछ। खाद्यान्न आत्मनिर्भरता को विषयलाई हेरेर गरीवि नक्सांकन गर्दा सामान्यतया आफ्नो उत्पादनले कति समय सम्म खानपुग्छ भन्ने आधारमा गरिन्छ र त्यसलाई मुख्य ४ खण्डमा विभाजन गरिन्छ। जसमा आफ्नो उत्पादनले ३ महिना सम्म खानपुग्ने , छ महिना सम्म खानपुग्ने , ९ महिना सम्म खान पुग्ने र १२ महिना वा सो भन्दा वढी समय सम्म खानपुग्ने पर्दछन। विकास प्रकृयामा यो उपयुक्त विधि हैन किन भने यतिले मात्र गरीवि मापन गर्दा अधुरो हुन्छ। त्यसैले यो गाउँपालिकाको हकमा अत्यन्तै सुक्ष्म विश्लेषण गरेर आफ्नो वार्षिक आम्दानीले (सवै क्षेत्रवाट प्राप्त) हरेक घरधुरीको कति समय सम्म जीविको पार्जन हुन्छ ? भन्ने आधारमा विश्लेषण गरिएकोछ। मुख्य रुपमा हरेक सदस्यका लागि आवश्यक पर्ने विभिन्न क्षेत्रहरु खाना, कपडा, शिक्षा,स्वास्थ्य, चाडपर्व, मनोरञ्जन, संचार, अम्मल लगायतका विषयमा हुने खर्चलाई विश्लेषण गरिएकोछ यसलाई पनि २ वटा प्रमुख खण्डहरुमा विभक्त गरि अध्ययन गरिएको छ। पहिलो खण्ड अन्तरगत वैदेशिक रोजगारवाट प्राप्त आम्दानीलाई अलग गर्ने हो भने कति समय यो गाउँपालिकाले जीविकोपार्जन गर्न सक्छ भन्ने विश्लेषण गरिएको छ भने दोश्रो खण्डमा वैदेशिकरोजगार वाट प्राप्त आम्दानी समेतले कति समय जीविकोपार्जन हुन्छ भन्ने विश्लेषण गरिएको छ।

६.२६.१. वैदेशिक रोजगार विना जीविकोपार्जन सम्वन्धि विवरण

वैदेशिक रोजगार वाट प्राप्त भएको आम्दानीलाई अलग गरेर हेर्दा यहि देशको कमाइले कुशे गाउँपालिकाले अधिकतम साडे ८ महिना अर्थात २४३ दिन मात्र निर्वाह गर्न सक्छ भने वार्ड स्तरीय रुपमा हेर्दा सवैभन्दा कम वार्ड नं २ ले २०९ दिन वा करीव ७ महिना र सवैभन्दा वलियो ९ नं वार्ड ले २९७ दिन वा करीव १० महिना धान्न सक्छ त्स्तै अन्य वार्डहरुमा १ नं वार्डले २८९ दिन ३ नं वार्डले २५५ दिन ४ नं वार्डले २३३ दिन ५ नं वार्डले २६३ दिन र ६ नं वार्डले २७९ दिन ७ नं वार्डले २२७ दिन र ८ नं वार्डले २३१ दिन धान्न सक्ने अवस्था रहेको छ। यसरी हेर्दा कुशे गाउँपालिकाको प्राय सवै वडाहरुको जिवन निर्वाह औषत नै देखिन्छ। यो भन्दा

अतिरिक्त समय निर्वाह गर्नका लागि दैनिक मजदुरी वा ऋण लिनुपर्ने अवस्था रहेको छ। जीवन निर्वाहका आधारमा वार्ड स्तरीय जातीय विवरण तल प्रस्तुत गरिएको छ।

वार्ड नं	३ महिना सम्म पुग्ने			६महिना सम्म पुग्ने			९ महिना सम्म पुग्ने		
	वाहुन क्षेत्री	जनजाती	दलित	वाहुन क्षेत्री	जनजाती	दलित	वाहुन क्षेत्री	जनजाती	दलित
१	९	०	२	४६	०	१३	७२	०	२२
२	५०	३	३३	१३०	८	७३	१०४	५	२७
३	७	४	५	४४	२४	४१	७६	३५	२९
४	२२	०	१०	७०	०	३४	६९	०	१६
५	१	०	७	५४	१	६३	१७६	०	९२
६	२२	०	१२	६२	५	१५	८४	५	१४
७	७	८	२०	३३	२९	६०	४३	२७	४२
८	२५	४	३	१४७	२८	२६	१२८	२३	१४
९	३	०	३	६६	०	३८	९१	०	४२
जम्मा	१४६	१९	९५	६५२	९५	३६३	८४३	९५	२९८

श्रोतः घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेष्ठ

माथिल्लो टेवल वाट क्रमश

वार्ड नं	१२ महिना सम्म पुग्ने			१२ महिना भन्दा वढी			आप्नो कमाइले जिविको पार्जन गर्ने	
	वाहुन क्षेत्री	जनजाती	दलित	वाहुन क्षेत्री	जनजाती	दलित	महिना	दिन
१	४७	०	१७	६३	०	२४	९.६	२८९
२	५३	१	११	६७	१	४	७.०	२०९
३	३०	११	१४	४१	७	३	८.५	२५५
४	४६	०	५	४९	०	६	७.८	२३३
५	१०३	०	१५	१०९	०	१४	८.८	२६३
६	५६	४	१३	१०८	२	७	९.३	२७९
७	३२	८	२४	३१	१२	१६	७.६	२२७
८	५०	६	२	६५	३	२	७.७	२३१

९	४६	०	१८	७१	०	१४	९.९	२९७
जम्मा	४६३	३०	११९	६०४	२५	९०	८.१	२४३

श्रोतः घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेष्ठ

माथि उल्लेखित विवरणलाई यो गाउँपालिकामा रहेका वाहुनक्षेत्री २७०८ घरधुरी जनजाती २६४ घरधुरी र दलित ९६५ घरधुरीका आधारमा प्रतिशतमा निकाली अध्ययन गर्न सजिलो होस भनेर स्तम्भ चित्र मार्फत तल प्रस्तु गरिएको छ।

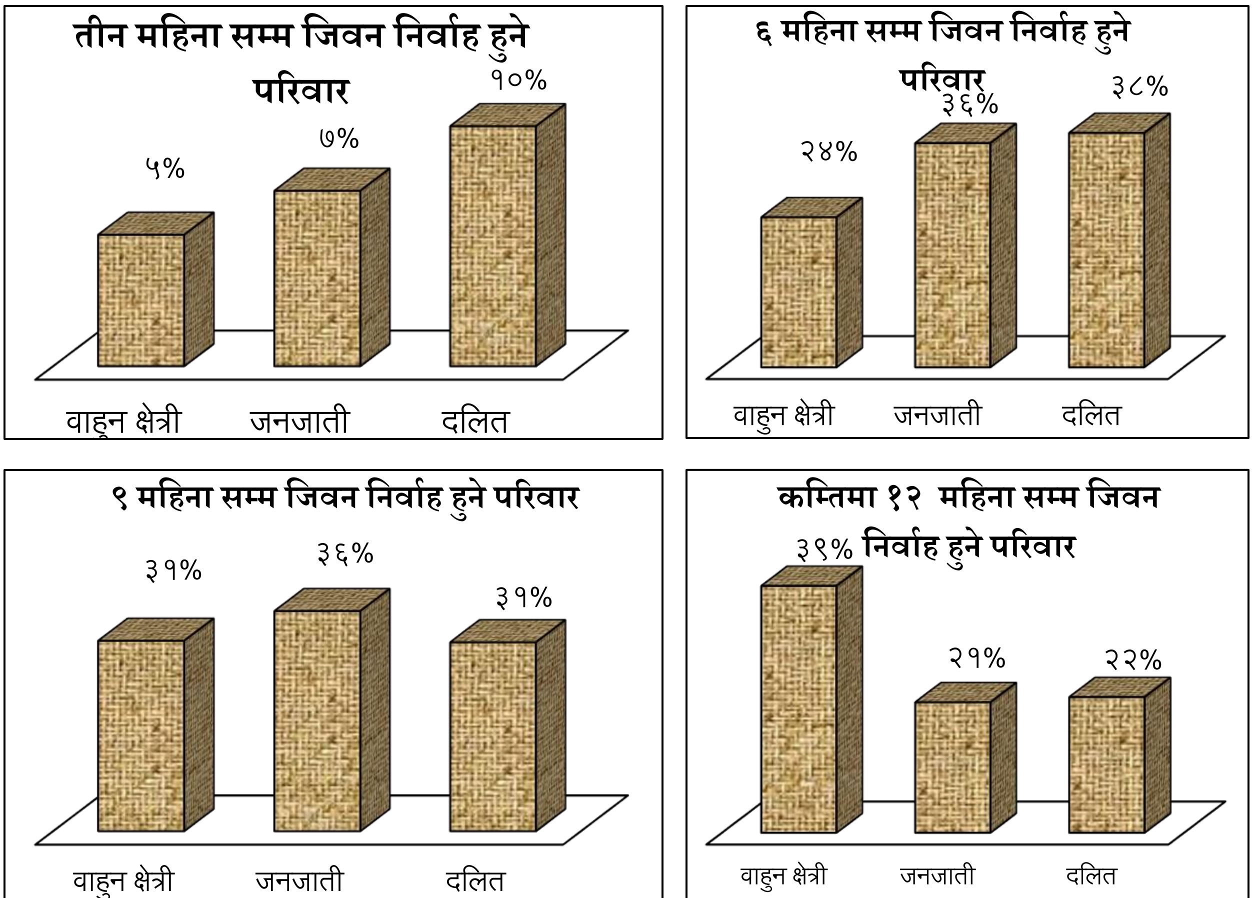

श्रोतःघरधुरी सर्वेक्षण २०७५ जेष्ठ

नोटः उल्लेखित स्तम्भ चित्रमा जातीय कुल संख्याको आधारमा % गणना गरिएको हुनाले जातीय %जोड्दा मात्र १०० हुन्छ।

माथि उल्लेखित विवरण अनुसार कुशे गाउँपालिकामा संख्यात्मक रुपमा जीवन निर्वाह गर्न सक्ने परीवार मा १०६७ वाहुन क्षेत्री ५५ जनजाती र २०९ दलित घरधुरी रहेका छन। यसरी हेर्दा कुल १३३१ घरधुरी मात्र सम्पन्न देखिएका छन जुन कुल घरधुरी संख्याको ३४% हुन आउछ भने अझै २६०६ अर्थात ६६% घरधुरी गरीब रहेका छन । कुल ६६% गरीब घरधुरी मध्ये २६० अर्थात ७% अति गरीव , १११० अर्थात २८% मध्यम गरीव र १२३६ अर्थात ३१% गरीव घरधुरी रहेका छन।

६.२६.२. वैदेशिक रोजगार सहित जीविकोपार्जन सम्वन्धि विवरण

हाल मुलुक नै रेमिट्यान्स वाट चलिरहेको अवस्था छ। ४० लाख नेपालीले विदेशवाट पठाएको रकमले यहाँको जीवन निर्वाहमा महत्वपुर्ण भुमिका निर्वाह गरेको छ कुशे गाउँपालिकामा पनि यसको असर परेकोछ। कुशे गाउँपालिका वाट हाल

६८७ जना युवाहरु वैदेशिक रोजगारमा गएका छन र उनीहरुले पठाएको पैसाले यहाँको पनि जीविकोपार्जनमा सहायक वनेकोछ भइरहेकोछ। तत्कालको अवस्थामा रेमिट्यान्स सहितको आम्दानीले यो गाउँपालिकाको कुल खर्च लाइ करिव १० महिना धान्न सकेकोछ। वार्ड स्तरीय रुपमा हेर्दा सवैभन्दा कमजोर २ नं परेको छ जसको वार्षिक आम्दानीले पुरा वर्ष भरिको खर्च धान्न सकेको छैन केवल २२९ दिन अर्थात करिव ८ महिना मात्र धान्न सकेकोछ भने सवै भन्दा वलियो वार्ड नं ६ परेको छ जसको एक वर्षको आम्दानीले करीव १५ महिना धान्न सकेको देखिन्छ। त्यस्तै अन्य वार्ड हरुमा वार्ड नं १ ले करीव ११ महिना अर्थात ३२६ दिन , ३ ले करीव ९ महिना अर्थात २६८ दिन ४ ले करीव ११ महिना अर्थात ३१२ दिन,५ ले साडे ९ महिना अर्थात २८० दिन , ७ नं वार्डले ८ महिना अर्थात २३९ दिन,८ ले साडे ८ महिना अर्थात २५५ दिन र ९ नं वार्डले साडे १० महिना अर्थात ३१२ दिनको खर्च धान्न सकेको देखिन्छ।

समग्रतामा यो अवस्था भएपनि व्याक्तिगत रुपमा यो कुशे गाउँपालिकाको अवस्था भने फरक छ। घरधुरी स्तरमा यो तथ्याङकलाई विश्लेषण गर्दा यो गाउँपालिकाका कुल ३९३७ घरधुरी मध्ये हाल १६८७ अर्थात ४३% घरधुरी को मात्र जीवन निर्वाह हुन सकेको छ भने अझै पनि २२५० अर्थात ५७% घरधुरी गरिविको रेखामुनी रहेका छन। वैदेशिक रोजगार सहितको आम्दानी वाट जीवन निर्वाहका आधारमा वार्ड स्तरीय जातीय विवरण तल प्रस्तुत गरिएको छ।

वार्ड नं	३ महिना सम्म पुग्ने			६महिना सम्म पुग्ने			९ महिना सम्म पुग्ने		
	वाहुन क्षेत्री	जनजाती	दलित	वाहुन क्षेत्री	जनजाती	दलित	वाहुन क्षेत्री	जनजाती	दलित
१	५	०	२	४२	०	११	७२	०	२२
२	३४	३	२३	१२३	८	७६	१०९	५	२९
३	५	०	५	४०	२३	४०	७६	३४	३०
४	१	०	०	२७	०	९	७९	०	३५
५	०	०	६	४९	१	५९	१७१	०	८९
६	०	०	०	३	०	१	३४	१	१२
७	७	८	१९	३०	२९	५९	४४	२७	४२
८	१५	३	२	१३०	२७	२६	१२२	२३	१४
९	२	०	३	६३	०	३५	८३	०	४३
जम्मा	६९	१४	६०	५०७	८८	३१६	७९०	९०	३१६

श्रोतःघरधुरी सर्वेक्षण २०७५ जेष्ठ

वार्ड नं	१२ महिना सम्म पुग्ने			१२ महिना भन्दा वढी			आप्नो कमाइले जिविको पार्जन गर्ने (वार्डले)	
	वाहुन क्षेत्री	जनजाती	दलित	वाहुन क्षेत्री	जनजाती	दलित	महिना	दिन
१	४५	०	१७	७३	०	२६	१०.९	३२६

वार्ड नं	१२ महिना सम्म पुग्ने			१२ महिना भन्दा वढी			आफ्नो कमाइले जिविको पार्जन गर्ने (वार्डले)	
	वाहुन क्षेत्री	जनजाती	दलित	वाहुन क्षेत्री	जनजाती	दलित	महिना	दिन
२	५५	१	१२	८३	१	८	७.६	२२९
३	३२	१३	१२	४५	११	५	८.९	२६७
४	७३	०	९	७६	०	१८	१०.४	३१२
५	१०२	०	१७	१२१	०	२०	९.३	२७८
६	५५	४	१८	२४०	११	३०	१४.५	४३४
७	३१	८	२४	३४	१२	१८	८.०	२३९
८	६२	८	३	८६	३	२	८.५	२५५
९	४९	०	१८	८०	०	१६	१०.४	३१२
जम्मा	५०४	३४	१३०	८३८	३८	१४३	९.५	२८५

श्रोतःघरधुरी सर्वेक्षण २०७५ जेष्ठ

उल्लेखित विवरणलाई यो गाउँपालिकामा रहेका वाहुनक्षेत्री २७०८ घरधुरी जनजाती २६४ घरधुरी र दलित ९६५ घरधुरी का आधारमा प्रतिशतमा निकालि अध्ययन गर्न स्तम्भ चित्र मार्फत तल प्रस्तु गरिएको छ।

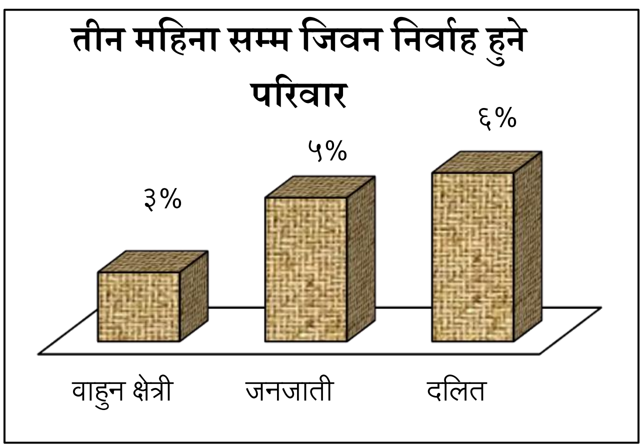

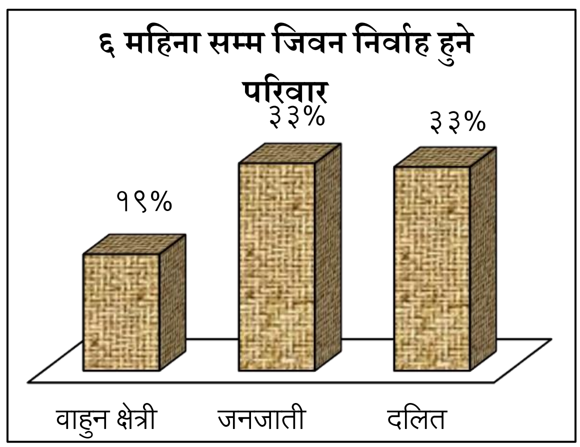

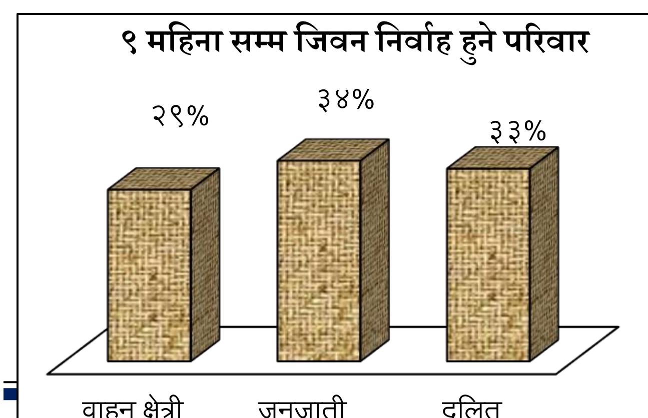

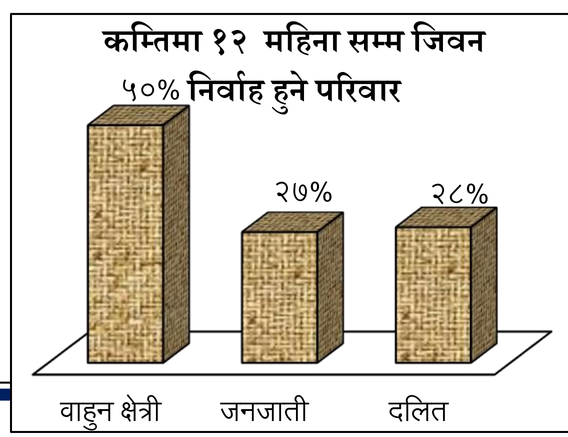

श्रोतःघरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेष्ठ

खाद्यान्न आत्मनिर्भरताको माथि उल्लेखित दुवै प्रकारका विश्लेषण वाट सारमा के देखिएको छ भने हालको अवस्थामा वैदेशिक रोजगार पनि नियमित आम्दानीको श्रोत वनीरहेको परिप्रेक्षमा वैदेशिक रोजगार सहितको आम्दानीलाई नै गाउँपालिकाको आम्दानी मान्नु पर्ने हुन्छ । त्यसैले निस्कर्षको रुपमा हाल कुशे गाउँपालिकाको कुल ३९३७ घरधुरी मध्ये ४३% अर्थात १६८७ घरधुरी मात्र खाद्य सुरक्षाका हिसावले सुरक्षित (सम्पन्न) रहेका छन भने ५७% अर्थात २२५० घरधुरी असुरक्षित (विपन्न) रहेकाछन । विपन्न भित्रका पनि खाद्य सुरक्षाका हिसावले तीन महिना,छ महिना र नौ महिना सुरक्षित भएका परिवारहरुको विवरण माथि उल्लेख गरिसकिएको हुनाले समग्रतामा यो गाउँपालिकाका खाद्यसुरक्षाका हिसावले विपन्न तथा सम्पन्न परिवारको जातीय वार्ड स्तरीय विवरण तल प्रस्तुत गरिएको छ ।

वार्ड नं	गरीव			सम्पन्न			जम्मा			कुल जम्मा
	वाहुन क्षेत्री	जनजाती	दलित	वाहुन क्षेत्री	जनजाती	दलित	वाहुन क्षेत्री	जनजाती	दलित	
१	११९	०	३५	११८	०	४३	२३७	०	७८	३१५
२	२६६	१६	१२८	१३८	२	२०	४०४	१८	१४८	५७०
३	१२१	५७	७५	७७	२४	१७	१९८	८१	९२	३७१
४	१०७	०	४४	१४९	०	२७	२५६	०	७१	३२७
५	२२०	१	१५४	२२३	०	३७	४४३	१	१९१	६३५
६	३७	१	१३	२९५	१५	४८	३३२	१६	६१	४०९
७	८१	६४	१२०	६५	२०	४२	१४६	८४	१६२	३९२
८	२६७	५३	४२	१४८	११	५	४१५	६४	४७	५२६
९	१४८	०	८१	१२९	०	३४	२७७	०	११५	३९२
जम्मा	१३६६	१९२	६९२	१३४२	७२	२७३	२७०८	२६४	९६५	३९३७

श्रोतःघरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेष्ठ

गाउँपालिकाका जम्मा गरीब

माथिको टेवलले देखाएको विषयलाई २ ढंगले विश्लेषण गर्नु पर्ने हुन्छ । विषयलाई प्रस्ट पार्न प्रतिशतमा देखाउने प्रचलन छ ¸ यसरी देखाउदा कहिले काहि फरक खालको रिजल्ट देखिन सक्छ कुशे गाउँपालिकामा १% भन्नाले वाहुन क्षेत्रीको हकमा २७ जना , जनजातीको हकमा २.६ जना¸

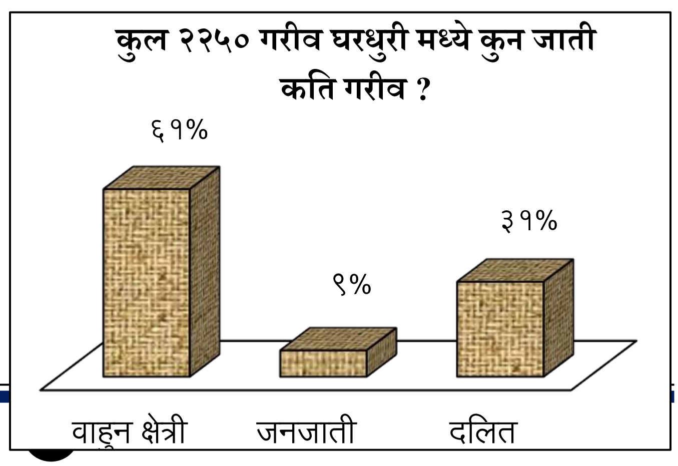

दलितको हकमा ९.६ जना र समग्र गाउँपालिका को हकमा ३९.३७ जना पर्दछ यस्तो अवस्थामा समान वुझाइले परिणाममा प्रभाव पार्दछ । त्यसैले यहाँ समग्र गाउँपालिकाको हकमा कति गरिव छन र त्यसमा कुन जातीको कति प्रतिशत हिस्सेदारी छ भन्ने विश्लेषण गरिएको छ । कुशे गाउँपालिकाका कुल ३९३७ घरधुरी मध्ये जातीय रुपमा वाहुन क्षेत्री ६९% रहेका छन भने जनजाती ७% रहेका छन त्यस्तै दलित जाती २५% रहेकाछन जहा १% वरावर सवै जातका लागि ३९.३७ मुल्य रहेकोछ (यही ३९.३७ ले स्तम्भ चित्रमा देखाएको % लाई गुणा गर्दा संख्यामा आउछ ।)

जातीय आधारमा गरीब

जातीय आधारमा हेर्दा यो गाउँपालिकामा रहेका घरधुरीहरुलाई वाहुनक्षेत्री, जनजाती तथा दलितका आधारमा विश्लेषण गरिएको छ । यसरी हेर्दा कुशे गाउँपालिकामा संख्याका आधारमा सवै भन्दा धेरै गरीव वाहुन क्षेत्रीमा रहेकाछन भने प्रतिशतका आधारमा दलित जातीमा रहेकाछन । वाहुन क्षेत्रीका कुल घरधुरी संख्या २७०८ मध्ये १३६६ अर्थात ५०% घरधुरी गरिव छन भने दलितका कुल ९६५ मध्ये ६९२ अर्थात ७२% घरधुरी विपन्न रहेकाछन त्यसै गरी जनजातीका कुल २६४ मध्ये १९२ अर्थात ७३% घरधुरी विपन्न रहेकाछन । यसमा १% वरावर वाहुनक्षेत्रीमा २७ जनजातीमा २.६ र दलित जातीमा १० हुन्छ । यहि प्रतिशतलाई निम्नानुसार स्तम्भ चित्रमा देखाइएको छ ।

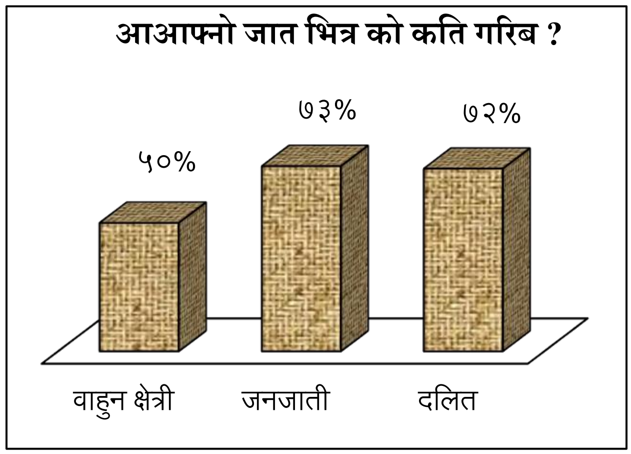

७. घरजग्गामा महिलाको स्वामित्व सम्वन्धि विवरण

कुशे गाउँपालिकाको कुल जनसंख्या २४१७१ मध्ये महिलाको जनसंख्या ११९२५ अर्थात ४९% रहेकोछ तर पनि महिलाको नाममा भने केवल १४९ घरधुरीमा मात्र घर जग्गा रहेकोछ यो कुल घरधुरी ३९३७ को ४% हुन आउछ भने अझैपनि ९६% घरधुरीमा महिलाको नाममा कुनैपनि जग्गा वा घर छैन । जातीय आधारमा हेर्दा वाहुन क्षेत्री मा ११६ जनजातीमा ४ र दलित जातीमा २९ घरधुरीमा मात्र महिलाको नाममा अचल सम्पत्ति रहेको देखिन्छ । महिलाको स्वामित्वलाई अझ प्रष्ट वनाउनका लागि घर जग्गा दुवै भएका घर मात्र भएका र जग्गा मात्र भएका गरी तीन खण्डमा विभाजन गरिएकोछ जसको जातीय वार्ड स्तरीय विवरण तल प्रस्तुत गरिएको छ ।

वार्ड नं	वाहुन क्षेत्री			जनजाती			दलित		
	घर जग्गा दुवैम	जग्गामा मात्र	घरमा मात्र	घर जग्गा दुवैम	जग्गामा मात्र	घरमा मात्र	घर जग्गा दुवैम	जग्गामा मात्र	घरमा मात्र
१	०	१	११	०	०	०	०	१	९
२	११	८	२	०	०	०	६	०	१
३	३	०	१	१	०	०	१	२	१

वार्ड नं	वाहुन क्षेत्री			जनजाती			दलित		
	घर जग्गा दुवैम	जग्गामा मात्र	घरमा मात्र	घर जग्गा दुवैम	जग्गामा मात्र	घरमा मात्र	घर जग्गा दुवैम	जग्गामा मात्र	घरमा मात्र
४	९	३	१	०	०	०	२	०	०
५	१	३	१	०	०	०	०	०	०
६	४	३	१	०	०	०	१	०	०
७	८	०	०	०	०	०	२	०	०
८	१६	१७	६	१	२	०	०	१	०
९	२	१	३	०	०	०	१	१	०
जम्मा	५४	३६	२६	२	२	०	१३	५	११

श्रोतःघरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेष्ठ

८. परिवारको स्वामित्वमा रहेको जग्गा सम्वन्धि विवरण

कुशे गाउँपालिकामा कुल ३९३७ घरधुरी मध्ये १२३० अर्थात करीव ३१% घरधुरीले हाल चर्चेको जग्गा ५ रोपनि भन्दा कम रहेकोछ (तथ्याङ्क संकलनका आधारमा लिइएको विवरण हुनाले प्राविधिक रुपमा नमिल्न पनि सक्ने अवस्थाछ) भने २४२७ घरधुरी अर्थात ६२% घरधुरीकोमात्र ५ देखि १५ रोपनी सम्म रहेकोछ। त्यसैगरी १५ रोपनी भन्दा वढी र ३० रोपनी भन्दा कम जग्गा भएका घरधुरीको संख्या २०५ अर्थात ५% रहेकोछ भने ३० रोपनी भन्दा वढी जग्गा भएका घरधुरीको संख्या ३३ अर्थात १% रहेकोछ। यो गाउँपालिकामा वसोवास गर्ने ४२ परिवार अर्थात १% घरधुरीको आफ्नो नाममा कुनैपनि जग्गा जमीन छैन। पारिवारको स्वामित्वमा रहेको जग्गा सम्वन्धिको वार्ड स्तरीय विवरण तल प्रस्तुत गरिएको छ।

वार्ड नं	जग्गा को विवरण अनुसार का घरधुरीहरु					जग्गा नभएका
	१ -५ रोपनी	५ - १५ रोपनी	१५ - ३० रोपनी	३० - ५० रोपनी	>५० रोपनी	
१	५७	१८५	५५	१२	३	३
२	२८७	२४५	२१	६	०	११
३	७२	२८४	८	१	०	६
४	१०६	२१०	८	१	०	२
५	३९	५५३	३३	२	०	८
६	१७१	२१३	१७	१	०	७
७	१७९	१९२	१८	१	०	२
८	२०६	२९३	२२	३	१	१
९	११३	२५२	२३	१	१	२

जम्मा	१२३०	२४२७	२०५	२८	५	४२
प्रतिशत	३१%	६२%	५%	१%	०%	१%

९.सिंचाई सुविधा उपलव्धता सम्वन्धि विवरण

कुशे गाउँपालिकामा कुल खेतीयोग्य जमीन मध्ये २७८२८ रोपनी मात्र उपयोग गरिएकोछ (प्राविधिक रुपमा यो विवरण फरक हुन सक्छ) जसमध्ये वाह्रै महिना सिंचाइको सुविधा भएको ¸वर्षायाममा सिंचाईको सुविधा भएको र सुख्खा गरी तीन भागमा विभाजन गरेर विवरण संकलन गरिएकोछ। यो गाउँपालिकामा कुल खेतीयोग्य जमिन मध्ये जातीय आधारमा वाहुनक्षेत्री को २१३०७ रोपनी ¸जनजातीको १४११ रोपनी र दलित जातीको ५११० रोपनी रहेको छ । वाहुन क्षेत्री समुदाय संग रहेको २१३०७ रोपनी मध्ये ६३२७ रोपनी वाहै महिना सिंचाइ सुविधा उपलव्ध जग्गा रहेको छ भने ८१६४ रोपनी जग्गा मौसमी सिंचाइ सुविधा भएको अनि ६८१६ रोपनी जग्गा सुख्खा छ। जनजाती समुदाय संग रहेको कुल १४११ रोपनी जग्गा मध्ये १८५ रोपनी वाहै महिना सिंचाइ सुविधा उपलव्ध जग्गा रहेको छ भने ६९४ रोपनी जग्गा मौसमी सिंचाइ सुविधा भएको अनि ५३२ रोपनी जग्गा सुख्खा छ। दलित समुदाय संग रहेको कुल ५११० रोपनी मध्ये १३९६ रोपनी वाहै महिना सिंचाइ सुविधा उपलव्ध जग्गा रहेको छ भने १९२७ रोपनी जग्गा मौसमी सिंचाइ सुविधा भएको अनि १७८८ रोपनी जग्गा सुख्खा छ। समग्रमा कुल खेति गरिएको जग्गा मध्ये ७९०८ रोपनीमा वाह्रै महिना सिंचाई सुविधा उपलव्ध छ भने १०७८५ रोपनीमा मौसमी सिंचाइको सुविधा रहेको छ तर ९१३६ रोपनी जग्गा सुख्खा रहेकोछ ।अर्को तर्फवाट जातीय रुपमा यो विवरण लाइ विश्लेषण गर्दा वाहुन क्षेत्र ले चर्चेको कुल जग्गा मध्ये ३०% जग्गा वाह्रै महिना सिंचित हुने गरिको छ भने ३८% मौसमी सिंचाइ हुने गरिको छ त्यसै गरी ३२% सुख्खा रहेकोछ। जनजातीले चर्चेको कुल जग्गा मध्ये १३% वाहै महिना सिंचाइ हुने गरिको छन भने ४९% मौसमी सिंचाइ हुने गरिको छ त्यसैगरी ३८% सुख्खा रहेकोछ। दलित ले चर्चेको कुल जग्गा मध्ये २७% वाह्रै महिना सिंचाई हुनेगरिको छ भने ३८% मौसमी सिंचाई हुने गरिको छ त्यसै गरी ३५% जग्गा सुख्खा रहेकोछ। समग्रमा कुल जग्गाको २८% वाह्रै महिना सिंचाई हुने गरिको छ भने ३९% मौसमी सिंचाई हुने गरिकोछ त्यसैगरी ३३% सुख्खा रहेकोछ। कुशे गाउँपालिकाको खेती गरिएको जग्गाको वार्डस्तरीय जातीय विवरण तल प्रस्तुत गरिएको छ।

वार्ड नं	वाहुन क्षेत्री (रोपनी)			जनजाती (रोपनी)			दलित (रोपनी)			जम्मा		
	सिंचाइ हुने अवधी			सिंचाइ हुने अवधी			सिंचाइ हुने अवधी			सिंचाइ हुने अवधी		
	१२ महिना	मौसमी	सुख्खा	१२ महिना	मौसमी	सुख्खा	१२ महिना	मौसमी	सुख्खा	१२ महिना	मौसमी	सुख्खा
१	५४३	१०९६	११८०	०	०	०	१३९	२४२	२७४	६८२	१३३८	१४५४
२	६९३	१२११	७२५	३	३९	१६	१७७	२३६	१४२	८७३	१४८६	८८३
३	७७९	६९१	८६	११६	२७६	५३	२१९	२५३	४४	१११४	१२२०	१८३
४	५८४	३७३	७६४	०	०	०	१३४	८२	१३६	७१८	४५५	९००

वार्ड नं	वाहुन क्षेत्री (रोपनी)			जनजाती (रोपनी)			दलित (रोपनी)			जम्मा		
	सिंचाइ हुने अवधी			सिंचाइ हुने अवधी			सिंचाइ हुने अवधी			सिंचाइ हुने अवधी		
	१२ महिना	मौसमी	सुख्खा	१२ महिना	मौसमी	सुख्खा	१२ महिना	मौसमी	सुख्खा	१२ महिना	मौसमी	सुख्खा
५	१४७६	२३६७	५०६	०	३	०	३९०	६६१	१७०	१८६६	३०३१	६७६
६	६६४	७१९	६९५	४१	४१	३८	७९	७४	७१	७८४	८३४	८०४
७	७१	३६८	८०८	१२	१७२	२४०	२९	२२०	४८४	११२	७६०	१५३२
८	७०८	१०७९	१०४५	१३	१६३	१८५	३९	८३	६९	७६०	१३२५	१२९९
९	८०९	२६०	१००७	०	०	०	१९०	७६	३९८	९९९	३३६	१४०५
जम्मा	६३२७	८१६४	६८१६	१८५	६९४	५३२	१३९६	१९२७	१७८८	७९०८	१०७८५	९१३६

श्रोतः घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेष्ठ

१०. घरपालुवा पशुपंक्षी सम्वन्धि विवरण

कुशे गाउँपालिकामा हरेक घरधुरीमा व्यवसायिक रुपमा नभई आफ्नो उपभोग को लागि पशुपालन गर्ने प्रचलन रहेकोछ। हाल यो गाउँपालिका मा उपलव्ध पशुपंक्षिहरुको विवरणले यहीकुरा पुष्टि गर्दछ। विशेष गरी गाई ,गोरु ,भैसी ,वाख्रा, वंगुर, घोडा भेडा लगायत कुखुरा परेवा आदी पालन गर्ने गरिएकोछ। हाल पालन गरिएका पशुपंक्षीहरुको वार्ड स्तरीय विवरण तल प्रस्तुत गरिएको छ।

वार्ड नं	घरपालुवा पशु पंक्षिको विवरण									
	गाइ	गोरु	भैसी	राँगा	वाख्रा	भेडा	वंगुर	घोडा	कुखुरा	परेवा
१	५५७	६५५	२७९	५०	१७१३	१९०	०	८३६	२९२	१०
२	८९३	१०६७	३६३	१११	२३२६	२६६	०	६७८	२४३	१३
३	७१७	६६९	२७०	३९	१७११	९२१	०	२५	७१९	४१
४	७१८	६९९	१६१	२६	१४३१	१५९	०	७१	५०५	११
५	९१४	१००३	६२४	११८	२३६०	२३२	०	७०	३२६	२०
६	८३०	६९८	३४७	१३६	१९०३	१०८	०	९२१	१३४	२५
७	८०९	६३१	२८९	७१	९७८	२०५	०	३२	१२१६	४१
८	९५०	८७८	४५४	१२१	२५४३	२८६	०	१३१	७३०	३४
९	७४७	५८८	३३२	५१	२२१८	२४८	०	५९	६६३	१३७
जम्मा	७१३५	६८८८	३११९	७२३	१७१८३	२६१५	०	२८२३	४८२८	३३२

श्रोतः घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेष्ठ

११.आर्थिक सम्पन्नता सम्वन्धि विवरण

कुशे गाउँपालिकामाको खाद्यान्न आत्म निर्भरताका वारेमा माथि प्रसस्त उल्लेख गरिएको छ । समग्रमा हाल यो गाउँपालिकमामा रहेका कुल गरीव तथा धनी वर्गको एकै तालिकामा राखेर विश्लेषण गरिएको विवरण तल प्रस्तुत गरिएको छ । जसमा यो गाउँपालिकाका वैदैशिक रोजगारको आम्दानी वाहेक र सहित कति कति को संख्यामा गरिव छन कतिको संख्यमा धनी छन भन्ने विवरण वार्डस्तरीय रुपमा तल प्रस्तुत गरिएको छ ।

वार्ड नं	वैदेशिक रोजगार वाहेक को अवस्था					वैदेशिक रोजगार सहितको अवस्था				
	अति गरीब	गरीब	मध्यम	सम्पन्न	जम्मा	अति गरीब	गरीब	मध्यम	सम्पन्न	जम्मा
१	११	५९	९४	१५१	३१५	७	५३	९४	१६१	३१५
२	८६	२११	१३६	१३७	५७०	६०	२०७	१४३	१६०	५७०
३	१६	१०९	१४०	१०६	३७१	१०	१०३	१४०	११८	३७१
४	३२	१०४	८५	१०६	३२७	१	३६	११४	१७६	३२७
५	८	११८	२६८	२४१	६३५	६	१०९	२६०	२६०	६३५
६	३४	८२	१०३	१९०	४०९	०	४	४७	३५८	४०९
७	३५	१२२	११२	१२३	३९२	३४	११८	११३	१२७	३९२
८	३२	२०१	१६५	१२८	५२६	२०	१८३	१५९	१६४	५२६
९	६	१०४	१३३	१४९	३९२	५	९८	१२६	१६३	३९२
जम्मा	२६०	१११०	१२३६	१३३१	३९३७	१४३	९११	११९६	१६८७	३९३७

श्रोतः घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेष्ठ

माथि उल्लेखित तालिकामा रहेको विवरणलाई तल स्तम्भ चित्रमा पनि देखाइएको छ ।

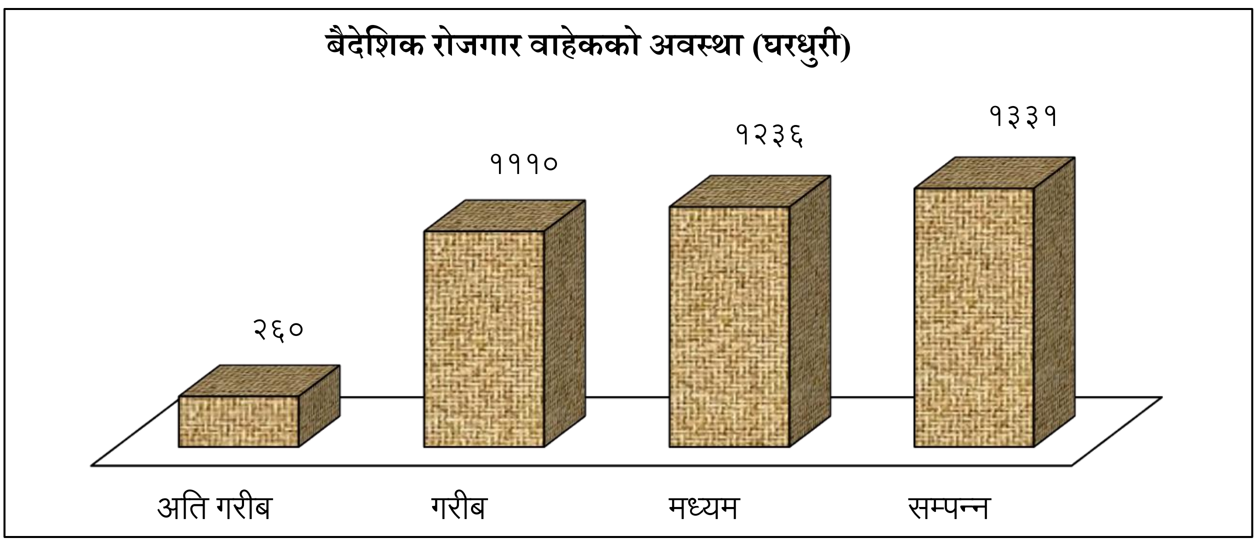

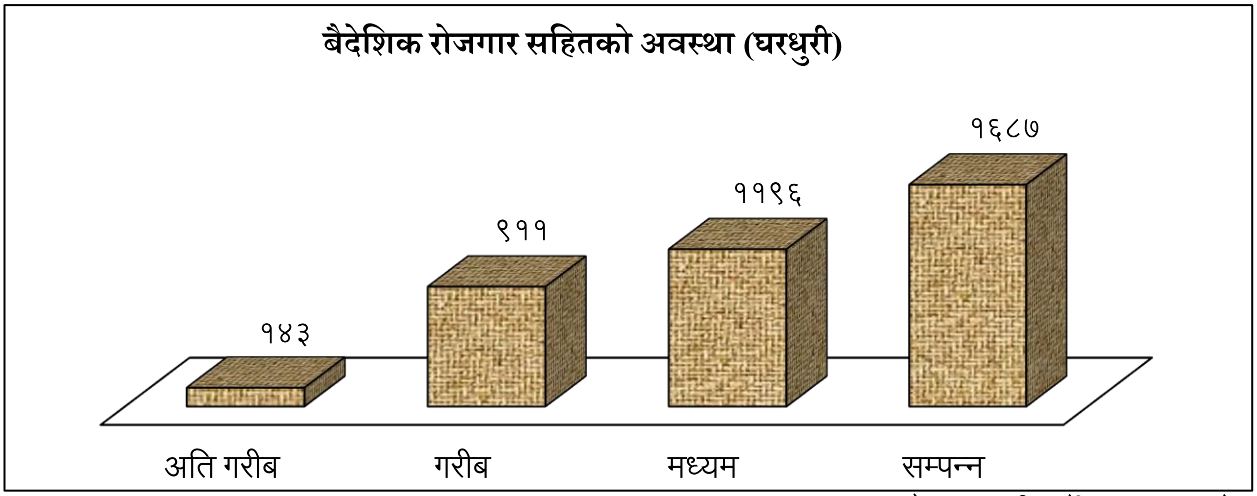

श्रोतः घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेष्ठ

१२. शिक्षा सम्वन्धि विवरण

कुशे गाउँपालिकाको कुल जनसंख्या २४१७१ रहेको छ भने ५ वर्ष भन्दा मुनिको जनसंख्या ३४६४ रहेको छ। यो संख्या घटाउदा ५ वर्ष भन्दा माथिको जनसंख्या २०७०७ हुन आउछ त्यसैका आधारमा शैक्षिक विवरण प्रस्तुत गरिएको छ। यो गाउँपालिकाको ५ वर्ष भन्दा माथिको कुल जनसंख्याको ९% अर्थात १९५४ जना निराक्षर रहेका छन। बाँकी रहेका ९१% जनसंख्या मध्ये ३७% अर्थात ७५८३ जना साक्षार (सामान्य पढ्न र लेख्न सक्ने) रहेको छ भने २३% अर्थात ४८१८ जना कक्षा पाँच सम्म अध्ययन गरेको जनसंख्या रहेको छ। त्यसैगरी कुल जनसंख्याको १५% अर्थात ३१०९ जना दश कक्षा सम्म अध्ययन गरेको जनसंख्या रहेको छ भने ८% अर्थात १५५७ जनसंख्या एस एल सी सम्म अध्ययन गरेका छन। प्रमाणपत्र तह पास गरेको ६% अर्थात १२३३¸स्नातक तह पास गरेको २% अर्थात ३५२ र स्नातकोत्तर तह पास गरेको संख्या ९६ रहेकोछ भने ५ जनाको अध्ययनको तह खुलेको छैन। शिक्षा सम्वन्धि वार्ड स्तरीय तल प्रस्तुत गरिएको छ।

वार्ड नं	निरक्षर	साक्षर	५ कक्षा पास	१० कक्षा पास	SLC	प्रमाणपत्र तह	स्नातक तह	स्नातकोत्तर	तह नखुलेको	कुल जम्म
१	५६	९२३	२८४	११४	८७	९६	१४	१	०	१५७५
२	३६७	८६७	७२१	४४२	२२१	२८१	६६	९	०	२९७४
३	२३१	६८०	३९५	३६३	६८	४४	३२	६	१	१८२०
४	४३३	९५	६५६	१७९	१६९	११७	२२	५	०	१६७६
५	१४	१३६९	९०१	५५३	१६४	१३७	१५	१०	०	३१६३
६	२४३	१२०७	४०४	५८	१६९	२८	१९	१७	०	२१४५
७	१९३	६०२	५२९	४७५	१८०	१६०	३८	११	०	२१८८
८	१९८	११८९	५२८	४३१	२०६	१३२	२२	१२	२	२७२०
९	२१९	६५१	४००	४९४	२९३	२३८	१२४	२५	२	२४४६

जम्मा	१९५४	७५८३	४८१८	३१०९	१५५७	१२३३	३५२	९६	५	२०७०७
प्रतिशत	९%	३७%	२३%	१५%	८%	६%	२%	०%	०%	१००%

श्रोतः घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेष्ठ

१२.१.स्कुल नगएका र विचैमा कक्षा छोडेका वालवालिकाको विवरण

पछिल्लो समयमा शिक्षा क्षेत्रमा सरकारको लगानी अविभावक को चासो र स्वयम विद्यार्थीहरुको चाहना र देखासिकि समेतको कारणले गर्दा विद्यालय नजाने वालवालिकाहरुको दिन प्रतिदिन घट्दै आइरहेको छ। तैपनि कहि कतै यस्तो अवस्था अझैछ। कुशे गाउँपालिकामा गरिएको अध्ययनमा कुल २४ वालवालिका कित विद्यालय गएका छैनन कि त विचमा नै छोडेका छन (यो संख्या भित्र अपाङ्गताका कारण विद्यालय नगएका परिवाहरुको विवरण समावेस गरिएको छैन) जातीय रुपमा हेर्दा कुल २४ जना वालवालिका मध्ये दलित ९जना, जनजाती ४ जना र वाहुन क्षेत्री ११ जना रहेका छन भने लिङ्गीय आधारमा कुल २४ जना मध्ये १३ जना वालिका र ११ जना वालक रहेका छन। यो गाउँपालिकाको स्कुल नगएका वा विचैमा कक्षा छोडेका ५ देखि १४ वर्ष सम्मका वालवालिकाको जातीय लिङ्गीय र वार्डस्तरीय विवरण तल प्रस्तुत गरिएको छ।

वार्ड नं	वाहुन क्षेत्री		जनजाती		दलित		जम्मा		
	केटी	केटा	केटी	केटा	केटी	केटा	केटी	केटा	जम्मा
१	०	०	०	०	१	१	१	१	२
२	०	०	०	०	०	१	०	१	१
३	०	०	१	२	०	१	१	३	४
४	१	०	०	०	०	०	१	०	१
५	१	१	०	०	०	०	१	१	२
६	०	०	०	०	०	०	०	०	०
७	२	०	०	०	१	१	३	१	४
८	०	१	१	०	०	०	१	१	२
९	३	२	०	०	२	१	५	३	८
जम्मा	७	४	२	२	४	५	१३	११	२४

श्रोतः घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेष्ठ

१२.२.निरक्षर जनसंख्या सम्वन्धि विवरण

कुशे गाउँपालिकाको ५ वर्ष माथिको कुल जनसंख्या मध्ये ९ प्रतिशत अर्थात १९५४ जनसंख्या निरक्षर रहेको छ। निरक्षर जनसंख्या भित्र विशेष गरेर जेष्ठ नागरिकहरु लगायत अन्य रहेका छन। जातीय आधारमा १२०७ जना

वाहुन क्षेत्री, १४३ जना जनजाती र ६०४ जना दलित जाती रहेका छन भने लिङ्गीय आधारमा ११८८ जना महिला र ७६६ जना पुरुष रहेका छन। लिङ्गीय रुपमा यो संख्या हेर्दा महिला ६१% र पुरुष ३९% निरक्षर रहेका छन। यो गाउँपालिकाको जातीय लिङ्गीय र वार्ड स्तरीय विवरण तल प्रस्तुत गरिएको छ।

वार्ड नं	वाहुन क्षेत्री		जनजाती		दलित		जम्मा		
	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	जम्मा
१	२९	१६	०	०	७	४	३६	२०	५६
२	१७५	६२	६	४	७७	४३	२५८	१०९	३६७
३	५४	५४	२२	२४	४३	३४	११९	११२	२३१
४	१९१	१०९	०	०	७८	५५	२६९	१६४	४३३
५	८	३	०	०	२	१	१०	४	१४
६	९२	८१	५	३	३५	२७	१३२	१११	२४३
७	३९	२१	३८	१३	४८	३४	१२५	६८	१९३
८	८३	६७	१३	१५	११	९	१०७	९१	१९८
९	७७	४६	०	०	५५	४१	१३२	८७	२१९
जम्मा	७४८	४५९	८४	५९	३५६	२४८	११८८	७६६	१९५४

श्रोतः घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेष्ठ

१२.३.साक्षरता दर सम्वन्धि विवरण

कुशे गाउँपालिकाको साक्षरता ९१% रहेको छ। यहाँको कुल जनसंख्या २०७०७(५ बर्ष भन्दा माथिको मात्र जनसंख्या) मध्ये १९५४ अर्थात ९% भन्दा वाहेक सवै जनसंख्या साक्षार रहेको छ। जातीय आधारमा हेर्दा वाहुन क्षेत्री मा ९२% साक्षर रहेका छन भने जनजातीमा ९०% र दलित जातीमा ८८% साक्षरता रहेको छ। जातीय र वार्ड स्तरीय विवरण तल प्रस्तुत गरिएको छ।

वार्ड नं	वाहुन क्षेत्री			जनजाती			दलित		
	जनसंख्या	निरक्षर	साक्षरता	जनसंख्या	निरक्षर	साक्षरता	जनसंख्या	निरक्षर	साक्षरता
१	११७०	४५	९६%	०	०	०%	४०५	११	९७%
२	२१६१	२३७	८९%	६९	१०	८६%	७४४	१२०	८४%
३	९८२	१०८	८९%	४००	४६	८९%	४३८	७७	८२%
४	१३०९	३००	७७%	०	०	०%	३६७	१३३	६४%
५	२१८५	११	९९%	२	०	१००%	९७६	३	१००%
६	१७५५	१७३	९०%	८८	८	९१%	३०२	६२	७९%
७	८६१	६०	९३%	४६५	५१	८९%	८६२	८२	९०%

वार्ड नं	वाहुन क्षेत्री			जनजाती			दलित		
	जनसंख्या	निरक्षर	साक्षरता	जनसंख्या	निरक्षर	साक्षरता	जनसंख्या	निरक्षर	साक्षरता
८	२११५	१५०	९३%	३५०	२८	९२%	२५५	२०	९२%
९	२११५	१२३	९४%	०	०	०%	७७८	९६	८८%
जम्मा	१४६५३	१२०७	९२%	१३७४	१४३	९०%	५१२७	६०४	८८%

श्रोतः घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेष्ठ

१३. वार्षिक आम्दानि सम्वन्धी विवरण

कुशे गाउँपालिकाको वार्षिक आम्दानी ७१ करोड २२ लाख ६१ हजार रहेको छ। यहाँको जनसंख्याको आधारमा हेर्दा प्रतिव्यक्ति आम्दानी २९ हजार ४६७ रुपैया हुन आउछ। जुन राष्ट्रिय प्रतिव्यक्ति आयको आधा भन्दा कम हो हाल राष्ट्रिय प्रतिव्यक्ति आय १०५ अमेरीकि डलर अर्थात करीव १ लाख २० हजार नेपाली रुपैया रहेको छ। वार्षिक आम्दानीको प्रमुख श्रोतहरुमा कृषि, पशुपालन¸व्यापार¸उद्योग व्यवसाय¸नोकरी¸ज्यालादारी तथा वैदेशिक रोजगारी आदी रहेका छन। वार्षिक आम्दानी जुन जुन पेशा व्यवसाय वाट प्राप्त भएको छ। त्यसका आधारमा हेर्दा कृषि तथा पशुपालनवाट ४०% ¸व्यापार वाट ४% ¸उद्योग व्यवसाय वाट १%¸ नोकरी वाट १५%¸ ज्यालादारी वाट २५% र वैदेशिक रोजगारीवाट १३% रहेको छ । यो वार्षिक आम्दानी हासिल गर्नका लागि कुल १११८७ जनसंख्या संलग्न रहेको छ। संलग्न मध्ये ५६% कृषि पेशामा ¸३% व्यापारमा¸१% उद्योग व्यवसायमा¸५% नोकरीमा¸२९% ज्यालादारीमा र ६% वैदेशिक रोजगारीमा छन। यी दुईवटा तथ्यको अध्ययन योग्य रहेको छ। जस्तो ५६% संलग्नाता रहेको कृषि पेशाले ४०% आम्दानी दिएको छ भने १% संलग्न रहेको व्यापारले ४% आम्दानी दिएको छ। यसैगरी ५% संलग्न रहेको नोकरीले १५% आम्दानी दिएको छ भने २९% संलग्न रहेको ज्लायादारीले २५% र वैदेशिक रोजगारमा ६% सहभागिता र १३% नै आम्दानी रहेको छ। हाल कुशे गाउँपालिकामा पेशा व्यवसायमा संलग्न व्यक्ति तथा वार्षिक आम्दानी को वार्ड स्तरीय विवरण तल प्रस्तुत गरिएको छ।

वार्ड	कृषि पशुपालन	व्यापार	उद्योग व्यवसाय	नोकरी	ज्याला	वैदेशिक रोजगार	जम्मा
१	१८६९८	३२५०	४६०	३३१९	११२००	४७३६	४१६६३
२	३४७८३	६७४०	२०	१६५१३	२४८०६	७७१४	९०५७६
३	२९१५१	२१९०	१०७०	१५०६०	१४९०४	३१००	६५४७५
४	२३३६६	३६६४	०	८१६६	१५८७३	१७३०४	६८३७३
५	४६५४१	३९८७	३०	८६५४	३०३१०	५७५०	९५२७२
६	४३७६७	३०६०	५६७५	८१८६	१२९९६	४०९०७	११४५९१

७	२५७८८	२३४०	४४०	१००७२	२२९१२	३२१४	६४७६६
८	३३३८४	२६७०	६५०	१९०१६	२८१२५	८९४०	९२७८५
९	३२५९४	२१२०	५६०	२१०६७	१८६१०	३८०८	७८७५९
जम्मा	२८८०७२	३००२१	८९०५	११००५३	१७९७३६	९५४७३	७१२२६०
प्रतिशत	४०%	४%	१%	१५%	२५%	१३%	१००%

श्रोतः घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेष्ठ

व्यावसायमा संलग्न जनसंख्या सम्वन्धि विवरण

वार्ड नं	कृषि	व्यापार	उद्योग व्यवसाय	नोकरी	ज्यालादारी	वैदेशिक रोजगार	जम्मा
१	५०२	२८	८	२३	२१९	१५	७९५
२	९०४	४४	१	८२	४१८	४९	१४९८
३	६२७	३३	२१	५७	३३१	२०	१०८९
४	४३५	३४	०	५०	२७०	१६५	९५४
५	८९५	७३	४	५३	६२८	२२	१६७५
६	५४८	४८	६५	४६	१२३	३३७	११६७
७	८६३	४०	५	४९	२९४	८	१२५९
८	८७२	२६	२	९०	५७६	४८	१६१४
९	५७५	१९	८	१११	३९८	२५	११३६
जम्मा	६२२१	३४५	११४	५६१	३२५७	६८९	११९८७
प्रतिशत	५६%	३%	१%	५%	२९%	६%	१००%

श्रोतः घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेष्ठ

श्रोतअनुसार वार्षिक आम्दानी सम्वन्धि विवरण (रु हजारमा)

वार्ड नं	कृषि पशुपालन	व्यापार	उद्योग व्यवसाय	नोकरी			ज्याला	वैदेशिक रोजगार	जम्मा
				नीजि	सरकारी	गैह्र सरकारी			
१	१८६९८	३२५०	४६०	१००८	२२५१	६०	११२००	४७३६	४१६६३
२	३४७८३	६७४०	२०	६१८	१५४९५	४००	२४८०६	७७१४	९०५७६
३	२९१५१	२१९०	१०७०	२३०	१४८३०	०	१४९०४	३१००	६५४७५
४	२३३६६	३६६४	०	२४२	६५८०	१३४४	१५८७३	१७३०४	६८३७३
५	४६५४१	३९८७	३०	१०५४	६८४०	७६०	३०३१०	५७५०	९५२७२

६	४३७६७	३०६०	५६७५	१०९६	६४४०	६५०	१२९९६	४०९०७	११४५९१
७	२५७८८	२३४०	४४०	३३८	८०४०	१६९४	२२९१२	३२१४	६४७६६
८	३३३८४	२६७०	६५०	२१३४	१६४६२	४२०	२८१२५	८९४०	९२७८५
९	३२५९४	२१२०	५६०	४०८०	१५६६५	१३२२	१८६१०	३८०८	७८७५९
जम्मा	२८८०७२	३००२१	८९०५	१०८००	९२६०३	६६५०	१७९७३६	९५४७३	७१२२६०
प्रतिशत	४०%	४%	१%	२%	१३%	१%	२५%	१३%	१००%

श्रोतः घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेष्ठ

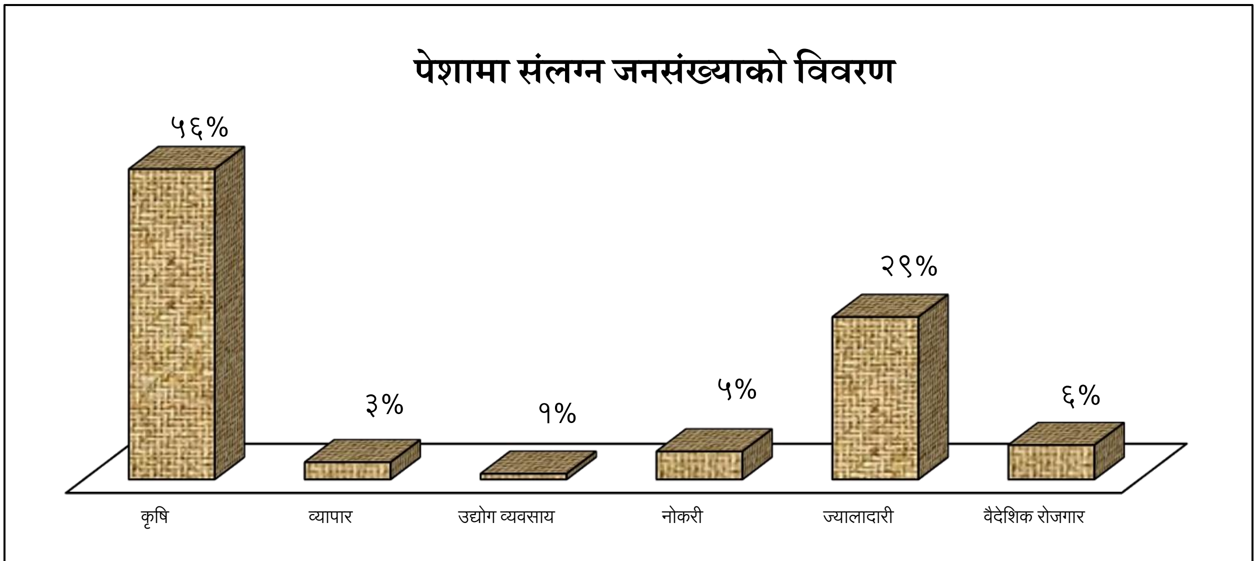

माथि उल्लेखित तालिकालाई अध्ययन थप सहजता प्रदान गर्न तपशिल अनुसार स्तम्भ चित्र मार्फत देखाइएको छ

श्रोतः घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेष्ठ

१४. वार्षिक उत्पादन सम्वन्धी विवरण

कुशे गाउँपालिकाको वार्षिक उत्पादन सम्वन्धि विवरणमा मुख्य रुपमा ७ भागमा बाँडिएको छ । ती खण्डहरुमा अन्नवाली¸नगदेवाली¸पशुजन्य उत्पादन¸तेलहन वाली¸दलहन वाली¸तरकारी अन्तरगत आलु र फलफुल समावेस गरिएकोछ। अन्न वाली मा धान, मकै, कोदो र गहुँ नगदे वालीमा अलैची, अम्लिसो, अदुवा, पशुजन्य उत्पादनमा दुध, मासु, अण्डा, तेलहनमा तोरी¸सस्यौं र दलहनमा मास सीमि मस्याम¸तरकारी अन्तरगत आलु र फलफुल अन्तरगत यो गाउँपालिका मा उत्पादन हुने फलफुलहरुको वारेमा विवरण संकलन गरिएको छ। वार्षिक उत्पाद अनुसार यो गाउँपालिकाको अन्नवाली अन्तरगत १६३१० मुरी धान ३०६३४ मुरी मकै १६०२९ मुरी गहु र ३३७५ मुरी कोदो उत्पादन हुने गर्दछ। तेलहन अन्तरगत तोरी २४३४ मुरी र दलहन अन्तरगत सिमि मस्याम ५०९७ मुरी उत्पादन हुने गर्दछ। यो गाउँपालिकाको प्रमुख वालीमा पर्ने आलु पनि उल्लेखनीय उत्पादन हुन सकेको छैन हाल वार्षिक रुपमा १५२ टन मात्र उत्पादन हुने गरेको छ। नगदेवाली अन्तरगत यो गाउँपालिका

अलैचिको संभावना भएको गाउँपालिका भए पनि उत्पादन हुन सकेको छैन । हाल वार्षिक रुपमा ३४१ केजी उत्पादन भइरहेको छ । त्यस्तै अम्रिसो पनि वार्षिक रुपमा १००२९ केजी उत्पादन भइरहेको छ । त्यस्तै अर्को नगदेवाली अदुवाको पनि व्यवसायिक खेती हुन सकेको छैन । वार्षिक रुपमा ३४५१ केजी मात्र उत्पादन भइरहेको छ । पशुजन्य उत्पादनमा दुध वार्षिक रुपमा १२ लाख ७७ हजार ८५० लिटर उत्पादन भइरहेको छ भने मासु वार्षिक रुपमा १ लाख ४८ हजार ५७१ केजी उत्पादन भइरहेको छ । अण्डाको हकमा यो गाउँपालिकामा वार्षिक रुपमा ३८ हजार २८० गोटा उत्पादन भइरहेको छ । कुशे गाउँपालिकाको वार्षिक उत्पादन सम्वन्धि वार्ड स्तरीय विवरण तल प्रस्तुत गरिएको छ ।

वार्ड नं	अन्न वाली (मुरीमा)				तोरी (मुरि)	दाल (मुरी)	आलु (केजी)
	धान	मकै	गहु	कोदो			
१	१४४४	२६६४	१४७९	९१९	३१३	२८१	७०३४
२	१५८२	२३९७	१४९५	१०५४	३९८	९३४	१४६७७
३	१६४३	२२१२	१७५०	२८९	२९४	२७०	१९०८०
४	१८९६	२१७६	१२२५	१८५	७५	३५३	७३३९
५	३००४	६४८३	२१३०	६४	६२२	४१२	३२०७१
६	२१६९	५६८५	२८३२	३७६	३९९	७७१	३०३६५
७	१२५७	३८५०	१९४५	५१	२४	४९	१६४१६
८	१४४६	२५६०	१६६३	१८५	१६३	६१६	१८३८०
९	१८६९	२६०७	१५१०	२५३	१४८	१४११	६६६२
जम्मा	१६३१०	३०६३४	१६०२९	३३७५	२४३४	५०९७	१५२०२४

श्रोतः घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेष्ठ

वार्ड नं	नगदेवाली (केजी)			फलफुल	पशुजन्य			अन्य
	अलैची	अम्रिसो	अदुवा		दुध (लिटर)	मासु (केजी)	अण्डा (गोटा)	
१	३१	१३३६	२९१	५१२३	३५३२०	४०८०	१५६०३	०
२	२३	२६२	४०७	५१२९	१४३७५०	२७००५	६७८०	०
३	०	०	०	०	११२२००	२६५६३	२५०	०
४	४१	१२६७	६१३	७१५१	९५९५०	१६१२४	७१०	०
५	१०	१४०९	३१५	८६१८	१८५०००	२६१२०	७००	०

वार्ड नं	नगदेवाली (केजी)			फलफुल	पशुजन्य			अन्य
	अलैची	अम्रिसो	अदुवा		दुध (लिटर)	मासु (केजी)	अण्डा (गोटा)	
६	४०	४१३५	१४९०	४७४९६	१३५०५०	२१५५६	९२१०	०
७	७३	१५८८	११२	२९३७	१२४२५०	१२१८३	३२०	०
८	२९	२८	१५३	१५४७	१६३१००	२८६८४	१३१०	०
९	५४	४	७०	१०९	१२४५००	२५०८७	५९०	०
जम्मा	३४१	१००२९	३४५१	७८११०	११९९१२०	१८७४०१	३५४७३	०

श्रोतः घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेष्ठ

१५. वार्षिक उत्पादनको खपत सम्वन्धी विवरण

कुशे गाउँपालिकाको वार्षिक रुपमा उत्पादन भएका नगदेवाली वाहेक सवैको खपत स्थानीय स्तरमा नै हुन्छ र वाहिर वाट थप ल्याएर जीविकोपार्जन गर्नु पर्ने अवस्था छ। माथि उल्लेखित सवै वालीहरुको खपत कति हुन्छ ? भन्ने वारेमा घरधुरी स्तरमा विवरण संकलन गरिएको थियो। विवरण अनुसार वार्षिक रुपमा धान ३९९७३ मुरी, मकै ३७९२५ मुरी, गहुँ ५६०३ मुरी, कोदो ३०६८ मुरी, तोरी २४३४ मुरी, दाल ५०९७ मुरी, आलु २००टन, अलैची ३४१ केजि, अम्रिसो १०००२९ केजी, अदुवा ३४५१ केजी, दुध २ लाख ४८हजार ५८६ लिटर, मासु ९२४४२ केजी र अण्डा ७५ हजार २२६ वटा खपत हुने गर्दछ। जसको वार्ड स्तरीय विस्तृत विवरण तल प्रस्तुत गरिएको छ।

वार्ड नं	अन्न वाली (मुरीमा)				तोरी (मुरि)	दाल (मुरी)	आलु (केजी)
	धान	मकै	गहु	कोदो			
१	३१३८	३५२९	२५६७	१६३८	३१३	२८१	१७१२२
२	३५६८	३००६	१४५६	९०१	३९८	९३४	३६०३३
३	२७९५	२५१६	२०८४	३६७	२९४	२७०	२४४२०
४	४७३७	२१०८	१४११	२०३	७५	३५३	९५६२
५	७५०९	७४०७	२७५७	१००	६२२	४१२	२४३८१
६	२९४१	३२८०	२०५९	५७४	३९९	७७१	१९२४९
७	५३९४	७४४१	३२२४	१७९	२४	४९	२६३७०
८	५३२६	४२२९	३१०३	१२२०	१६३	६१६	५३७१३
९	४५६५	४४०९	२९७१	१२६२	१४८	१४११	९२११

वार्ड नं	अन्न वाली (मुरीमा)				तोरी (मुरि)	दाल (मुरी)	आलु (केजी)
	धान	मकै	गहु	कोदो			
जम्मा	३९९७३	३७९२५	२१६३२	६४४३	२४३४	५०९७	२२००६१

श्रोतः घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेष्ठ

वार्ड नं	नगदेवाली (केजी)			फलफुल	पशुजन्य			अन्य
	अलैची	कुचो	अदुवा		दुध (लिटर)	मासु (केजी)	अण्डा (गोटा)	
१	३१	१३३६	२९१	५१२३	३४५८५	१६५४१	१९५३१	०
२	२३	२६२	४०७	५१२९	४०८४५	१२८४०	१२४८	०
३	०	०	०	०	३६७३४	४४१८	१०३	०
४	४१	१२६७	६१३	७१५१	२००३२	३५९२	४८	०
५	१०	१४०९	३१५	८६१८	१७१४४	८३१२	१७४०	०
६	४०	४१३५	१४९०	४७४९६	१३२२७	११०४८	५८४१	०
७	७३	१५८८	११२	२९३७	९४९७	११४५१	१४७२	०
८	२९	२८	१५३	१५४७	६२२११	१३२१९	४३९२४	०
९	५४	४	७०	१०९	१४३११	११०२१	१३१९	०
जम्मा	३४१	१००२९	३४५१	७८११०	२४८५८६	९२४४२	७५२२६	०

श्रोतः घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेष्ठ

माथि उल्लेखित विवरण अनुसार कुशे गाउँपालिकामा गहुँ दाल तथा पशुजन्य उत्पादनमा वाहेक कुनैपनि उत्पादनले वार्षिक खपत पुरा गर्न सकेकोछैन। यो गाउँपालिकाले वार्षिक रुपमा धान २३६६३ मुरी मकै ७२९१ मुरी गहुँ ५६०३ मुरी कोदो ३०६८ मुरी आलु ६८टन तथा अण्डा ३९७५३गोटा वाहिर वाट आयात गर्नु पर्ने हुन्छ ।

१६. वार्षिक खर्च सम्वन्धी विवरण

कुशे गाउँपालिकाको वार्षिक खर्च सम्वन्धि विस्तृत अध्ययन गरिएको छ। जीवन निर्वाहका लागि आवश्यक पर्ने नियमित खर्चका विषयहरुलाई सुक्ष्म रुपमा प्रस्तुत गरिएकोछ। आवासको व्यवस्था भइसकेको हुनाले आवासलाई भने समावेस गरिएको छैन । समावेश गरिएका विषयहरुमा खाना , कपडा , शिक्षा, स्वास्थ्य, चाडपर्व, पशुआहार,पशुस्वास्थ्य, संचार,यातायात,अम्मल,ऋणको व्याज र अन्य गरी १२ वटा शिर्षकमा सुचना संकलन गरिएको थियो। जस अनुसार खानामा ४३ करोड १० लाख ८४ हजार ,लुगाकपडामा ६ करोड ८० लाख ७ हजार,शिक्षामा ७ करोड ७३ लाख ४७ हजार,स्वास्थ्यमा ११ करोड ७ लाख २५ हजार, चाडपर्वैमा ९ करोड ६३

लाख ५० हजार, चन्दा सहयोग ५१ लाख ३४ हजार, पशुआहार तथा स्वास्थ्यमा १ करोड १४ लाख ६० हजार, खैनी, सुर्ती, गुड्खा लगायत रक्सी (खाजाको रुपमा खाने जाँड यसमा समावेस गरिएको छैन) लगायत अम्मलमा २ करोड ५९ लाख ४८ हजार, मोवाइल रिचार्ज कार्ड २ करोड ६४ लाख १६ हजार , साहुको ऋणको व्याज तिर्न २ करोड ४९ लाख ६ हजार, यातायातमा ३ करोड ५४ लाख ४४ हजार र अन्य ६ लाख ४ हजार गरी कुल वार्षिक खर्च **९१ करोड ३८ लाख २८ हजार** रहेकोछ। प्रतिशतका आधारमा हेर्दा कुल खर्चको ४७% खानामा, ७% लत्ता कपडामा , ८% शिक्षामा, १२% स्वास्थ्यमा, ११% चाडवाडमा, १% चन्दा सहयोगमा, १% पशुस्वास्थ्यमा, ३% अम्मलमा, ३% मोवाइल रिचार्जमा, साहुको ऋणको व्याज तिर्नमा ३%, यातायात को लागि ४% खर्च हुने गरेकोछ। कुशे गाउँपालिकाको वार्षिक खर्च सम्वन्धि वार्ड स्तरीय विवरण तल प्रस्तुत गरिएको छ।

वार्ड नं	खाना	कपडा	शिक्षा	स्वास्थ्य	चाडपर्व	चन्दा	पशु स्वास्थ
१	३३२५८	५२०२	३४५७	८५४७	७४३२	२७	९४१
२	६३४०२	९९१८	१३५८३	१६२९३	१४१६८	२१०	१७२७
३	३८५९२	६०३७	१२७५३	९९१८	८६२४	७	८१६
४	३५३७०	५५३३	७९८२	९०९०	७९०४	६०	८९७
५	६६१५८	१०३४९	६९२८	१७००२	१४७८४	७४८	७५७
६	४४०६८	७४६९	५७००	११२६८	९८६६	१२९४	१४६५
७	४५८९६	७१७९	९३५१	११७९४	१०२५६	१०३३	१७५०
८	५८३१८	९१२२	१२७१२	१४९८७	१३०३२	९६६	२०३९
९	४६०२१	७१९९	४८८१	११८२७	१०२८४	७९२	१०६८
जम्मा	४३१०८४	६८००७	७७३४७	११०७२५	९६३५०	५१३४	११४६०
प्रतिशत	४७%	७%	८%	१२%	११%	१%	१%

श्रोतः घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेष्ठ

माथिको टेवलको थप खण्ड

वार्ड नं	मोवाइल	अम्मल	यातायात	व्याज	अन्य	जम्मा
१	२०२०	२३६३	४०३७	१५०२	७१	६८८५८
२	४१८८	४१५८	७२२४	७४८४	१७४	१४२५२९
३	२६७५	२९४२	४८४५	९३०	२०	८८१५९
४	२५२७	१६९२	३२७४	४५५९	२४	७८९१२
५	२८१६	११९८	१५९६	२१४	१९	१२२५६९

वार्ड नं	मोवाइल	अम्मल	यातायात	व्याज	अन्य	जम्मा
६	३२१३	५७०६	८९७	४१७४	०	९५१२०
७	२२३१	२८३८	२७१६	२४९७	५१	९७५९२
८	३६३३	४०६८	६६४९	३३५०	२१२	१३०८१५
९	३११२	९८३	४६०६	१९६	३३	९१००१
जम्मा	२६४१६	२५९४८	३५८४४	२४९०६	६०४	९१५५५५
प्रतिशत	३%	३%	४%	३%	०%	१००%

श्रोतः घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेष्ठ

माथिको विवरणलाई थप स्पस्ट वनाउनका लागि स्तम्भ चित्र मार्फत तल प्रस्तुत गरिएकोछ । जसमा यो गाउँपालिकाको खर्चको अवस्था देखाइएको छ खाना शिक्षा स्वास्थ्य तथा चाडवाडमा खर्च मुख्य रुपमा केन्द्रित भएको छ।

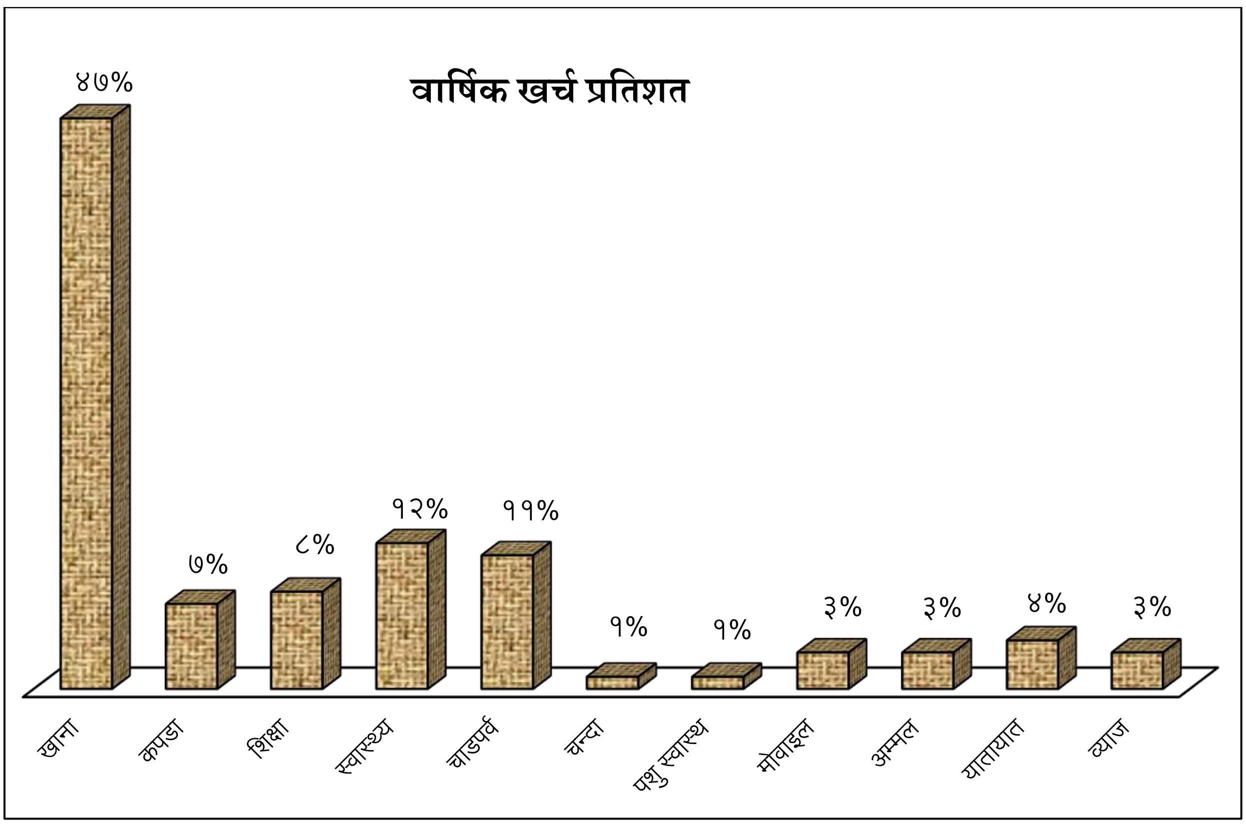

श्रोतः घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेष्ठ

१७. विरामी हुदा पहिलो उपचार सम्वन्धी विवरण

कुशे गाउँपालिकाका कुल ३९३७ घरधुरी मध्ये विरामी हुदा स्वास्थ्य सम्वन्धि कुन उपाय अवलम्वन गर्छन भन्ने वा कुन निकायमा जान्छन भन्ने आधारमा सुचना संकलन गरिएको छ । मुख्य रुपमा स्वास्थ्य संस्था,नर्सिङ

होम¸औषधिपसल¸जडिवुटी प्रयोग गर्ने र धामीझाक्रिकोमा जाने घरधुरीको विवरण संकलन गरिएकोहो । जस अनुसार विरामी हुदा सवैभन्दा पहिले ६१% अर्थात २३९५ घरधुरी अस्पताल वा स्वास्थ्य संस्थामा जाने गरेका छन भने १% अर्थात ५२ घरधुरी औषधीपसल वा नर्सीङ होम जाने गरेकाछन। त्यस्तै १% अर्थात ३५ घरधुरी जडिवुटी प्रयोग गर्ने गरेकाछन भने २८% अर्थात १०८४ घरधुरी धामी झाक्रिकोमा जाने गरेकाछन। जसको वार्ड स्तरीय विवरण तल प्रस्तुत गरिएको छ।

वार्ड नं	अस्पताल जाने	नर्सिङहोम जाने	जडीवुटी प्रयोग गर्ने	औषधि पसल जाने	धामी को मा जाने	अन्य केहि गर्ने	जम्मा घरधुरी
१	२९०	१	०	५	१९	०	३१५
२	५२१	२	३	१०	३४	०	५७०
३	२३८	२७	७	१२	८७	०	३७१
४	०	०	०	१३	३१४	०	३२७
५	२४८	५	१३	२	३६७	०	६३५
६	३७९	२	४	१	२३	०	४०९
७	१०	९	१	३२८	४४	०	३९२
८	५१६	३	४	०	३	०	५२६
९	१९३	३	३	०	१९३	०	३९२
जम्मा	२३९५	५२	३५	३७१	१०८४	०	३९३७
प्रतिशत	६१%	१%	१%	९%	२८%	०%	१००%

श्रोतः घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेष्ठ

१८. प्राकृतिक प्रकोप सम्वन्धी विवरण

सामान्यतया हामीले वुझ्ने भाषामा जसलाई प्रकोप भन्छौ त्यो प्रकोप हैन विपद हो। प्रकोप भनेको विपद पुर्वको अवस्था वा संभावना हो। जस्तो कुनै ठाउमा पहिरो जाने संभावना छ र कुनैपनि वेला त्यहा पहिरो जान सक्छ भने त्यहा पहिरोको प्रकोप छ र जव पहिरो जान्छ त्यसपछि त्यहा विपद आउछ। हामीचाहि पहिरो आइ सकेपछि को अवस्थालाई प्रकोप भनिरहेका छौ। संभावित प्रकोपहरुको नक्सांकन गरि त्यसका आधारमा योजना निर्माण गर्नु स्थानीय सरकारको जिम्मेवारी हो। कुशे गाउँपालिकालाई पनि प्रकोपहरुको नक्शांकन गरि योजना तर्जुमा गर्न सहज वनाउनका लागि यहाँको मुख्य वाढी पहिरो आगालागी जस्ता विषयहरुमा प्रकोप सम्वन्धि विवरण संकलन गरिएकोछ। यो गाउँपालिकाका कुल ३९३७ घरधुरी मध्ये ९९५ वा २५% घरधुरीमा प्राकृतिक प्रकोपको संभावना रहेकोछ। जसमध्ये ८८५ घरधुरी पहिरोको जोखीममा छन भने ९७ घरधुरी वाढीको जोखीममा रहेका छन। त्यसै

गरी १३ घरधुरी आगलागीको जोखीममा रहेका छन। प्राकृतिक प्रकोप सम्वन्धि वार्ड स्तरीय विवरण तल प्रस्तुत गरिएको छ

वार्ड नं	पहिरो	वाढी	आगलागी	डुवान	अन्य	जम्मा घरधुरी
१	१६१	१	१०	०	०	१७२
२	३९४	२२	३	०	०	४१९
३	५७	५५	०	०	०	११२
४	१४४	६	०	०	०	१५०
५	३	०	०	०	०	३
६	१	९	०	०	०	१०
७	३२	०	०	०	०	३२
८	७२	१	०	०	०	७३
९	२१	३	०	०	०	२४
जम्मा	८८५	९७	१३	०	०	९९५

श्रोतः घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेष्ठ

१९. नजिकको स्वास्थ्य संस्था पुग्न लाग्ने समय सम्वन्धी विवरण

स्वास्थ हाम्रो अनिवार्य सर्तहो त्यसैले यसको उपलव्धता कस्तो रहेको छ भन्ने वारेमा विवरण संकलन गरिएको छ। विरामी हुँदा सवैभन्दा पहिले यो गाउँपालिकाका ७२% घरधुरीहरु पहिलो उपचारको लागि स्वास्थ्य संस्थामा जाने गरेको विवरण माथि उल्लेख गरिएकोछ। जसको आधारमा स्वास्थ्य संस्थाको उपलव्धतालाई कति पैदल दुरी भित्र रहेकोछ भन्ने आधारमा हेर्दा यो कुशे गाउँपालिका भित्र ३८% अर्थात १५०३ घरधुरी को आधा घण्टा पैदल दुरी भित्र स्वास्थ्य संस्था उपलव्ध छ भने ३५% अर्थात १३८० घरधुरीको लागि स्वास्थ्य संस्था पुग्न १ घण्टा हिड्नु पर्ने हुन्छ। त्यस्सै गरी २५% अर्थात ९८५ घरधुरी स्वास्थ्य संस्था भन्दा २ घण्टाको पैदल दुरी टाढा रहेकाछन भने २% अर्थात ६९ घरधुरी लाई स्वास्थ्य संस्था पुग्न ३ घण्टा सम्म लाग्छ। कुशे गाउँपालिकाको नजिकको स्वास्थ्य संस्था पुग्न लाग्ने समय सम्वन्धि वार्डस्तरीय विवरण तल प्रस्तुत गरिएको छ।

वार्ड नं	आधा घण्टा सम्म	१ घण्टा सम्म	२ घण्टा सम्म	३ घण्टा सम्म	३ घण्टा भन्दा वढी
१	०	३६	२७९	०	०
२	३१८	९८	१०८	४६	०
३	९४	९१	१८६	०	०
४	२३६	९१	०	०	०

वार्ड नं	आधा घण्टा सम्म	१ घण्टा सम्म	२ घण्टा सम्म	३ घण्टा सम्म	३ घण्टा भन्दा वढी
५	१३४	४८८	१३	०	०
६	१५३	२५६	०	०	०
७	१७६	२३	१९३	०	०
८	०	२९७	२०६	२३	०
९	३९२	०	०	०	०
जम्मा	१५०३	१३८०	९८५	६९	०
प्रतिशत	३८%	३५%	२५%	२%	०%

श्रोतः घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेष्ठ

२०. नजिकको प्रहरी चौकी पुग्न लाग्ने समय सम्वन्धी विवरण

सुरक्षा जनताको अनिवार्य सर्त हो यसको लागि सरकारले विभिन्न स्थानमा सुरक्षा निकायहरु (प्रहरी पोष्ट) स्थापना गरि प्रहरी परिचालन गरेको छ। कुशे गाउँपालिकामा पनि यहाका कुल ३९३७ घरधुरी ले प्रहरी चौकी सम्म पुग्न लाग्ने समयका आधारमा विवरण संकलन गरिएकोछ। प्रहरी चौकीको हिसावले हेर्दा यहका २७% अर्थात १०६० घरधुरी लाई प्रहरी चौकी पुग्न आधाघण्टा समय लाग्छ भने २९% अर्थात ११४७ घरधुरीलाई एक घण्टा सम्म लाग्छ ।त्यसैगरी ३४% अर्थात १३४८ घरधुरीलाई २ घण्टासम्म लाग्छभने ९% अर्थात ३६२घरधुरीलाई ३ घण्टा र २० घरधुरीलाई ३ घण्टा भन्दा वढी हिडेर प्रहरी चौकी सम्म पुग्न पर्दछ। यो गाउँपालिकाको नजिकको प्रहरी चौकि पुग्न लाग्ने समयका आधारमा घरधुरीको वार्ड स्तरीय विवरण तल प्रस्तुत गरिएको छ।

वार्ड नं	आधा घण्टा सम्म	१ घण्टा सम्म	२ घण्टा सम्म	३ घण्टा सम्म	३ घण्टा भन्दा वढी
१	०	१३	१७३	१२९	०
२	१३७	२६८	१०९	५६	०
३	३८	१९०	१४३	०	०
४	८४	८६	१५७	०	०
५	१४२	५९	३३०	८४	२०
६	०	१४०	२६९	०	०
७	०	१७२	१२७	९३	०
८	२९३	२०५	२८	०	०

वार्ड नं	आधा घण्टा सम्म	१ घण्टा सम्म	२ घण्टा सम्म	३ घण्टा सम्म	३ घण्टा भन्दा वढी
९	३६६	१४	१२	०	०
जम्मा	१०६०	११४७	१३४८	३६२	२०
प्रतिशत	२७%	२९%	३४%	९%	१%

श्रोतः घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेष्ठ

२१. नजिकको बैक पुग्न लाग्ने समय सम्वन्धी विवरण

पछिल्लो समयमा वैक प्रायजसो नेपालीहरुका लागि अनिवार्य जतीकै भइरहेकोछ । यो देशको प्रमुख श्रोत नै वैदेशिक रोजगार भएकाकारण पनि वैक आवश्यक भएको हो । हाल सामाजिक सुरक्षा भत्ता¸पेन्सन समेत वैक मार्फत नै निकाशा गर्ने नीति अनुरुप पनि यसको महत्व वढ्दै गइरहेकोछ । यसै परिप्रेक्षमा कुशे गाउँपालिकाका कुल ३९३७ घरधुरी लाई वैक सम्म पुग्न कति समय लाग्छ भन्ने आधारमा सुचना संकलन गरिएको छ । जसका आधारमा हेर्दा यहा नजिक वैक नभएको हुनले सवै घरधुरीलाई बैक सम्म पुग्नकोलागि ३ घण्टा भन्दा वढी समय लाग्छ भन्ने विवरण संकलन गरिएको छ। यो गाउँपालिकाको नजिकको वैक पुग्न लाग्ने सम्य सम्वन्धि वार्ड स्तरीय विवरण तल प्रस्तुत गरिएको छ।

वार्ड नं	आधा घण्टा सम्म	१ घण्टा सम्म	२ घण्टा सम्म	३ घण्टा सम्म	३ घण्टा भन्दा वढी	कैफियत
१	०	०	०	०	३१५	
२	०	०	०	०	५७०	
३	०	०	०	०	३७१	
४	०	०	०	०	३२७	
५	०	०	०	०	६३५	
६	०	०	०	०	४०९	
७	०	०	०	०	३९२	
८	०	०	०	०	५२६	
९	०	०	०	०	३९२	
जम्मा	०	०	०	०	३९३७	

प्रतिशत	०%	०%	०%	०%	१००%	

श्रोतः घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेष्ठ

२२. नजिकको बजार पुग्न लाग्ने समय सम्वन्धी विवरण

सामान्यतया कुनै पनि सामाग्रीको किनवेच हुने ठाउलाई वजार भनिन्छ तर पनि यहाँ वजार भन्नाले घरहरु पसलहरु भएको ठाउलाई भन्न खोजिएको हो जहा सामान्यतया दैनिक रुपमा आवश्यक पर्ने नुन तेल खाद्यान्न लत्ता कपडा छानीछानी किन्न पाइन्छ । यसका आधारमा कुशे गाउँपालिकमा उल्लेखनीय बजार नभए पनि सामान्य व्यापारिक केन्द्रहरुलाई बजार भनिएको छ ।यो गाउँपालिकाका ५% अर्थात १८९ घरधुरीलाई नजिकको वजार सम्म पुग्नकालागि ३ घण्टा भन्दा वढि समय लाग्छ भने ५% अर्थात १७८ घरधुरीलाई ३ घण्टा सम्म लाग्छ । त्यसै गरी २ घण्टाको पैदल यात्रामा बजार सम्म पुग्ने घरधुरी संख्या ३४% अर्थात १३४१ रहेको छ भने १ घण्टा को पैदल दुरी भित्र बजारको पहुच भएका घरधुरीको संख्या २५% अर्थात १००२ रहेकोछ । आधा घण्टामा नै वजार पुग्ने घरधुरिको संख्या३१% अर्थात १२२७ रहेकोछ । कुशे गाउँपालिकाको वजार सम्म पुग्न लाग्ने समयका आधारमा घरधुरीको विवरण तल प्रस्तुत गरिएको छ ।

वार्ड नं	आधा घण्टा सम्म	१ घण्टा सम्म	२ घण्टा सम्म	३ घण्टा सम्म	३ घण्टा भन्दा वढी	कैफियत
१	०	१२	३०३	०	०	
२	१३३	२६९	१६८	०	०	
३	३९	१७३	१५९	०	०	
४	८८	८४	१५५	०	०	
५	११०	३२	३३५	१५८	०	
६	४०९	०	०	०	०	
७	०	१७१	२२१	०	०	
८	२६५	२६१	०	०	०	
९	१८३	०	०	२०	१८९	
जम्मा	१२२७	१००२	१३४१	१७८	१८९	
प्रतिशत	३१%	२५%	३४%	५%	५%	

श्रोतः घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेष्ठ

२३. कुपोषण लागेका वालवालिका सम्वन्धि विवरण

कुशे गाउँपालिकामा कुपोषण लागेका वालवालिकाको संख्या जम्मा ३१ जना रहेको छ । जस मध्ये वाहुनक्षेत्री १९ जना जनजाति १ जना र दलित ११ जना रहेका छन भने कुल ३१ मध्ये ११ जना वालिका र २० जना वालक हरेकाछन । कुशे गाउँपालिकाको कुपोषण लागेका वालवालिका सम्वन्धि विवरण तल प्रस्तुत गरिएको छ ।

वार्ड नं	वाहुन क्षेत्री		जनजाती		दलित		जम्मा		
	वालिका	वालक	वालिका	वालक	वालिका	वालक	वालिका	वालक	जम्मा
१	३	४	०	०	०	२	३	६	९
२	०	०	०	०	०	२	०	२	२
३	०	२	०	१	०	०	०	३	३
४	०	४	०	०	३	१	३	५	८
५	३	१	०	०	०	०	३	१	४
६	०	१	०	०	०	०	०	१	१
७	०	०	०	०	१	०	१	०	१
८	०	१	०	०	१	१	१	२	३
९	०	०	०	०	०	०	०	०	०
जम्मा	६	१३	०	१	५	६	११	२०	३१

श्रोतः घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेष्ठ

२४. अकाल मृत्यु सम्वन्धि विवरण

कुशे गाउँपालिकामा अकाल मृत्यु हुनेको संख्या ८५ रहेको छ । यो विगत ५ वर्षको विवरण हो । अकाल मृत्यु हुनेहरुमा क्षयरोग वाट ६ जना दुर्घटना वाट १३ जना, क्यान्सर वाट १६ जना, आत्महत्या गरेर ९ जना, मुटुरोग वाट १३ जना मृगौला विग्रिएर ८ जना , प्रसुती गराउदा १० जना अन्य विभिन्न कारणवाट १० जना को मृत्यु भएको छ । यो गाउँपालिकाको विगत ५ वर्षको अकालमा मृत्यु हुनेहरुको संख्या वार्ड स्तरीय रुपमा तल प्रस्तुत गरिएको छ ।

वार्ड नं	मृत्युको कारण								
	एड्स/HIV	क्षयरोग	दुर्घटना	क्यान्सर	अत्महत्या	मुटुरोग	मृगौला	प्रसुती गराउदा	अन्य	जम्मा
१	०	०	३	१	०	२	०	०	१	७
२	०	३	३	५	६	३	७	४	०	३१
३	०	०	२	४	१	०	०	३	०	१०
४	०	३	१	०	१	३	०	१	३	१२

वार्ड नं	मृत्युको कारण									
	एड्स/HIV	क्षयरोग	दुर्घटना	क्यान्सर	अत्महत्या	मुटुरोग	मृगौला	प्रसुती गराउदा	अन्य	जम्मा
५	०	०	०	१	०	०	०	०	०	१
६	०	०	०	०	०	०	०	०	१	१
७	०	०	४	०	०	३	१	२	१	११
८	०	०	०	५	१	२	०	०	४	१२
९	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
जम्मा	०	६	१३	१६	९	१३	८	१०	१०	८५

श्रोतः घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेष्ठ

२५. फोहोरमैला व्यवस्थापन सम्वन्धि विवरण

आफ्नो घरमा उत्पादन भएको फोहोर मैला व्यवस्थापन सम्वन्धि सुचना संकलन गरेर हेर्दा कुशे गाउँपालिकामा फोहोर व्यवस्थापन भएको देखिन्छ। ८% घरधुरी वाहेकले कुनै न कुनै रुपमा व्यवस्थापन गरेको देखिन्छ। कुल ३९३७ घरधुरी मध्ये २५% अर्थात ९७५ घरधुरीले गाड्ने अथवा कुनै एकिकृत गर्ने ठाउमा फाल्ने गरेको वताए भने ६६% अर्थात २५९४ घरधुरीले जल्ने खालका लाई जलाउने र वाँकीलाइ गाड्ने गरेको विवरण दिएका छन। त्यस्तै १% अर्थात ४६ घरधुरीले सड्ने खालका फोहोर हरुलाई मलखाडीमा फाल्ने गरेको र मल वनाउने गरेको जानकारी दिए भने २६ % अर्थात ९०९ जनाले जतासुकै फाल्ने गरेको वताए। समग्रतामा फोहोर व्यवस्थापनमा यो गाउँपालिका केहि हद सम्म सचेत भएको देखिन्छ तर अझ व्यवस्थापनमा जोड दिदै जानु पर्ने अवस्था रहेको छ। कुशे गाउँपालिकाका घरधुरीहरुले फोहोर व्यवस्थापन कसरी गरिरहेका छन भन्ने विवरण वार्ड स्तरीय रुपमा तल प्रस्तुत गरिएको छ।

वार्ड नं	गाड्ने	जलाउने	मल वनाउने	अरुले लैजान्छ	जतासुकै फाल्ने	अन्य	जम्मा
१	१	३१२	१	१	०	०	३१५
२	९९	४४४	२३	०	३	०	५६९
३	८२	२८९	०	०	०	०	३७१
४	२४	३००	०	०	१	०	३२५
५	१९४	१३९	१०	१	२९१	०	६३५
६	१८१	२२४	०	०	४	०	४०९
७	११०	२६३	३	१५	१	०	३९२
८	१९३	३३२	०	०	०	०	५२५

९	९१	२९१	९	१	०	०	३९२
जम्मा	९७५	२५९४	४६	१८	३००	०	३९३३
प्रतिशत	२५%	६६%	१%	०%	८%	०%	१००%

श्रोतः घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेष्ठ

२६. सामुदायिक संगठनमा आवद्धता सम्वन्धि विवरण

नेतृत्व क्षमताको विकास र सामाजिक सचेतनाको लागि समुदायिक संगठनको आवद्धता वहुत उपयोगी मानिन्छ। हाल देशका हरेक गाउँगाउँमा विभिन्न प्रकारका सामुदायिक संगठन हरु निर्माण भएका छन। कुशे गाउँपालिकाको पनि सामुदायिक संगठनमा सकृय रहेका घरधुरीको विवरण संकलन गरिएको छ। कुल ३९३७ घरधुरी मध्ये २६४१ घरधुरीहरु कुनै न कुनै संगठन वा समुहमा आवद्ध भएका छन। प्रमुख रुपमा स्थानीय समुदायमा आधारित संगठन,स्थानीय सहकारी उपभोक्ता समिति आमा समुह वन समुह वाल समुह आदीमा संलग्न भएका घरधुरीहरुको विवरण संकलन गरिएको छ जसको वार्ड स्तरीय विवरण तल प्रस्तुत गरिएको छ।

वार्ड नं	CBO मा आवद्ध	वन समुहमा आवद्ध	उपभोक्ता समितिमा आवद्ध	सहकारीमा आवद्ध	वाल समुहमा आवद्ध	आमा समुहमा आवद्ध	अन्य समुहमा आवद्ध
१	३४	३१	२३	५	१५	८१	२
२	३	१७	१५	४८	८	२३५	१०
३	०	२	१९	७५	२	१०२	०
४	०	५	१	६५	१	१४९	०
५	४	२५	१०६	१६९	३६	२५५	५
६	२	१४	२४	१५	२	२४२	१२६
७	१	१९	२७	६	२	११९	१४
८	२	४	४३	२१५	७	२९२	३
९	४	२५	३३३	४८	१३३	३४९	८
जम्मा	५०	१४२	५९१	६४६	२०६	१८२४	१६८

श्रोतः घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेष्ठ

२६. वातावरण तथा सरसफाई सम्वन्धि विवरण

वातावरण तथा सरसफाईका लागि कुशे गाउपालिकामा विभिन्न प्रश्नावलीहरु समावेश गरेर विवरण संकलन गरिएको थियो । जस अन्तरगत सार्वजानिक शौचालय, फोहोर पानी प्रशोधन शाला,पिउने पानी प्रशोधन शाला,फोहोर फाल्ने किटानी ठाउँ,वायो ग्यास प्लान्ट र सरसफाई मजदुर हरु भए नभएको सुचकहरु राखिएको थियो। यो संगै गाउँपालिका भित्र दमकल,एम्वुलेन्स,शव वाहान, वसपार्क आदि का वारेमा पनि विवरण संकलन गरिएको थियो। हाल कुशे गाउँपालिकामा माथि उल्लेखित कुनै पनि सेवा सुविधा उपलव्ध नभएको पाइएकोछ। सहजताका लागि वातावरण तथा सरसफाई सम्वन्धि विवरण तल प्रस्तुत गरिएको छ।

क्रस	विवरण	कुशे गाउँपालिकाका वार्डहरु									जम्मा
		एक	दुई	तीन	चार	पाँच	छ	सात	आठ	नौ	
१	सार्वजानिक शौचालय	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
२	फोहोर पानी प्रशोधन शाला	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
३	पिउने पानी प्रशोधनशाला	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
४	फोहोर फाल्ने किटानी ठाँउ	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
५	वायो ग्यास प्लान्ट	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
६	सरसफाई मजदुर	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
७	दमकल	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
८	एम्वुलेन्स	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
९	सववहान	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
१०	वसपार्क	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०

श्रोतः घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेष्ठ

२७. बैक तथा वित्तीय सम्वन्धि विवरण

कुशे गाउँपालिकामा हाल सम्म कुनै वैकहरु स्थापना भएकाछन। स्थानीय तहमा वैककाक शाखाहरु स्थापना गर्ने सरकारी नीति अनुसार केहि वैकहरुले जाने चासो देखाएपनि हाल सम्म कुनै वैकहरु गएका छैनन।

२८. धार्मिक स्थल सम्वन्धि विवरण

कुशे गाउँपालिकामा रहेका धार्मिक स्थलहरुमा मुख्यगरी हिन्दु धर्म संग सम्वन्धित देउता र मन्दिरहरु रहेका छन। कृस्चियन धर्म संग सम्वन्धित चर्चहरु समेत रहेका छन। बौद्ध धर्मावलम्वी हरु यो गाउँपालिकामा भएपनि हाल

सम्म वौधधर्म संग सम्वन्धित धार्मिक स्थलहरु यहाँ रहेका छैनन । यो गाउँपालिकामा धार्मिक स्थलहरुको विवरण तल प्रस्तुत गरिएको छ ।

देउताको विवरण

क्र स	देउता	वडा नं.	स्थान
१	झादेव	५	ढिमे र खुर्पा
२	मष्टो देउता	८ र ९	कफल्ना र पैंक
३	महादेउ मष्टा	२ ७ र ८	टालेगाउँ समाकोट औलरीजा
४	ब्रह्मा देउता	७	समाकोट
५	विसे धारा	६	छरागाउँ
६	बाबिरा मष्टा	४	तम्ती
७	रमला देउता	३	दतीउर
८	जसु देउता	४	माथि अर्छानी
९	सुना माझीला	४	माथि अर्छानी
१०	देउती मन्दिर	३	भौंता
११	भँयार देउता	सबै वडामा	सबै वडामा
१२	वराह देउता	सबै वडामा	सबै वडामा
१३	प्रभु देउता	२	तिमिलधारा खरीक
१४	मष्टा महंकाल देउता	४	ताँगाचौर

मन्दिरहरुको विवरण

क्र स	मन्दिर	वडा न	स्थान
१	मष्टा मन्दिर	८ र ९	पैंक र कफल्ना
२	झादेव मन्दिर	५	खुर्पा र ढिमे
३	ब्रम्हा	७	समाकोट
४	महादेव मन्दिर	२ ७ र ८	टालेगाउँ समाकोट औलरीजा
५	विसे धारा	६	छरागाउँ
६	बाबिरा मष्टा	४	तम्ती
७	सुना माझीला	४	माथि अर्छानी
८	शीव मन्दिर	२	टालेगाउँ नुन्यारे टोल

९	मालिका मन्दिर	२	टालेगाउँ
१०	कालिका मन्दिर	२	टालेगाउँ
११	मष्टा महंकाल मन्दिर	४	ताँगाचौर

श्रोतः गाउँपालिका कार्यालय

२९. विद्यालय

२९.१. विद्यालयको संख्यात्मक विवरण

कुशे गाउँपालिकामा स्कुल जाने उमेरका (५ देखि १४ वर्ष सम्मका) ६६११ जना अर्थात २७% जनसंख्या रहेको छ। यो उमेर भन्दा माथिको जनसंख्या पनि विद्यालयमा पढ्ने गर्छ। हाल यो गाउँपालिकामा कुल ५० वटा सरकारी विद्यालयहरु रहेकाछन भने ४६ वटा सामुदायिक वाल विकास केन्द्रहरु संचालित रहेका छन। सरकारी ५० वटा विद्यालयहरु मध्ये माद्यामिक विद्यालय ९ वटा¸आधारभुत विद्यालय १० वटा प्राथमिक विद्यालय ३१ वटा रहेका छन। जसको विवरण तल प्रस्तुत गरिएको छ।

क्र स	विवरण	सरकारी	सामुदायिक	निजि	कुल जम्मा	कैफियत
१	प्राथमिक विद्यालय	३१	०	०	३१	१-५ सम्म
२	आधारभुत विद्यालय	१०	०	०	१०	१-८ सम्म
३	माद्यमिक विद्यालय	९	०	०	९	९-१०¸९-१२
	जम्मा	५०	०	०	५०	

श्रोतः शिक्षा युवा तथा खेलकुद शाखा

२९.२.विद्यालयमा शौचालय सम्वन्धि विवरण

कुशे गाउँपालिकामा रहेका कुल ५० वटा सरकारी विद्यालयको वारेमा चर्चा गरिएको छ। नीजि विद्यालयको आफ्नो भवन नभएका कारण शौचालयका वारेमा उल्लेख गरिएको छैन तर भाडामा रहेका विद्यालयमा शौचालय रहेको छ। हाल कुशे गाउँपालिकाका ५० वटा विद्यालय मध्ये ६ वटा विद्यालयमा शौचालय छैन भने वाँकी ४४ वटामा चर्पि को व्यवस्था छ। विद्यालयमा भएका शौचालय सम्वन्धि विवरण तल प्रस्तुत गरिएको छ।

वार्ड नं	कुल विद्यालय संख्या	चर्पी नभएका विद्यालय संख्या	चर्पीको विवरण (विद्यालय संख्या)				
			सवैले एउटै प्रयोग गर्ने	छात्र छात्रालाई छुट्टै भएको वि	शिक्षक विद्यार्थी लाई छुट्टै भएको	अपाङ्ग मैत्री	कैफियत
१	३	०	०	३	०	०	
२	८	१	०	७	०	०	
३	५	०	०	५	०	०	
४	५	०	०	५	०	०	
५	७	०	०	७	०	०	

वार्ड नं	कुल विद्यालय संख्या	चर्पी नभएका विद्यालय संख्या	चर्पीको विवरण (विद्यालय संख्या)				
			सवैले एउटै प्रयोग गर्ने	छात्र छात्रालाई छुट्टै भएको वि	शिक्षक विद्यार्थी लाई छुट्टै भएको	अपाङ्ग मैत्री	कैफियत
६	७	१	०	७	०	०	
७	३	१	०	३	०	०	
८	६	१	०	६	०	०	
९	६	२	०	६	०	०	
	५०	६	०	४४	०	०	

श्रोतः शिक्षा युवा तथा खेलकुद शाखा

२९.३.तहगत शिक्षक सम्वन्धि विवरण

कुशे गाउँपालिकामा रहेका कुल ५० वटा सरकारी विद्यालयमा कुल २०६ जना शिक्षकहरु कार्यरत रहेका छन। जसमध्ये प्रावि तहमा १४२ जना,निमावि मा ३५ जना,माविमा १७ जना र उच्च माविमा १२ जना शिक्षकहरु कार्यरत रहेकाछन। लिङ्गीय रुपमा कुल ४६ जना शिक्षकहरु महिला रहेका छन। त्यसै गरी स्वीकृत दरवन्दीमा कार्यरत १०५ जना, राहतमा ८२ जना र नीजिमा १५ जना शिक्षकहरु रहेका छन। जसको विवरण तल प्रस्तुत गरिएको छ

तह	स्वीकृत दरवन्दीमा कार्यरत			राहत /अनुदान		निजि श्रोत		कुल जम्मा
	म	पु	जम्मा	म	पु	म	पु	
प्रा वि	१४	६४	७८	२३	३१	४	६	१४२
नि मा वि	२	१६	१८	२	१५	०	०	३५
मा वि	२	४	६	०	१०	०	१	१७
उच्च मा वि	०	४	४	०	८	०	०	१२
जम्मा	१७	८८	१०५	२५	५७	४	११	२०६

श्रोतः शिक्षा युवा तथा खेलकुद शाखा

२९.४. शिक्षक तथा विद्यार्थी अनुपात सम्वन्धी विवरण

कुशे गाउँपालिकामा रहेका ५० वटा सरकारी विद्यालयमा कार्यरत २०१ जना शिक्षक त्यो क्षेत्रमा अद्ययनरत ८२२४ विद्यार्थीको लागि पर्याप्त हुन कि हैनन भन्ने हिसावले विवरण संकलन गरिएको छ। जसको आधारमा यहाका औषत शिक्षक विद्यार्थी अनुपात १:४०.९ रहेको छ भने सवैभन्दा वढी अनुपात सरस्वती मावि कुशे ८ रिजापहाडामा १:९२.८ रहेको छ। सवैभन्दा कम अनुपात दिपज्योती प्रा वि कुशे ६ पिप्सेको १:१४ रहेको छ।

विद्यालय स्तरीय रुपमा शिक्षक तथा विद्यार्थिको संख्या तथा अनुपातका विषयमा विस्तृत विवरण तल प्रस्तुत गरिएको छ।

क्र स	विद्यालयको नाम	ठेगाना	विद्यार्थी संख्या	शिक्षक संख्या	शिक्षक विद्यार्थी अनुपात	कैफियत
१	भगवतीआवि	कुशे १ धाउनी	२२५	३	७५.००	
२	गणेश आवि	कुशे १ स्याक्री	१३९	३	४६.३३	
३	तपोधेनु आवि	कुशे१ काफलपाटा	२१८	३	७२.६७	
४	भगवती आवि	कुशे २ लामपाटा	१३९	३	४६.३३	
५	मालिकादेवी आवि	कुशे २ विल्कोट	३३५	४	८३.७५	
६	बीरेन्द्र प्रावि	कुशे २बर्खाले	१०३	२	५१.५०	
७	जनकल्याण आवि	कुशे २ गमथले	११९	५	२३.८०	
८	लक्ष्मीदेवी आदर्श प्रावि	कुशे २ सउरेनी	४६	१	४६.००	
९	जलजला प्रावि	कुशे २ तिमिल्धारा	१२०	२	६०.००	
१०	मान्नेढुङ्गा मावि	कुशे २ टालेगाँउ	३४३	१६	२१.४४	
११	लाइटफ्युचर आधारभुत वि	कुशे २	२७१	४	६७.७५	
१२	लक्ष्मी आदर्श विद्यालय	कुशे ३ गैराभौता	१३१	३	४३.६७	
१३	सरस्वती आवि	कुशे३ डाडाभौता	२२९	६	३८.१७	
१४	रमला प्रावि	कुशे ३ दतिवर	७३	३	२४.३३	
१५	भगवती मावि	कुशे ३ भेटुखाना	२५५	८	३१.८८	
१६	देउराली आवि	कुशे ३ अर्छानी	११०	४	२७.५०	
१७	धारापानी आवि	कुशे ४ फलफुले	११३	३	३७.६७	
१८	हिमालय भानुभक्त प्रावि	कुशे ४ तागाचौर	८३	३	२७.६७	
१९	माल्टाकुरा मावि	कुशे ४ तम्ति	२६५	४	६६.२५	
२०	देउती प्रावि	कुशे ४ काप्री	८३	२	४१.५०	
२१	पिपलचौचारी प्रावि	कुशे ४ वेशी बजार	५६	१	५६.००	
२२	लक्ष्मी प्राप्ति मावि	कुशे ५ खुर्पा	४४२	१६	२७.६३	
२३	थर्पु मावि	कुशे ५ ढिमे	२९६	७	४२.२९	

क्र स	विद्यालयको नाम	ठेगाना	विद्यार्थी संख्या	शिक्षक संख्या	शिक्षक विद्यार्थी अनुपात	कैफियत
२४	पशुपति आवि	कुशे ५ दम्दाला	३७१	५	७४.२०	
२५	कालिका प्रावि	कुशे५ जहरगाँउ	६७	३	२२.३३	
२६	रामचन्द्र प्रावि	कुशे ५ पाचकटिया	११६	३	३८.६७	
२७	सरस्वती प्रावि	कुशे ५ बाटुल्ले	४९	२	२४.५०	
२८	कस्तुरी प्रावि	कुशे ५ नाउलीखेत	५२	१	५२.००	
२९	दिपेन्द्रमावि	कुशे ६ घरंगा	३९१	५	७८.२०	
३०	दुर्गादेवि निमावि	कुशे ६ भार्म	१४३	४	३५.७५	
३१	वीरेन्द्र प्रावि	कुशे ६ तर्पेना	६४	२	३२.००	
३२	दिव्यज्योति प्रावि	कुशे ६ पिप्से	१४	१	१४.००	
३३	पुतलीप्रावि	कुशे ६ छहरागाँउ	१६६	३	५५.३३	
३४	जनविकास प्रावि	कुशे ६ जचौरीगाँउ	७९	१	७९.००	
३५	जनता मावि	कुशे ६ समाइला	३१७	७	४५.२९	
३६	नेपाल राष्ट्रिय आवि	कुशे ७ समाकोट	१५६	४	३९.००	
३७	दुर्गा प्रावि	कुशे ७ नारे	९७	३	३२.३३	
३८	जन्मभूमी प्रावि	कुशे ७ धर्नासी	८१	२	४०.५०	
३९	कालिका आवि	कुशे ८ जिन्ताला	२५३	५	५०.६०	
४०	सरस्वती मावि	कुशे ८ रिजापहाडा	४६४	५	९२.८०	
४१	मष्टा प्रावि	कुशे ८ काफल्ना	७४	३	२४.६७	
४२	महादेव प्रावि	कुशे ८ लाँता	१००	३	३३.३३	
४३	नेपाल राष्ट्रिय प्रावि	कुशे ८ साङ्टा	८८	३	२९.३३	
४४	जनकल्याण प्रावि	कुशे ८ विजुलीडाँडा	५०	२	२५.००	
४५	जनता मावि	कुशे ९ पैंक	२९०	१६	१८.१३	
४६	महादेव प्रावि	कुशे९ चौराटा	११७	३	३९.००	
४७	जनता प्रावि	कुशे ९ थानवाडा	११३	२	५६.५०	
४८	मालिकाप्रावि	कुशे ९ छेडा	८२	२	४१.००	

क्र स	विद्यालयको नाम	ठेगाना	विद्यार्थी संख्या	शिक्षक संख्या	शिक्षक विद्यार्थी अनुपात	कैफियत
४९	जलजला प्रावि	कुशे९ मैरीगाँउ	१००	२	५०.००	
५०	जनता प्रावि	कुशे ९ पैंक	१३६	३	४५.३३	
	जम्मा		८२२४	२०१	४०.९२	

श्रोतः जिल्ला शिक्षा कार्यालय / श्रोत केन्द्र

३०. सडक सञ्जाल सम्वन्धि विवरण

भौतिक पुर्वाधार विकासको हिसावले सडक संञ्जालमा यो गाउँपालिका भर्खर जोडिने क्रममा रहेको छ। पछिल्लो समय देशका अन्य क्षेत्रहरु जस्तै यो गाउँपालिकामा पनि कच्ची वाटो निर्माण ले तिव्रता पाएको छ। हाल सम्म यो गाउँपालिका भित्र सबै सडकहरु निर्माणाधीन अवस्थामा छन। करीव ३५ किमि वाटो यो गाउँपालिका भित्र निर्माण भएको छ । जसको विस्तृत विवरण तल प्रस्तुत गरिएको छ।

क्र.स.	सडकको नाम	पालिका भित्र सडकको अवस्थिति		पालिका भित्रको दुरी	हालको अवस्था
		देखि	सम्म		
१	टापुचौर सौरेनी सडक	टापुचौर	सौरेनी	५.८२० कि.मी	निर्माणाधिन
२	साँदि विसौना भार्मा कृषि सडक	साँदिविसौना	भार्म	३.०९० कि.मी	निर्माणाधिन
३	तारेचौर देखि साधलाग्नी मोटर बाटो	तारेचौर	साधलाग्न	४.९८७ कि.मी.	निर्माणाधिन
४	एक्ले खेत थर्पु जोडने मोटर बाटो	एक्ले खेत	भार्मा	२.२२० कि.मी.	निर्माणाधिन
५	टापुचौर ३ नं वडा कार्यालय मोटर बाटो	टापुचौर	३ नं वडा कार्यालय	१.८९० कि.मी	निर्माणाधिन
६	गाड समाईला हानि सल्ला मोटर बाटो	गाड समाईला	हानी सल्ला	४.११० कि.मी.	निर्माणाधिन
७	वडा नं ७ गमौरी वडा कार्यालय मोटर बाटो	वार्ड नं ७	गमौरी	२.००१ कि.मी	निर्माणाधिन
८	सादि विसौना जहरगाउ सडक	साँदि बिसौन	जहरगाउँ	३.०५५ कि.मी	निर्माणाधिन
९	दम्दाला बाटुल्ले कृषि सडक	दम्दाला	बाटुल्ले	४.६०० कि.मी	निर्माणाधिन
१०	डाँडा खेत वडा नं ९ कार्यालय ग्रामीण सडक	डाँडाखेत	९ नं वडा कार्यालय	१.८१५ कि.मी	निर्माणाधिन
११	डाँडाखेत देखि वडा नं ९ ग्रामिण सडक	वडा नं८	वडा नं ९	१.११५ कि.मी	निर्माणाधीन
	जम्मा			३४.७	

श्रोतः गाउँपालिका तथा वडा कार्यालयहरु

३१. व्यापारिक केन्द्र सम्वन्धि विवरण

कुशे गाउँपालिकाको मुख्य वजार केन्द्र जाजरकोट सदरमुकाम खलंगा वजार हो। यो गाउँपालिका भित्र केहि साना पसल भएका व्यापारिक केन्द्रहरु रहेका छन। यहाँ उत्पादित अन्न तथा पशुजन्य उत्पादन साथै किराना सामाग्री र लत्ताकपडा विक्रि केन्द्रहरु रहेका छन। जसको विवरण तल प्रस्तुत गरिएको छ।

क्र स	व्यापारिक केन्द्रको नाम	पुरा ठेगाना	व्यापार हुने मुख्य वस्तु तथा सेवाहरु	कैफियत
१	पाँचकाटीया	कुशे गा पा ५	कपडा खाद्यबस्तु कृषि उपज	
२	बाटुल्ले चौर	कुशे गा पा ५	कपडा खाद्यबस्तु कृषि उपज	
३	सादी विसौना	कुशे गा पा ५	कपडा खाद्यबस्तु कृषि उपज	
४	तारे चौर	कुशे गा पा १	कपडा खाद्यबस्तु कृषि उपज	
५	टापु चौर	कुशे गा पा २	कपडा खाद्यबस्तु कृषि उपज	

श्रोतः गाउँपालिका तथा वार्ड कार्यालय

३२. खेल मैदान सम्वन्धि विवरण

कुशे गाउँपालिकामा विद्यार्थीहरु खेल्नको लागि विद्यालयको कम्पाउण्डमा रहेको खेल मैदान वाहेक व्यवसायी प्रयोजनका लागि निर्माण भएका उल्लेखनीय खेल मैदान हरु छैनन। जसको विवरण तल प्रस्तुत गरिएको छ।

क्र स	खेलमैदानको किशिम	अनुमानित क्षेत्रफल	उपयोगको अवस्था
१	मालुमेला	२०० रोपनी	उपयोग भइरहेको
२	धुले चौर	४० रोपनी	उपयोग भइरहेको
३	स्याला	५० रोपनी	उपयोग भइरहेको

श्रोतः गाउँपालिका तथा वार्ड कार्यालय

३३. वालवालिका सम्वन्धी विवरण

३३.१.पार्क तथा वालउद्यान सम्वन्धि विवरण

कुशे गाउँपालिकामा वालवालिकाका लागि वाल उद्यान तथा पार्कहरु व्यवस्थापन गरिएका र व्यवसायिक प्रयोजनका लागि खोलिएका छैनन। यो गाउँपलिका भित्र विद्यालयहरुले विद्यार्थीलाइ खेलाउनको लागि वनाएका ससाना उद्यानहरुको विवरण संकलन गरिएको छैन। यो गाउँपालिकमा व्यवस्थापन गर्न सके प्राकृतिक हिसावका पार्कहरु भने प्रसस्त रहेको छैन। हाल यस्तो प्रकारको कुनै पनि पहल नगरिएको हुनाले यहाँ उल्लेख गरिएको छैन।

३३.२. बाल क्लव सम्वन्धि विवरण

कुशे गाउँपालिकामा वालवालिकाकाको सर्वाङ्गिण विकासका लागि वाल क्लव हरु निर्माण गरि परिचालन गरिएका छन वालवालिकाको हक हितका लागि वोल्ने आफ्ना कुराहरु सम्वन्धित सरोकारवाला निकायहरु समक्ष

राख्ने तथा क्षमता विकास संग सम्वन्धित विभिन्न कृयाकलाप हरु गर्ने गरि स्थापना भएका वाल क्लवहरु २८ वटा रहेका छन १८ वर्ष उमेर नपुगेका वालवालिकाहरु सदस्य रहने यी क्लवहरुको संख्यात्मक विवरण निम्नानुसार तल प्रस्तुत गरिएको छ।

वार्ड नं	वाल क्लवको संख्या	सदस्य			कैफियत
		वालक	वालिका	जम्मा	
१	३	१३	१४	२७	
२	२	११	७	१८	
३	३	१३	१०	२३	
४	३	११	१३	२४	
५	५	५०	५५	१०५	
६	३	११	१३	२४	
७	३	१७	२१	३८	
८	३	१४	१५	२९	
९	३	१७	१३	३०	
जम्मा	२८	१५७	१६१	३१८	

श्रोतः महिला तथा वालवालिका शाखा तथा यार्सन नेपाल

३३.३. बाल क्लव तथा वाल समुहले प्रतिनिधित्व गरेका संघ संस्थाको विवरण

कुशे गाउँपालिकामा वाल क्लव तथा वालसमुहले प्रतिनिधित्व गरेका संघसंस्थाहरु प्रसस्त रहेका छन। पछिल्लो समयमा नीतिगत रुपमा नै वालवालिकाहरुलाई सहभागी गराउनको लागि व्यवस्था गरिएको छ। स्थानीय शासन तथा सामुदायिक विकास कार्यक्रम अन्तरगत वडा नागरिक मञ्च लगायतमा वाल सहभागिता सुनिश्चित गरिएको थियो ऐले वाल मैत्री स्थानीय शासन व्यवस्थाका लाई अंगिकार गर्ने नीति अनुरुप पनि विभिन्न संघ संस्थामा वालवालिकाको संलग्नता रहेको हुन्छ। कुशे गाउँपालिकमा वाल क्लव वा वाल समुहले प्रतिनिधित्व गरेका संघ संस्थाहरुको विवरण तल प्रस्तुत गरिएको छ।

क्र स	प्रतिनिधित्व गरेको सघं संस्थाको नाम	संलग्न बाल क्लवको संख्या	लिङ्ग			कैफियत
			वालक	वालिका	जम्मा	
१	यार्सन नेपाल	३	१६	१५	३१	
२	यार्सन नेपाल	५	१९	१८	३७	
३	यार्सन नेपाल	३	१७	१८	३५	
४	यार्सन नेपाल	४	१४	१९	३३	

क्र स	प्रतिनिधित्व गरेको सघं संस्थाको नाम	संलग्न बाल क्लवको संख्या	लिङ्ग			कैफियत
			वालक	वालिका	जम्मा	
५	यार्सन नेपाल	३	१६	१५	३१	
		१८	८२	८५	१६७	

श्रोतः वाल कल्याण समिति तथा गाउँ/नगर पालिका र अन्य संघ संस्था

३३.४. कामदारको रुपमा घरवाट वाहिर गएका वालवालिकाको विवरण

कुशे गाउँपालिकामा दैनिक जिविको पार्जनमा समस्या भएका धेरै घरधुरीहरु रहेका छन । जसको वारेमा माथि विस्तृत विश्लेषण गरिएकोछ । जीवन निर्वाहकै लागि पनि घरवाट वाहिर गएका वालवालिकाको संख्या २५ रहेको छ । विशेष गरी घरेलु कामदार होटल रेस्टुरेन्ट उद्योग व्यवसाय लगायत अन्य खलासी लगायतका काम गर्नको लागि वालवालिकाहरु घर छोडेर हिड्ने गरेका छन । घरमा खाने लाउने को चरम समस्या भएको हुनाले अविभावकले पनि रोक्न खोजेको देखिदैन । विशेष गरेर यो गाउँपालिकाका वालवालिकाहरु जाजरकोटकै सदरमुकाम लगायत सुर्खेत नेपालगञ्ज वुटवल हुदै काठमाडौ सम्म पनि विभिन्न प्रकारको श्रमका लागि गएको पाइएको छ । ती वालवालिकाहरुको विवरण तल प्रस्तुत गरिएको छ ।

कामको विवरण	वालिका संख्या	वालक संख्या	जम्मा	कैफियत
घरेलु कामदार	७	३	१०	
होटल रेस्टुरेन्ट	०	५	५	
उद्योग व्यवसाय	०	१०	१०	
अन्य	७	१८	२५	

श्रोतः वाल कल्याण समिति तथा गाउँ/नगर पालिका र अन्य संघ संस्था

३३.५. १८ वर्ष भन्दा कम उमेरमा विवाह गरेका वालवालिकाको विवरण

कुशे गाउँपालिकामा वाल विवाह प्रसस्तै भएको छ तर यो संख्या कति छ भन्ने स्पस्ट तथ्याङ्क छैन । पछिल्लो समय संचार तथा सामाजिक संजालको वढ्दो विकास क्रम संगै वाल विवाहले प्रश्राय पाउन थालेको छ । वाल कल्याण समिति तथा महिला तथा वालवालिका विकास कार्यालय संग रहेको तथ्याङ्कको आधारमा हेर्दा १७ वालिका तथा १३ वालकको विवाह १८ वर्ष भन्दा पहिले नै भएको छ । तथापी यो संख्या वढ्न सक्ने अनुमान गरिएको छ ।

३३.६. परिवार विहिन वालवालिकाको विवरण

कुशे गाउँपालिकामा परिवार विहिन वालवालिकाहरुको संख्या पनि तुलानात्मक रुपमा वढी भएको पाइएको छ । परिवारमा अविभावकत्व प्रदान गर्ने व्यक्ति नभएका वालवालिकाहरु आफन्तको संरक्षणमा रहेका वालवालिकाहरु संस्थागत संरक्षणमा रहेका वालवालिकाहरु¸सडक वालवालिकाहरु¸जेलमा रहेका वालवालिकाहरु लगायत हिंसा यातना पिडित वालवालिकाहरु¸वेवारिसे अवस्थामा भेटिएका वालवालिकाहरु विवरण संकलन गरीएको छ । हाल

कुशे गाउँपालिकामा यस्ता प्रकारका कुल १४७ जना वालवालिकाको विवरण फेला परेकोछ जसको परिवार विहिनताको अवस्थाको आधारमा वालवालिकाको संख्या तल प्रस्तुत गरिएको छ ।

क्रस	विवरण	वालिका	वालक	जम्मा	कैफियत
१	परिवारको संरक्षण विहिन वालवालिकाको कुल संख्या	१६	१९	३५	
२	परिवारमा वयस्क व्यक्ती नभएका वालवालिका संख्या	१३	१५	२८	
३	आफन्तको संरक्षणमा रहेका वालवालिका संख्या	४	६	१०	
४	संस्थागत संरक्षणमा रहेका वालवालिका संख्या	६	७	१३	
५	सडक वालवालिका संख्या	०	०	०	
६	जेलमा रहेका वालवालिका संख्या	०	०	०	
७	हिंसा यातना पिडित वालवालिका संख्या	१	०	१	
८	वेवारिसे अवस्थामा फेला परेका वालवालिका संख्या	०	०	०	
९	वेचविखनमा परेका वालवालिका संख्या	०	०	०	
	कुल जम्मा	४०	४७	८७	

श्रोतः महिला तथा वालवालिका कार्यालय

३४. महिला हिंसा सम्वन्धि विवरण

कानुनी रुपमा जती धेरै प्रावधानहरु थपिदै आए त्यतिनै धेरै महिला हिंसाका घटनाहरु वढ्दै गएजस्तो देखिएको छ तर वास्तविकत यो भन्दा फरक हो । महिला हिंसाका घटनाहरु पहिले पनि हुन्थे र अहिले पनि हुन्छन तर फरक यति हो पहिले प्रायजसो घटनाहरु परिवार भित्रै दविन्थे भने अहिले सार्वजानिक हुन थालेका हुन । सुचना संचार र सामाजिक संजालको व्यापकताले गर्दा कतिपय घटनाहरु स्वयम पिडितले नचाहादा नचाहादै पनि वाहिरिन थालेका छन भने कतिपय अवस्थामा महिलाहरु आफै पिडा व्यक्त गर्न थालेका छन । हाल कुशे गाउँपलिकाको पछिल्लो तथ्याङ्कका आधारमा कुल ७८ जना महिलाहरु हिंसा पिडित पाइएको छ । जसमा ५० जना घरेलु हिंसावाट पिडित छन भने ३ जना वेच विखनमा परेका महिलाहरु छन । त्यसैगरी १५ जना आफ्नै श्रीमान वाट पिडित छन भने १० जना महिला सामाजिक कुरित वाट पिडित भएका छन जसको विवरण तल प्रस्तुत गरिएको छ ।

क्र स	विवरण	संख्या	कैफियत
१	घरेलु हिंसा वाट पिडित महिला	५०	
२	वेच विखनमा परेको महिला	३	
३	श्रीमान वाट पिडित महिला	१५	
४	द्वन्द्व वाट पिडित महिला	०	
५	सामाजिक कुरिति वाट पिडित महिला	१०	

क्र स	विवरण	संख्या	कैफियत
	जम्मा	७८	

श्रोतः महिला तथा वालवालिका कार्यालय

३५. गाउँपालिका कार्यालय देखि वार्ड कार्यालयको दुरी सम्वन्धी विवरण

गाउँपालिका कार्यालय हाल वार्ड नं ६ मा रहेको छ। हाल वार्ड नं ६ मा रहेको कार्यालयलाई आधार मान्ने हो भने वार्ड सम्मको दुरी सवैभन्दा नजिक ४ किमि र वढीमा २३ किमि सम्म पैदल वाटोको दुरी रहेको छ। जसको विवरण तल प्रस्तुत गरिएको छ।

वार्ड नं	पैदल दुरी	गाडी वाटोको दुरी	पैदल पुग्न लाग्ने समय	गाडीमा पुग्न लाग्ने समय	कैफियत
१	१६ किमि	छैन	४ घण्टा		
२	१५ किमि	छैन	४ घण्टा		
३	१२ किमि	छैन	३ घण्टा		
४	१० किमि	छैन	३ घण्टा		
५	१३ किमि	२० किमि	४ घण्टा	२ घण्टा	
६	४ किमि	५ किमि	१ घण्टा	१ घण्टा	
७	११ किमि	१८ किमि	३ घण्टा		
८	२३ किमि	छैन	६ घण्टा		
९	१५ किमि	छैन	४ घण्टा		

श्रोतः गाउँपालिकामा रहेको अभिलेख + प्रत्यक्ष फिल्ड अवलोकन २०७५ जेष्ठ

३६. सरकारी कार्यालय सम्वन्धी विवरण

कुशे गाउँपालिकामा सरकारी कार्यालयहरु नीतिगत रुपमा गइसकेपनि व्यवसायिक रुपमा सेवा प्रदान गरेको अवस्था भने छैन। हाल यो गाउँपालिकामा वन कार्यालय¸कृषि विकास कार्यालय¸पशुसेवा कार्यालय इलाका प्रहरी कार्यालय¸प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र तथा हुलाक स्थापना भइसकेका छन। हाल यो गाउँपालिका दुर्गमा भएका कारण दरवन्दी अनुसार कर्मचारीहरु जान सकेका छैनन ।

३६.१. कृषि सेवाकेन्द्र तथा समुह को कार्यालय सम्वन्धी विवरण

कुशे गाउँपालिकामा कृषि सेवा केन्द्रको आफ्नो भवन रहेको छैन। यो गाउँपालिका वार्ड नं २ मा रहेको पशुसेवा कार्यालयवाट कृषि सेवा केन्द्र अन्तरगतको काम भइरहेको छ। यो गाउँपालिकामा केही कृषक समुहहरु निर्माण भएका छन। जसको विवरण तल प्रस्तुत गरिएको छ।

क्रस	विवरण	भवनको प्रकृति			वार्ड नं
		गोटा	कच्ची	पक्की	

१	कृषि भवन	१	१	०	पशुसेवा कार्यालय को भवन वाट (वार्ड नं २)

श्रोतः कृषि कार्यालय

३६.२. पशु सेवाकेन्द्र तथा समुह को कार्यालय सम्वन्धी विवरण

कुशे गाउँपालिकामा पशु सेवा केन्द्रको एउटा पक्की भवन रहेको छ। कृषि सेवा केन्द्र अन्तरगत यो गाउँपालिकामा पशुपालक कृषक समुहहरु निर्माण भएका छन। यी समुहहरु स्थानीय स्तरमा सदस्यको घरमा कार्यलय संचालन गरिरहेका छन। ग्रामिण क्षेत्रमा समुहले संचालन गर्ने गतिविधिहरु स्थानीय घरधुरीहरुवाट नै गर्ने सकिन्छ। जसको विवरण तल प्रस्तुत गरिएकोछ।

क्रस	विवरण	भवनको प्रकृति			वार्ड नं
		गोटा	कच्ची	पक्की	
१	पशुसेवा कार्यालय	१	१	०	२

श्रोतः पशुसेवा कार्यालय

३६.३. हुलाक सेवाकेन्द्रको कार्यलय भवन सम्वन्धी विवरण

कुशे गाउँपालिकामा ३ वटा अतिरिक्त र एउटा इलाका हुलाक कार्यालय रहेको छ। हाल सम्म कुनैपनि हुलाक कार्यालयको आफ्नो भवन छैन। सवै भाडामा संचालन भएका छन। जसको विवरण तल प्रस्तुत गरिएको छ।

क्रस	विवरण	भवनको प्रकृति			वार्ड नं	कैफियत
		गोटा	कच्ची	पक्की		
१	इलाका हुलाक	१	१	०	२	भाडामा
२	अतिरिक्त हुलाक	१	१	०	४	भाडामा
३	अतिरिक्त हुलाक	१	१	०	५	भाडामा
४	अतिरिक्त हुलाक	१	१	०	६	भाडामा

श्रोतःइलाका हुलाक कार्यालय

३६.४. गाउँपालिकाको कार्यालय भवन सम्वन्धि विवरण

कुशे गाउँपालिका का कुनैपनि वार्डहरुको आफ्नै कार्यालय भवन छैन । गाउँपालिकाको कार्यालय भवन समेत आफ्नै रहेको छैन। कुल ९ वटा वार्डहरु मध्ये सवै वार्डका कार्यालयहरु भाडामा रहेका छन। हाल गाउँपालिकाको कार्यालय भवन निर्माणाधीन अवस्थामा रहेको छ। गाउँपालिकाको कार्यालय भवन सम्वन्धि विवरण तल प्रस्तुत गरिएको छ।

क्रस	विवरण	भवनको प्रकृति			वार्ड नं	कैफियत
		गोटा	कच्ची	पक्की		

१	गाउँकार्यपालिका भवन	६	६	०	६	भाडामा
२	वडा कार्यालय भवन	१	१	०	१	भाडामा
३	वडा कार्यालय भवन	१	१	०	२	भाडामा
४	वडा कार्यालय भवन	१	१	०	३	भाडामा
५	वडा कार्यालय भवन	१	१	०	४	भाडामा
६	वडा कार्यालय भवन	१	१	०	५	भाडामा
७	वडा कार्यालय भवन	१	१	०	६	भाडामा
८	वडा कार्यालय भवन	१	१	०	७	भाडामा
९	वडा कार्यालय भवन	१	१	०	८	भाडामा
१०	वडा कार्यालय भवन	१	१	०	९	भाडामा

श्रोतः गाउँपालिकाको कार्यालय

३६.५. गाउँपालिकाको कार्यालयको अचल सम्पत्ति सम्वन्धिविवरण

कुशे गाउँपालिका भरखर स्थापना भएको दुर्गम क्षेत्रको गाउँपालिका हो। यो गाउँपालिका स्थापना हुने वित्तिकै कार्यालय भवन राख्ने स्थानका वारेमा नै निष्कर्षमा पुग्न ढिलो भएको हुनाले पछिल्लो समय मा कार्यालय राख्ने स्थानका वारेमा निर्णयमा पुगिएको हुनाले यसको आफ्नै भवन रहेको छैन। कृषि पशुसेवा तथा स्वास्थ्य कार्यालय समेतको जोडेर हाल यो गाउँपालिकाको अचल सम्पत्तीको विवरण तल प्रस्तुत गरिएको छ।

क्र स	विवरण	इकाई	स्वामित्व	कैफियत
१	भवन	११	गाउँपालिका, पशुसेवा तथा स्वास्थ्य	
२	जमीन	४० रोपनी	गाउँपालिका तथा स्वास्थ्य कार्यालय	
३	मोटर साइकल	२ वटा	गाउँपालिका	
४	गाडी	१ वटा	गाउँपालिका	

श्रोतः गाउँपालिकाको कार्यालय

३६.६. पुल पुलेसा सम्वन्धि विवरण

कुशे गाउँपालिका दर्जनौ खोलाहरु रहेको हुनाले यहाँका लागि पुल को आवश्यकता महत्वपुर्ण हो। हाल यो गाउँपालिकामा रहेका साना काठे पुल हरुलाई छोडेर रहेका झोलुङ्गे पुलहरुको विवरण समावेश गरिएको छ। जस अनुसार हाल यो गाउँपालिकामा २० वटा पुलहरु रहेका छन। जसको विवरण तल प्रस्तुत गरिएको छ।

क्र स	पुलपुलेसाको नाम	खोला /नदी	पुलको प्रकार	सहयोग	कैफियत
१	धाउनी छहरा	नदी	झो .पु	जि.वि.स.	
२	भित्ते खोला	खोला	झो.पु	जि.वि.स.	

क्र स	पुलपुलेसाको नाम	खोला /नदी	पुलको प्रकार	सहयोग	कैफियत
३	तारे चौर	नदी	झो .पु	जि.वि.स.	
४	डेब्रा	नदी	झो .पु	जि.वि.स.	
५	टापु चौर	नदी	झो .पु	जि.वि.स.	
६	गाई सेरा	नदी	झो .पु	जि.वि.स.	
७	बारी	नदी	झो .पु	जि.वि.स.	
८	बाटुल्ले	नदी	झो .पु	जि.वि.स.	
९	लहरे	नदी	झो .पु	जि.वि.स.	
१०	बगिरह	नदी	झो .पु	जि.वि.स.	
११	सादिविसौना	नदी	झो .पु	जि.वि.स.	
१२	मेल विसौना	नदी	झो .पु	जि.वि.स.	
१३	गार घाट्ट	नदी	झो .पु	दुर्गम क्षेत्र विकास	
१४	गार समाईला	नदी	झो .पु	दुर्गम क्षेत्र विकास	
१५	घरंगा	नदी	झो .पु	जि.वि.स.	
१६	छेडा	नदी	झो .पु	जि.वि.स.	
१७	मालुतरा	नदी	झो .पु	जि.वि.स.	
१८	वडा खारा	नदी	झो .पु	जि.वि.स.	
१९	छान्ने	नदी	झो .पु	जि.वि.स.	
२०	खरिल्ला	खोला	झो .पु	जि.वि.स.	

श्रोतः वार्ड कार्यालय तथा पुल निर्माणमा काम गरेका गैसस हरु

३७. व्यापार व्यवसाय सम्वन्धी विवरण

कुशे गाउँपालिका भित्र रहेका प्रमुख व्यवसायहरुको विवरण संकलन गरिएको छ। सामान्यतया निश्चित क्षेत्र भित्र आवश्यक पर्ने खालका व्यवसायहरुको सुची तयार पारी ती मध्ये कति व्यवसायहरु कतिको संख्यामा रहेका छन भन्ने हिसावले विवरण संकलन गरिएको छ। यो गाउँपालिका दुर्गम भएको हुनाले पनि त्यती धेरै व्यवसाय र व्यवसायीहरु देखिदैनन। तैपनि केहि व्यवसायहरु निश्चित संख्यामा रहेका छन। यहाँ कुशे गाउँपालिका भित्र नभएका व्यवसायको सुची समावेस गरिएको छ। यसले पाठकलाई त्यो व्यवसय गर्ने मानिसहरु नभएको भन्ने

सुनिश्चित गर्नका लागि सहयोग पुग्नेछ भने व्यवसायीलाई कति प्रतिस्पर्धी रहेका छन भन्ने विषय वुझ्न सहज हुने साथै व्यवसाय स्थापनाका लागि सहयोग पुग्ने हुन्छ । हाल कुशे गाउँपालिकामा संचालन भइरहेका व्यवसायहरुको गणितीय विवरण तल प्रस्तुत गरिएको छ ।

क्र स	व्यापार व्यवसाय विवरण	संख्या	हालको अवस्था	कैफियत
१	दुग्ध व्यवसायी	०		
२	टेलर्स	१५	संचालनमा रहेका	अधिकांश दर्ता नभएका
३	सुनचाँदी व्यवसायी	३	संचालित	
४	भाँडा व्यवसायी	६	संचालित	
५	होटल व्यवसायी	२३	संचालनमा रहेका	अधिकांश दर्ता नभएका
६	फेन्सी व्यवसायी	५०	संचालित	
७	क्लिनिक तथा औषधी व्यवसायी	८	संचालित	
८	तरकारी तथा फलफुल व्यवसायी	५	संचालित	
९	इलेक्ट्रोनिक व्यवसायी	१०	संचालित	
१०	मासु व्यवसायी	३	संचालित	
११	सैलुन तथा व्युटीपार्लर व्यवसायी	०		
१२	उद्योग	५	संचालित	विशेष गरी नेपाली कागज
१३	आर्ट व्यवसायी	०		
१४	वेकरी तथा मिष्ठान्न व्यवसायी	०		
१५	बोर्डिङ स्कुल संचालन	३		
१६	ठेक्कापट्टा व्यावसायी	७		
१७	जुत्ता पसल	२	संचालित	
१८	किराना पसल	३५	संचालित	
१९	फोटो स्टुडियो	३	संचालित	
२०	फर्निचर व्यवसायी	१		
२१	राइस मील	३	संचालित	

क्र स	व्यापार व्यवसाय विवरण	संख्या	हालको अवस्था	कैफियत
२२	गाडी वर्कसप			
२३	घडिरेडीयो टिभि मर्मत	१०	संचालित	
२४	सहकारी	२०	संचालित	
२५	पुस्तक व्यवसायी तथा फोटोकपी	३	संचालित	
२६	मनि ट्रान्सफर	१	संचालित	
२७	वैक	१	तोकिएको	
२८	मदिरा व्यवसाय	३		
२९	नर्सरी व्यवसाय	५		
३०	कानुन व्यवसायी परामर्श सेवा	१		
३१	खाजा घर तथा चिया पसल	२५	संचालित	
३२	माटाका भाँडा वनाउने व्यवसाय			
३३	आरन व्यवसाय	१५	संचालित	

श्रोतः प्रत्यक्ष अवलोकन तथा उद्योग वाणिज्य संघमा रहेको विवरण

३८. हवाई सेवा सम्वन्धी विवरण

कुशे गाउँपालिकामा हवाईसेवा सुविधा उपलव्ध छैन। यो गाउँपालिका मात्र नभई यो जिल्लामा नै विमान स्थल छैन। फाट्ट फुट रुपमा रिजर्भ गरेर ल्याइने हेलिकप्टर पनि वस्ने व्यवसायिक हेलिप्याड छैन। यहाँका मानिसहरु विशेषत काठमाडौ तर्फ हवाइ मार्ग वाट जानु परेमा प्रायः वाँके जिल्लाको नेपालगञ्ज वाट जाने गर्छन । नत्र गाडी वाट नै जाजरकोट हुदै अन्य जिल्ला जाने गर्दछन। यो गाउँपालिकाको सवै भन्दा नजिकको विमानस्थल पनि ८ घण्टाको (पैदल+गाडी) यात्रा दुरीमा रहेको चौरजहारी विमान स्थल हो।

३९. पशुवधशाला सम्वन्धी विवरण

कुशे गाउँपालिकामा वार्षिक करीव एक लाख केजी मासु खपत हुने गरेको भएपनि यहाँ सुरक्षित वधशाला निर्माण गरिएको छैन। वजार केन्द्रहरुमा विक्रि गरिने खसी, कुखुरा को मासु पनि खुल्ला ठाउमा मारेर विक्रि वितरण गर्ने गरिएको छ । स्थानीय रुपमा गाउँमा मारिने पशुहरु घरधुरीमा नै मारिने गरेकोले यसको त्यती धेरै आवश्यक पनि देखीएको छैन। तर वजार केन्द्रहरुमा विक्रि वितरण गरिने मासुको हकमा सुरक्षित वधशाला हुन जरुरी छ। हाल यो गाउँपालिकामा कुनै पनि पशुवधशाला नभएको हुनाले गणितीय विवरण प्रस्तुत गरिएको छैन।

४०.शव दाह संस्कार सम्वन्धी विवरण

सामान्यतया शव दाह संस्कारका लागि २ वटा विधिहरु नेपालमा प्रचलित छन भने उच्च हिमाली क्षेत्रमा २ भन्दा वढी पनि प्रचलन मा रहेका छन। मुख्य २ विधिमा जलाउने र गाड्ने पर्दछन। यो कुशे गाउँपालिकामा पनि यीनै २ विधिहरु प्रचलनमा रहेकाछन। यो विधि प्रयोगमा धर्मका हिसावले वढी प्रभाव पारेको देखिन्छ। प्रमुख रुपमा हिन्दु धर्मावलम्वीहरुले शवलाई जलाउने र हिन्दु जोगी तथा इसाईहरुले गाड्ने गरेको पाइएको छ। जसको विवरण तल प्रस्तुत गरिएको छ।

क्रस	दाह संस्कारको तरीका	प्रमुख रुपमा संलग्न हुने जाति	प्रमुख रुपमा संलग्न हुने धर्म	दाह संस्कारका प्रमुख स्थानहरु
१	जलाउने	व्रह्मण, क्षेत्री, ठकुरी, जनजाती तथा दलित	हिन्दु	छेडा, मालतरा, बैठाना, टापुचौर, सानीगार खोला,खुर्पाखोला,तिलिंगे र गारघट्ट
२	गाड्ने	सवै	हिन्दु जोगी, मगर र इसाइ	छेडा लगायत अन्य ठाउँहरु

श्रोतः प्रत्यक्ष अवलोकन छलफल

४१.व्यवसायिक पकेट क्षेत्र सम्वन्धी विवरण

कुशे गाउँपालिकाका सबै वडाहरुमा कुनै न कुनै व्यवसायिक पकेट क्षेत्र विकास गर्न सकिने सम्भावना छ। हालको अवस्थामा वडा नं ५ मा मात्र मुख्य गरी तपशिलमा उल्लेखित वालीहरुको पकेट क्षेत्र विकास भएको देखिन्छ। तर गाउँपालिकाले आगामी दिनहरुमा सम्भाव्यता अध्ययन गरी अन्य वडाहरुमा पकेट क्षेत्रहरुको विकास गर्नपर्नेछ।

क्रस	व्यवसायको नाम	स्थान वार्ड नं	अनुमानित वार्षिक उत्पादन	रोजगारी संख्या		कैफियत
				प्रत्यक्ष	अप्रत्यक्ष	
१	आलु खेती	५	२५० टन	१०	२५	
२	सुन्तला खेती	५	३०० टन			
३	तोरी खेती	५	२५० मुरी			
४	अलैची	५	१ टन			

श्रोतः कृषि तथा पशुसेवा कार्यालयमा रहेको अभिलेख २०७४

४२. होटल सम्वन्धी विवरण

कुशे गाउँपालिकामा व्यवसायिक रुपमा तालीम हल समेत भएका होटलहरु छैनन तर पनि खाना आवास सुविधा भएका होटलहरु भने रहेका छन। यहाँका होटलहरुमा व्यवसायिक रुपमा खाने वस्ने भन्दा पनि अर्डरका आधारमा खाने वस्ने सुविधा उपलव्ध गराइने गरेको छ। यहाँका होटलहरु मुख्य रुपमा ३ प्रकारका रहेका छन। खाना तथा आवासको सुविधा भएका ,खाना खाने मात्र सुविधा भएका ,समान्य चिया नास्ता मात्र खाने सुविधा भएका।

उल्लेखित होटलहरु मध्ये ९०% भन्दा वढी दर्ता भएका छैनन। यो गाउँपालिकामा रहेका होटल सम्वन्धि विवरण तल प्रस्तुत गरिएको छ।

क्रस	होटलको किशिम	संख्या	स्थान
१	खाना आवास सहित तालीम हल समेत भएको	०	
२	खाना, आवास को सुविधा भएको	४	पाँच काटिया, बाटुल्ले, टापुचौर, घरंगा र भार्मा
३	खानाको सुविधा भएको आवास नभएको	७	तारेचौर¸साधी विसौन¸पाँचकटीया र बाटुल्ले लगायतका अन्य स्थानहरुमा
४	सामान्य चिया तथा नास्ता पसल	१३	फुचाउली¸मालुमेला¸साधी विसौन¸पाँचकटीया र बाटुल्ले लगायत अन्य स्थानहरुमा

श्रोतः गाउँपालिकामा रहेको अभिलेख तथा प्रत्यक्ष अवलोकन

४३. सुरक्षा निकाय सम्वन्धी विवरण

कुशे गाउँपालिकामा सुरक्षाका हिसावले जम्मा ३ वटा प्रहरी निकायहरु रहेका छन। जसमध्ये एउटा इलाका प्रहरी कार्यालय र २ वटा प्रहरी चौकी रहेको छ । इलाका प्रहरी कार्यालय अर्छनीमा २३ जना¸पाँचकाटीया प्रहरी चौकीमा १० जना दरवन्दी रहेको छ भने पैंक प्रहरी चौकीमा पनि १० जना दरवन्दी रहेको छ। यसरी कुल ४३ जना दरवन्दी रहेको यो क्षेत्रमा प्रायजसो पुरा समय दरवन्दीमा प्रहरीहरु नहुने गरेका छन। हाल जम्मा ३० जना मात्र प्रहरीहरु कार्यरत रहेको अवस्था छ। कुशे गाउँपालिकामा रहेका प्रहरी कार्यालयहरुको विवरण तल प्रस्तुत गरिएको छ।

क्रस	सुरक्षा निकायको विवरण	रहेको स्थान	दरवन्दी संख्या	कैफियत
१	अर्छानी इलाका प्रहारी कार्यालय	अर्छानी	२३	
२	पाँचकाटीया प्रहरी चौकी	पाँचकटीया	१०	
३	पैंक प्रहरी चौकी	पैंक	१०	

श्रोतः गाउँ/नगरपालिका / जिल्ला प्रहरी कार्यालय

४४. वन्य जन्तु तथा चराचुरङ्गी सम्वन्धी विवरण

कुशे गाउँपालिकामा ३२ वटा सामुदायिक वन रहेका छन भने अन्य राष्ट्रिय वन पनि प्रसस्त रहेको छ। हाल यो गाउपालिका भित्र मुख्य रुपमा २७ प्रकारका चराचुरुङ्गी र १७ प्रकारका वन्यजन्तु हरु पाइने गरेका छन। यो गाउँपालिकामा उच्च पहाडी क्षेत्र समेत भएकोले नेपालको राष्ट्रिय पंक्षी डाँफे पनि पाइन्छ त्यस्तै लोपउन्मुख हाब्रे (रेडपाण्डा) ¸भालु देखि वाघ सहित महत्वपुर्ण वन्यजन्तुहरु पनि पाइन्छन। यो गाउँपालिकामा पाइने प्रमुख चराचुरुङ्गी तथा वन्य जन्तु को विवरण तल प्रस्तुत गरिएको छ।

<u>कुशे गाउँपालिकामा पाइने प्रमुख चराचुरुङ्गीहरुः</u>

क्रस	चराको नाम	क्रस	चराको नाम	क्रस	चराको नाम	कैफियत

१	डाँफे	१०	ढुकुर	१९	जुरेली	
२	मुनाल	११	तित्रा	२०	रुपी	
३	लुइचे	१२	मैना	२१	धोविनी	
४	कालिज	१३	सुगा	२२	लाटोकोसेरो	
५	चील	१४	भंगेरा	२३	कोटेरो	
६	गिद्ध	१५	गौथली	२४	लामपुच्छ्रे	
७	काग	१६	कोइली	२५	कोकले	
८	न्याउली	१७	च्याखुरा	२६	काकाकलु	
९	टकठके	१८	वाँज	२७	दिकुल्चो	

श्रोतः जिल्ला वन कार्यालय

यसैगरी यो गाउँपालिकामा पाइने प्रमुख वन्यजन्तुको विवरण तल प्रस्तुत गरिएको छ।

क्रस	वन्य जन्तुको नाम	क्रस	वन्यजन्तुको नाम	क्रस	वन्य जन्तुको नाम	कैफियत
१	बाघ	७	रतुवा	१३	हाव्रे (रेड पाण्डा)	विश्वमै दुर्लभ
२	भालु	८	वनढाडे	१४	बदेल	
३	स्याल	९	दुम्सी	१५	न्यारो	
४	घोरल	१०	थार	१६	झारल	
५	मृग	११	वाँदर	१७	व्वासो	
६	फ्याउरो	१२	चितुवा			

श्रोतः जिल्ला वन कार्यालय

४५. रुख तथा जडिवुटी सम्वन्धी विवरण

कुशे गाउँपालिकामा प्रसस्त वन क्षेत्र रहेकोछ। यो गाउँपलिका उच्च पहाडी क्षेत्र परेको हुनाले हिमाली वनस्पतीहरु प्रसस्त पाईन्छ। सवै वनस्पतीको विवरण लिन कठिन हुने भएकोले प्रमुख रुपमा काठ उत्पादन हुने र जडिवुटीहरु को वारेमा विवरण संकलन गरिएको छ। जस अनुसार हाल यो गाउँपालिकामा ३३ प्रजातिका रुख जन्य वनस्पती रहेका छन भने प्रमुख रुपमा ३६ प्रजातीका जडिवुटीहरु रहेका छन। हिमाली जडीवुटिहरु प्रसस्त पाइने हुनाले यसको व्यवसायिकतामा जोड दिन सके प्रसस्त आम्दानी हासिल गर्न सकिने अवस्था छ। हाल यो गाउँपालिकाका रुख तथा जडीवुटीका प्रमुख प्रजाती सम्वन्धि विवरण तल प्रस्तुत गरिएको छ।

<u>कुशे गाउँपालिकामा पाइने प्रमुख रुखजन्य वनस्पतीको विवरण</u>

क्रस	वनस्पतीको नाम	क्रस	वनस्पतीको नाम	क्रस	वनस्पतीको नाम	कैफियत
१	चिलाउने	१२	टुनी	२३	सीमल	
२	सिर्मु	१३	गुराँस	२४	लेकसल्ला	

३	सल्ला	१४	काउलो	२५	जामुन	
४	ओखर	१५	गावा	२६	गुएलो	
५	कटुस	१६	पैयौ	२७	मलायागिरी	
६	तिजु	१७	लाँकुरी	२८	कानचिरो	
७	उत्तीस	१८	बर	२९	बाँस	
८	फलाँठ	१९	पिपल	३०	लौठ सल्ला	
९	खस्रु	२०	समी	३१	मेल	
१०	बाँझ	२१	काफल	३२	तुसारे	
११	पाङ्ग्रा	२२	मौवा	३३	पिपिरि	

श्रोतः जिल्ला वन कार्यालय जाजरकोट

<u>कुशे गाउँपालिकामा पाइने मुख्य मुख्य जडीवुटीहरु</u>

क्रस	जडिवुटीको नाम	क्रस	जडिवुटीको नाम	क्रस	जडिवुटीको नाम	कैफियत
१	सतुवा	१३	वीष	२५	पाखनवेद	
२	बोजो	१४	जिवन्ती	२६	शिलाजित	
३	चिराइतो	१५	काउलो	२७	गुच्ची च्याउ	
४	पाँचऔले	१६	कालोकाफल	२८	इन्द्रावती	
५	लौठसल्ला	१७	निरमसी	२९	पाङ्ग्रो	
६	चुत्रो	१८	कुट्की	३०	कुरिलो	
७	तितेपाती	१९	जटामसी	३१	डालेचुक	
८	तेजपात	२०	अमिलि	३२	सिलटिमुर	
९	सुगन्धवाल	२१	वरुवा	३३	भुल्त्या	
१०	कटुको	२२	वागचाल्लो	३४	वनलसुन	
११	टुपजरी	२३	पागोर	३५	सेतवोजो	
१२	मरमुलो	२४	सिलपाउरी	३६	सुलकेस	

श्रोतः जिल्ला वन कार्यालय जाजरकोट

४६. भु संवेदनशिल क्षेत्र सम्वन्धी विवरण

कुशे गाउँपालिकामा भु संवेदनशिल क्षेत्रहरु प्रायजसो सवै वार्डहरुमा रहेको छ । भु संवेदनशिल भन्नाले पहिरो जाने क्षेत्र भनिएको हो । पहिरो विभिन्न कारणले जाने गर्दछ ।समान्यतया वर्षायमामा पानी परेसंगै विभिन्न क्षेत्रमा पहिरो जाने गर्छ । तर यो खालको पहिरो पानी रोकिएपछी आफै रोकिन्छ र यस्तो खालको पहिरोले तत्कालिन अवस्थामा प्रभाव पारेपनि दीर्घकालीन असर पार्दैन । अत्याधिक वर्षाका कारण आएको पहिरोलाई भने यहाँ समावेस गरिएको छैन । दीर्घकालिन असर गर्ने खालका भु संवेदनशिल क्षेत्रहरुको पहिचान गरि यसको निराकरण

लागि स्थानीय तह आफै परिचालित हुने अवस्था आएको हुनाले यो विवरण संकलन गरिएको हो । हाल यो गाउँपालिकामा रहेको भु संवेदनशिल क्षेत्रको विवरण तल प्रस्तुत गरिएको छ ।

वार्ड नं	भु संवेदनशिल क्षेत्रको नाम	अनुमानित प्रभावित क्षेत्रफल	कहिले वाट सुरु भएको	हालको अवस्था
१	तारेचौर विउराता, तल्लोटोल र मध्यटोल			
२	सोता गहिरा			
३	टोली खोला,टारी खेत,कोल्टाकुरा देखि सिल्के हाउन			
४	चौरी खेत खोला,बालुवा खेदि पुदाली सम्म			
५	वाटुल्ले पहिरो सेतो , कालमुढा पहिरो । नाउली खेत			
६	पिप्से , धीइ -सा.व.), भकारी पाखा सा.व. जैसी टोल			
७	धर्नासी टोल , साकवारी, कैलाश सा.व.			
८	चाल्ना देखि बैठान सम्म			
९	गैरीखेत देखि चौराटा सम्म,चौरी खेत देखी मा.वि. सम्म			

४७.जल सम्पदा सम्वन्धी विवरण

कुशे गाउँपालिका उच्च पहाडी गाउँपालिका भएको हुनाले यो गाउँपालिकामा हीम नदीहरु नभएपनि १२ महिना वग्ने तथा मौसमी खोलाहरु प्रसस्त रहेका छन । हाल यी मध्ये केही नदीहरुको जलविद्युत निकाल्न सकिने खालका छन भने मौसमी खोलाहरुको सिंचाइका लागि प्रयोग भइरहेको छ । हाल यो गाउँपलिकामा रहेका जल सम्पदाको संख्यात्मक विवरण तल प्रस्तुत गरिएको छ ।

क्रस	जलसम्पादाको विवरण	संख्या	हालको प्रयोग	प्रयोग गर्न सकिने संभावना
१	हीम नदी	०	नभएको	
२	वाह्रै महिना पानी वग्ने नदी	२	नभएको	विद्युत निकाल्न सकिने
३	मौसमी पानी वग्ने खोला	१३	नभएको	सिंचाइको लागि सामान्य प्रयोग भएको
४	ताल (नदाइडाव)	१	नभएको	
५	पोखरी	०	नभएको	

श्रोतः गाउपालिका अभिलेख तथा प्रत्यक्ष अवलोकन

४८. वाली प्रणाली सम्वन्धी विवरण

कुशे गाउँपालिका उच्च पहाडी गाउँपालिका भएको हुनाले यहाँ एउटा वाली पाक्न नै धेरै समय लाग्छ। दोश्रो वाली लगाउन समय नै कम हुन्छ। यो गाउँपालिकामा मुख्य गरी उच्च पहाडी क्षेत्रमा गहुँ, जौ, मकै, कोदो, फापर जस्ता वाली हरु लगाउने गर्छन भने वेसीमा धान, मकै, गहूँ जस्ता वालीहरु लगाउछन। हाल यो गाउँपालिकामा लगाइएको वाली प्रणाली तल प्रस्तुत गरिएको छ।

क्र स	जग्गा	बेशीं मा खेती गरिने वाली			कछाड मा खेती गर्ने वाली			लेकमा खेती गर्ने वाली		
		पहिलो	दोश्रो	तेश्रो	पहिलो	दोश्रो	तेश्रो	पहिलो	दोश्रो	तेश्रो
१	खेत	धान	आलु, मकै		-	-	-	-	-	-
३	वारी	मकै, आलु	जौ गहुँ,		आलु ,मकै	कोदो	जौ फापर	आलु	मकै कोदो	जौ फापर
५	पाखो	सुन्तला			टिमुर			अलैची		

श्रोतः कृषि विकास कार्यालय जाजरकोट

४९. स्वास्थ्य संस्था सम्वन्धी विवरण

कुशे गाउँपालिकामा रहेका स्वास्थ्य संस्थाहरुको विवरण संकलन गरिएको छ। जसअनुसार यो क्षेत्रमा स्वास्थ्य चौकी र उपस्वास्थ्यचोकी ५ वटा र औषधीपसल ४ वटा रहेका छन। प्रसुती गृह अस्पताल तथा क्लिनिकहरु एवम नीजि अस्पताल छैनन। दुर्गम गाउँपालिका भएको हुनाले स्वास्थ्य कर्मीहरु वस्न नरुचाउने तथा औषधीहरु पनि पर्याप्त रुपमा नपाइने हुनाले खास सेवा पाउन सकेको अवस्था भने छैन। पछिल्लो समयमा उपचारका लागि स्वास्थ्य संस्थामा जाने परिवारहरुको संख्या भने वृद्धि भएको छ। स्थानीय स्तरमा उपचार नहुने अवस्थामा वाहिर गएर भएपनि उपचार गर्ने प्रचलन चाहि वढेको छ। हाल यो गाउँपलिकामा भएका स्वास्थ्य संस्था सम्वन्धि विवरण तल प्रस्ततु गरिएको छ।

क्र स	स्वास्थ्य संस्थाको नाम	संख्या	क्र स	स्वास्थ्य संस्थाको नाम	संख्या
१	सरकारी अस्पताल	०	७	नीजि अस्पताल	०
२	प्रसुती गृह	०	८	फार्मेसी	०
३	वाल अस्पताल	०	९	क्लिनिक	०
४	आयुर्वेद अस्पताल	०	१०	वर्थिङ सेन्टर	०
५	प्राकृतिक चिकित्सा	०	११	सामुदायिक स्वास्थ एकाई केन्द्र	०
६	स्वास्थ्य चौकी	५	१२	औषधी पसल	८

श्रोतः जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय जाजरकोट

५०. रेडियो स्टेसन सम्वन्धि विवरण

यो गाउँपालिकामा रेडियो स्टेसन नभएको हुनाले समावेश नगरिएको हो कुनै एफ एम हरु स्थापना भएमा यसलाई समावेश गर्न सकिन्छ।

५१. गाउँपालिकामा कार्यरत गैह्र सरकारी संस्था सम्वन्धि विवरण

कुशे गाउँपालिकामा हाल सम्म विभिन्न गैह्रसरकारी संघ संस्था कार्यरत रहेका छन ।सामाजिक परिचालन देखि स्वास्थ्य क्षेत्र,आयआर्जन,भौतिक पुर्वाधार लगायत विभिन्न कार्यक्रमहरु संचालन गरिरहेका छन । हाल यो गाउँपालिकामा कार्यरत गैह्र सरकारी संस्थाहरु तथा अन्य कम्पनी हरुको विवरण तल प्रस्तुत गरिएको छ।

क्र स	गैससको नाम	कार्यालय रहेको स्थान	पालिकामा दर्ता छ ?
१	पहाडी क्षेत्र विकास अभियान	खलंगा जाजरकोट	छैन
२	युवा जागरण मञ्च	खलंगा जाजरकोट	छैन
३	डाँफे युवा क्लव	खलंगा जाजरकोट	छैन
४	पाँचतारा युवा संरक्षण मञ्च	खलंगा जाजरकोट	छैन
५	कस्तुरी	खलंगा जाजरकोट	छैन
६	दीगो स्वच्छता	खलंगा जाजरकोट	छैन

श्रोतः गाउँपालिका कार्यालय

५२. सार्वजानिक शौचालय सम्वन्धि विवरण

यो गाउँपालिकामा सार्वजानिक शौचालय रहेका छैनन।

५३. गाउँपालिकामा कार्यरत राजनैतिक दल सम्वन्धि विवरण

कुशे गाउँपालिकामा हाल पाँच वटा दलहरु रहेका छन जसको विवरण तल प्रस्तुत गरिएकोछ।

क्र स	राजनैतिक दलको नाम	कार्यालय रहको स्थान	प्रमुखको नाम	संपर्क नं
१	नेपाल कम्यनिष्ट पार्टी	छैन	जनकराज गौतम,गम्मबहादुर सिंह	९७४८०५१८६८
२	नेपाली काँग्रेस पार्टी	छैन	दल बहादुर थापा	९७४११८७२६६
३	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	छैन	नैंन बहादुर सिंह	
४	नयाशक्ती नेपाल	छैन	करे चदारा	
५	नेकपा माले	छैन	जनक चलाउने	९८६९५२०७५०

श्रोतः गाउँपालिका कार्यालय

५४. गाउँपालिकामा कार्यरत कर्मचारीहरुको विवरण

कुशे गाउँपालिकामा हाल कार्यरत कर्मचारीहरुको विवरण तल प्रस्तुत गरिएको छ।

क्र सं	नाम	पद	शाखा	सम्पर्क नं	कैफियत
१	श्याम कृष्ण पौडेल	प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत		९७५८००३२०२	
२	लाल भक्त शाही	नायब सुब्बा	प्रशासन	९८४८१५६९५६	
३	छविलाल खनाल	लेखापाल	लेखा	९८५७६५६०००	
४	उदय बहादुर थापा	नायब सुब्बा	योजना	९८४४८३०७०७	
५	दिर्घराज आर सी	खरिदार	पंजीकरण	९८४८०८३९७१	
६	देवेन्द्र कुमार यादव	सह लेखापाल	लेखा		
७	ओम बहादुर डाँगी	इन्जिनियर	प्राविधिक		
८	ललित के सी	सव इन्जिनियर	प्राविधिक	९८४८०६४९४९	
९	कर्ण बहादुर सिंह	खा पा सा टे	प्राविधिक	९८४७९५३५०४	
१०	रत्न बहादुर राना मगर	खा पा सा टे	प्राविधिक		
११	भुपेन्द्र राज गिरी	सव इन्जिनियर	प्राविधिक	९८६९३३६७९०	
१२	मान बहादुर गिरी	शिक्षा अधिकृत	शिक्षा	९८४४८११८५२	
१३	मान बहादुर वि क	प्रा स	शिक्षा	९८४८११७०१६	
१४	कृष्ण बहादुर घर्ती	प्रा स	कृषि	९७४८१११६७९	
१५	रभराज पुन	ना प्रा स	कृषि	९८६१०८५४५१	
१६	धिरेन्द्र बस्नेत	ना प्रा स	कृषि	९८४८२९३८१३	एक गाउँ एक प्राविधिक
१७	कृष्ण बहादुर रोकाय	सि अहेव	स्वास्थ्य	९७४८०७२९५४	
१८	सन्तोष शर्मा	हे अ	स्वास्थ्य	९८४५२०८०४४	
१९	प्रियंका कुमारी झा	म स वि नि	महिला	९८६९०६०८३९	
२०	रत्न बहादुर डाँगी	भेटेरेनरी प्राविधिक	पशु सेवा	९८४८०६४७३२	
२१	तुल बहादुर डाँगी	लाइभस्टक प्राविधिक	पशु सेवा	९८४८१८९३१९	
२२	बासुदेव खत्री	ना प्रा स	पशु सेवा		एक गाउँ एक प्राविधिक
२३	सुनिल हमाल	ना प्रा स	पशु सेवा		एक गाउँ एक प्राविधिक
२४	कृष्ण बहादुर डाँगी	ना प्रा स	पशु सेवा		रा यो आ
२५	सत्यदेव खनाल	ना सु वडा सचिव	वडा कार्यालय	९७४८०७६७७५	
२६	बलराम खड्का	खरिदार वडा सचिव	वडा कार्यालय	९८४८०००९१९	
२७	सुनिलराज गिरी	प्रशासन सहायक	वडा नं ९	९७४६७२९५४३	

२८	योगेन्द्र बहादुर सिंह	प्रशासन सहायक	वडा नं ८	९७४८१५०६९६	
२९	दिप बहादुर विष्ट	प्रशासन सहायक	वडा नं ७	९७४८०५०७३२	
३०	भविन्द्र विक्रम शाही	प्रशासन सहायक	वडा नं ६	९७४८६१०४८१	
३१	ऐन बहादुर सिंह	प्रशासन सहायक	वडा नं ५		
३२	विरेन्द्र बस्नेत	प्रशासन सहायक	वडा नं ४		
३३	केन्द्र बहादुर बस्नेत	प्रशासन सहायक	वडा नं ३		
३४	हरी बहादुर सिंह	प्रशासन सहायक	वडा नं २		
३५	देवेन्द्र बहादुर चलाउने	प्रशासन सहायक	वडा नं १		
३६	सन्दीप कुमार सिंह	अ स इ	वडा नं ५		
३७	हरी बहादुर सिंह	अ स इ	वडा नं ३		
३८	धन बहादुर सिंह	अ स इ	वडा नं २		
३९	नन्दमाया घर्ति	अ स इ	वडा नं ७		
४०	भविन्द्र नेपाली	अ स इ	वडा नं १		
४१	महेन्द्र राज बोहरा	कार्यालय सहयोगी	प्रशासन	९८६४९३८५९४	
४२	तिलक बहादुर हमाल	कार्यालय सहयोगी	प्रशासन	९८६७५९७२१४	
४३	परे कामी	कार्यालय सहयोगी	कृषि		
४४	पृथी बहादुर सिंह	कार्यालय सहयोगी	पशु सेवा	९७४८०१३६६३	
४५	तुलवीर नेपाली	कार्यालय सहयोगी	पशु सेवा		
४६	काली बहादुर महतारा	कार्यालय सहयोगी	वडा नं १		
४७	दिर्घ बहादुर सिंह	कार्यालय सहयोगी	वडा नं २		
४८	कर्ण बहादुर बस्नेत	कार्यालय सहयोगी	वडा नं ३		
४९	माते चँदारा	कार्यालय सहयोगी	वडा नं ४		
५०	कृष्ण बहादुर बि क	कार्यालय सहयोगी	वडा नं ५		
५१	धन बहादुर रोकाय	कार्यालय सहयोगी	वडा नं ६		
५२	सुरेन्द्र बहादुर शाही	कार्यालय सहयोगी	वडा नं ७		
५३	पदम बहादुर रोका	कार्यालय सहयोगी	वडा नं ८		
५४	जय बहादुर रोकाय	कार्यालय सहयोगी	वडा नं ९		
५५	अम्विका नेपाली	कार्यालय सहयोगी			

श्रोतः कुशे गाउँपालिका प्रशासन शाखा

५५. गाउँपालिकामा निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरुको विवरण

कुशे गाउँपालिकामा २०७४ को वैसाखमा नेपालमा गणतन्त्र स्थापना पछिको पहिलो स्थानीय निर्वाचन भएको छ। यो गाउँपालिकामा कुल ९ वटा वार्डहरु रहेका छन। गाउँपालिकामा १ जना अध्यक्ष¸१ जना उपाध्यक्ष¸९ जना वार्ड अध्यक्ष सहित कुल ४९ जना सदस्यहरु निर्वाचित भएका छन। जसमा अध्यक्ष उपाध्यक्ष सहित २६ स्थानमा नेपाली काँग्रेसले विजय गरेको छ भने २३ स्थानमा नेकपाले विजय गरेकोछ। निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरुको विवरण तल प्रस्तुत गरिएको छ।

क्र.स.	जनप्रतिनिधिको नाम	पद	वडा	उमेर	लिंग	शैक्षिक योग्यता	चुनाव जितेको राजनैतिक दल
१	हरिचन्द्र बस्नेत	गाउं पालिका अध्यक्ष		३५	पु	बि.एड	नेपाली कांग्रेस
२	रामछाया कु शाही	गाउंपालिका उपाध्यक्ष		४०	म	आइ.एड	नेपाली कांग्रेस
३	गोपाल बहादुर नेपाली	वडा अध्यक्ष	१	३४	पु	बि.एड	नेकपा
४	जनक बहादुर शाही	वडा अध्यक्ष	२	४७	पु	साधारण	नेपाली काग्रेस
५	टेक बहादुर हमाल	वडा अध्यक्ष	३	३४	पु	साधारण	नेपाली काग्रेस
६	कृती बहादुर शाही	वडा अध्यक्ष	४	४६	पु	SLC	नेकपा
७	लक्ष्मण कुमार सिंह	वडा अध्यक्ष	५	४२	पु	आइ.ए.	नेपाली काग्रेस
८	अमर बहादुर शाही	वडा अध्यक्ष	६	२९	पु	SLC	नेकपा
९	राम बहादुर शाही	वडा अध्यक्ष	७	५६	पु	साधारण	नेपाली काग्रेस
१०	अमर बहादुर रोका	वडा अध्यक्ष	८	३३	पु	साधारण	नेपाली काग्रेस
११	देविका कुमारी सिंह	वडा अध्यक्ष	९	३५	म	बि.एड	नेपाली काग्रेस
१२	तुल्सी कुमारी शाही	वडा सदस्य महिला	१	२९	म	साधारण	नेकपा
१३	अमृता बादी	वडा सदस्य महिला दलित	१	३२	म	साधारण	नेकपा
१४	पुरिचन्द्र जैसी	वडा सदस्य	१	३८	पु	साधारण	नेकपा
१५	राम बहादुर चलाउने	वडा सदस्य	१	३९	पु	साधारण	नेकपा
१६	अम्बिका सिंह	वडा सदस्य महिला	२	३८	पु	साधारण	नेपाली काग्रेस
१७	मोती कामी	वडा सदस्य महिला दलित	२	४८	म	साधारण	नेपाली काग्रेस
१८	कल्दर सिंह	वडा सदस्य	२	४७	पु	साधारण	नेपाली कांग्रेस
१९	ललित सिंह	वडा सदस्य	२	३०	पु	साधारण	नेकपा
२०	ललिता पुन	वडा सदस्य महिला	३	४१	म	साधारण	नेपाली काग्रेस

क्र.स.	जनप्रतिनिधिको नाम	पद	वडा	उमेर	लिंग	शैक्षिक योग्यता	चुनाव जितेको राजनैतिक दल
२१	रञ्जना वि.क.	वडा सदस्य महिला दलित	३	२६	म	साधारण	नेपाली काग्रेस
२२	पृथी बहादुर बोहोरा	वडा सदस्य	३	४३	पु	साधारण	नेपाली काग्रेस
२३	दिप बहादुर वि.क.	वडा सदस्य	३	३३	पु	साधारण	नेपाली काग्रेस
२४	दुर्गा जैसी	वडा सदस्य महिला	४	३९	म	साधारण	नेकपा
२५	मनरुपा नेपाली	वडा सदस्य महिला दलित	४	७१	म	साधारण	नेकपा
२६	नरेन्द्र बहादुर सिंह	वडा सदस्य	४	४६	पु	साधारण	नेकपा
२७	हेमन्त जैसी	वडा सदस्य	४	३८	पु	साधारण	नेकपा
२८	कमला रावल	वडा सदस्य महिला	५	३२	म	आई.एड	नेकपा
२९	सुशिला कामी	वडा सदस्य महिला दलित	५	३०	म	साधारण	नेकपा
३०	भक्तजंग शाही	वडा सदस्य	५	२८	पु	आइ. एड.	नेपाली कांग्रेस
३१	रंग बहादुर कामी	वडा सदस्य	५	३२	पु	साधारण	नेकपा
३२	सरस्वती विष्ट शाह	वडा सदस्य महिला	६	२८	म	बि.एड	नेकपा
३३	शितली नेपाली	वडा सदस्य महिला दलित	६	३७	म	साधारण	नेकपा
३४	भक्त बहादुर सिंह	वडा सदस्य	६	५१	पु	साधारण	नेकपा
३५	राम बहादुर रोकाय	वडा सदस्य	६	४३	पु	साधारण	नेकपा
३६	अमृता शाही	महिला वडा सदस्य	७	३२	म	साधारण	नेपाली काग्रेस
३७	ललिता बि क	वडा सदस्य दलित महिला	७	५१	म	साधारण	नेपाली काग्रेस
३८	मर्द विरे कामी	वडा सदस्य	७	४९	पु	साधारण	नेपाली काग्रेस
३९	कर्ण वहादुर सिंह	वडा सदस्य	७	६२	पु	साधारण	नेकपा
४०	चण्डिका आर.सी.	महिला वडा सदस्य	८	२८	म	आइ.ए.	नेकपा
४१	विनिता नेपाली	वडा सदस्य महिला दलित	८	२२	म	साधारण	नेकपा
४२	लाल बहादुर शाही	वडा सदस्य	८	४७	पु	साधारण	नेकपा
४३	दिपेन्द्र राज आर.सी.	वडा सदस्य	८	२५	पु	आइ.एड.	नेपाली काग्रेस
४४	पशुपति रोकाय	महिला वडा सदस्य	९	३८	म	साधारण	नेपाली काग्रेस
४५	रति सार्की	वडा सदस्य दलित महिला	९	४१	म	साधारण	नेपाली काग्रेस

क्र.स.	जनप्रतिनिधिको नाम	पद	वडा	उमेर	लिंग	शैक्षिक योग्यता	चुनाव जितेको राजनैतिक दल
४६	विरेन्द्र बहादुर तिरुवा	वडा सदस्य	९	२५	पु	साधारण	नेपाली काग्रेस
४७	शिवराज गिरी	वडा सदस्य	९	३१	पु	वि.एड.	नेपाली काग्रेस
४८	जनक बहादुर नेपाली	दलित /अल्पसंख्यक सदस्य	२	४१	पु	साधारण	नेपाली काग्रेस
४९	शिला तिरुवा	दलित / अल्पसंख्यक सदस्य		५६	म	साधारण	नेपाली काग्रेस

श्रोतः गाउँपालिका को अभिलेख

५६. समग्र अवस्था र निष्कर्ष

समग्रमा गाउँपालिकाको वर्तमान यथार्थता प्रस्तुत गर्ने प्रयास गरीएको छ । कठिन भुगोल, गरिवी, बेरोजगारी, न्युन चेतना स्तर जस्ता समस्याहरु गाउँपालिकामा छन । यस गाउँपालिकाका बासिन्दाहरुको आफ्नो उत्पादनबाट जीवन निर्वाहको अवस्था हेर्ने हो भने धौ धौ दश महिना धान्ने देखिन्छ । तर यातायातको सहज पहुँचको लागि बाटो निर्माण कार्यले तीव्रता पाएको छ भने केन्द्रीय विद्दुत लाइन विस्तारको तयारीमा छ । पर्याप्त जंगल, लेक, खर्क, पाटनहरुमा पाइने वहुमुल्य जडिवुटी, वनस्पिति, लोपोन्मुख प्रजातिका जनावरहरु, खोलाहरुमा पाइने विछट्टै स्वादका माछा, वहुमुल्य पत्थर खानी, अन्य खानीहरु, फलफुलका पकेट क्षेत्रहरु, कर्णाली क्षेत्रमै प्रख्यात झादेव, पैंकको मष्टो देउता, आफ्नै मौलिक संस्कृति प्रख्यात खाँडो पैंसेरी र गर्रा नाच लगायत अन्य नाच तथा भाकाहरु का हामी धनी छौं । कस्तुरीले आफ्नो विनालाइ चिन्न नसकी भौतारीए झैं कुशे गाउँपालिकाका युवाहरु आफ्नो घरआँगनका सम्भावनाहरुको खोजी नगरी प्रदेश पलायन हुने क्रम बढ्दो छ । अरुको देखासिकी भन्दा आफुसंग भएको प्राकृतिक स्रोत र साधनहरुको सदुपयोग गर्न सकेको खण्डमा यस गाउँपालिकाको समृद्धी हाम्रै पालामा सम्भव छ । जसका लागि गाउँपालिकाले विभिन्न प्रकारका खानीहरुको अध्ययन तथा उत्खनन्, जडिवुटीहरुको संरक्षण, बैज्ञानिक संकलन तथा प्रसोधन, दुर्लभ जीव जन्तुहरुको संरक्षण, धार्मिक तथा अन्य पर्यटकीय स्थलहरुको पहिचान तथा प्रचार प्रसार, समुदायको सकारात्मक सोँच तथा व्यवहार परीवर्तन, सम्भावित कृषि तथा फलफुल बालीहरुको पकेट क्षेत्र विस्तार ,व्यवसायिक पशुपालन जस्ता क्रियाकलापहरुको प्रवर्द्धन गरी युवाहरुको बढ्दो बैदेशिक पलायनलाइ रोक्नु का साथै रोजगारी सिर्जना लगायत समुदायको जीवनस्तर र जीवनपद्धतिमा सुधार ल्याउने खालका कृयाकलापहरु संचालन गर्नुपर्ने देखिन्छ । कुशे गाउँपालिका आगामी ५ वर्षमा समृद्ध गाउँपालिका वन्न का लागि वर्तमान यथार्थता भित्र रहेर वृहत्तर गुरु योजना तयार गर्नु पर्ने देखिन्छ । उक्त गुरुयोजना निर्माणका लागि वस्तुस्थितिको यथार्त विश्लेषण विना सम्भव छैन । गाउँपालिकाका समग्र जनप्रतिनिधि तथा कर्मचारीहरुको अन्तरहृदयको समर्पण, प्रतिवद्धता तथा गाउँपालिकाका बासिन्दाहरुको सहयोगमा हालको अवस्थामा सकारात्मक परीवर्तन आइ आगामी दिनमा समृद्धी हाँसिल गर्न सकिनेछ ।